
CARTA DE PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

Volum II. Unitats de paisatge de la Conca de Barberà

CONSULTOR:

PROMOU:

Març 2019

CARTA DE PAISATGE DE LA CONCA DE BARBERÀ

Volum II. Unitats de paisatge de la Conca de Barberà

Març 2019

EQUIP DE LIMONIUM

COORDINACIÓ: EDUARDO SOLER

EQUIP REDACTOR:

Limonium , S.L.

Laura Aluja	Geògrafa
Kelly Quiroz	Geògrafa especialista en paisatge
Eduardo Soler	Enginyer agrònom
Àngel Morúa	Arquitecte
Tiani Caribay Márquez	Geògrafa y cartògrafa
Silvia Abellà	Enginyera tècnica forestal

ÍNDEX

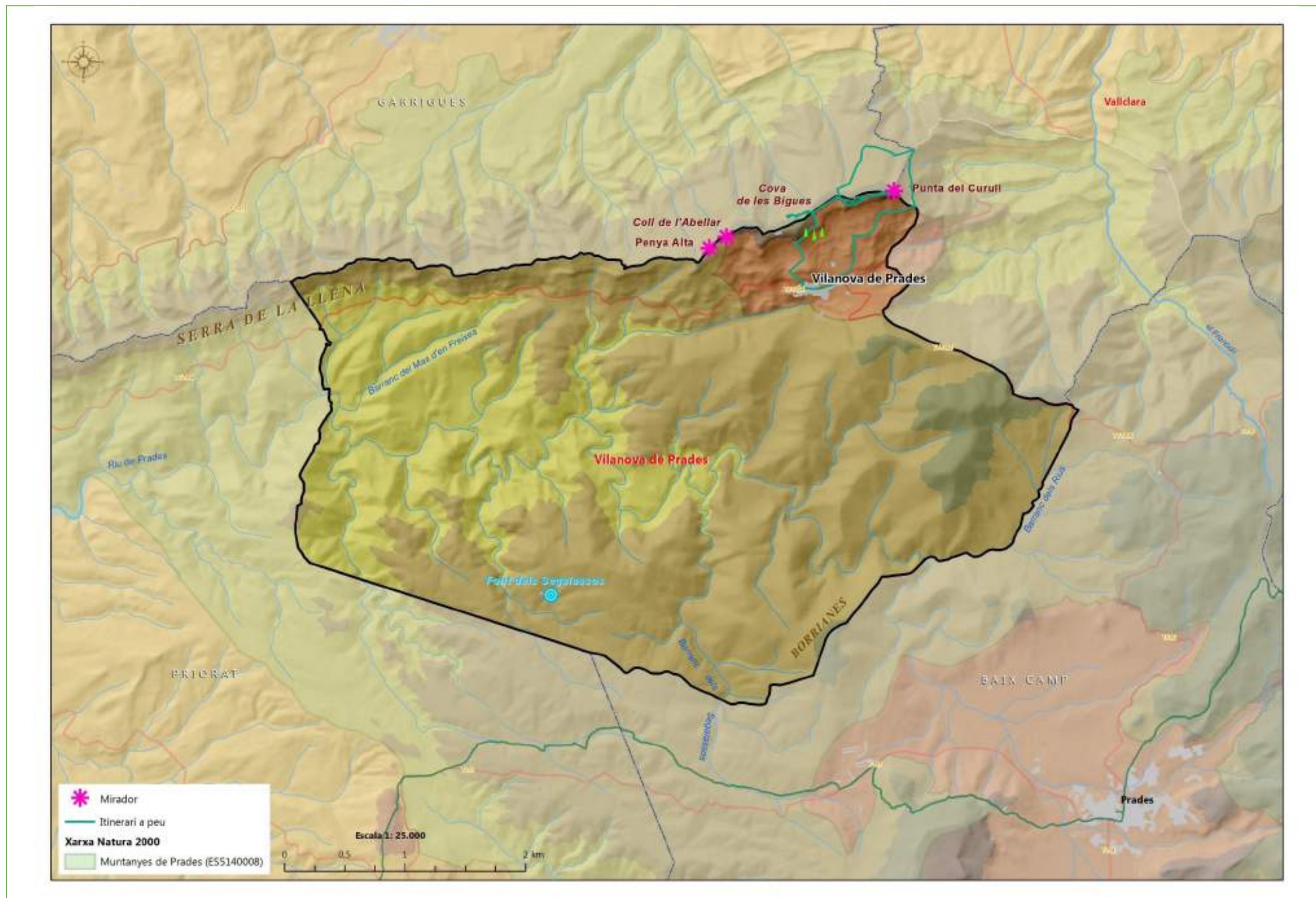
UNITAT DE PAISATGE 01. VILANOVA DE PRADES	1
UNITAT DE PAISATGE 02. VALLCLARA	9
UNITAT DE PAISATGE 03. VINYES I MONESTIR DE POBLET	15
UNITAT DE PAISATGE 04. BOSCOS DE POBLET I OBAGUES DE LES MUNTANYES DE PRADES	21
UNITAT DE PAISATGE 05. ROJALS – VALL DE MONTBLANC	29
UNITAT DE PAISATGE 06. VALL DEL RIU BRUGENT	35
UNITAT DE PAISATGE 07. CORREDOR DEL FRANCOLÍ	41
UNITAT DE PAISATGE 08. SERRA CARBONÀRIA	49
UNITAT DE PAISATGE 09. SENAN	57
UNITAT DE PAISATGE 10. SERRA DEL TALLAT	63
UNITAT DE PAISATGE 11. CONCA DEL TREPAT	69
UNITAT DE PAISATGE 12. ALT GAIÀ - BRUFAGANYA	77
UNITAT DE PAISATGE 13. PASSANANT I BELLTALL	85
UNITAT DE PAISATGE 14. FORÈS	91
UNITAT DE PAISATGE 15. VESSANTS I RIU CORB	99
UNITAT DE PAISATGE 16. PLANS DE CONESA	107
UNITAT DE PAISATGE 17. BAIXA SEGARRA CEREALISTA	113

ES LOCALITZA A L'EXTREM SUD-OEST DE LA CONCA DE BARBERÀ AMB UNA SUPERFÍCIE DE 1.765,31 HA QUE CORRESPON AL 2,71% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU EL MUNICIPI DE VILANOVA DE PRADES.

LOCALITZACIÓ

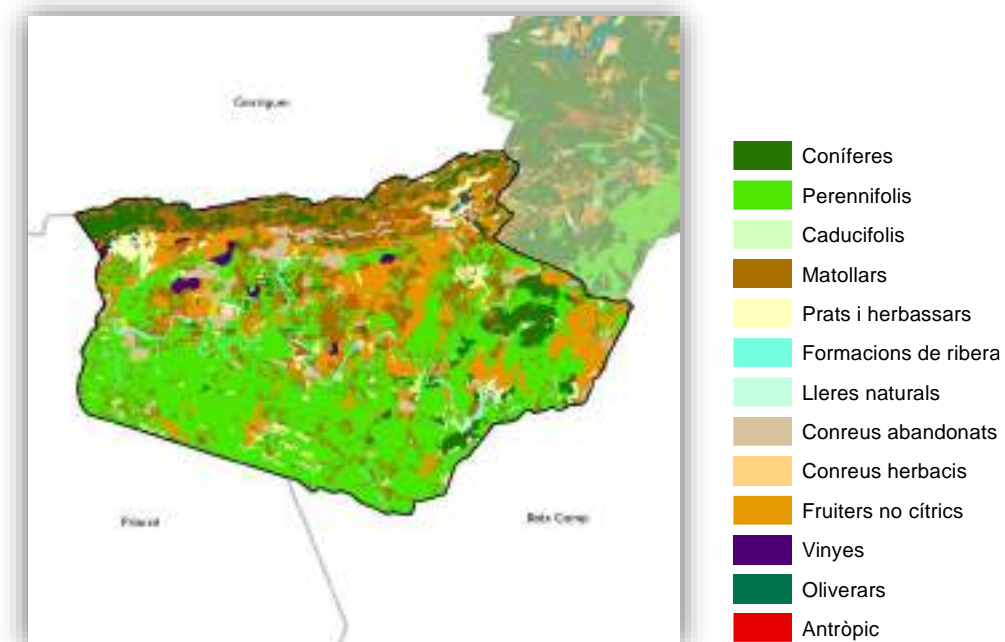
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Com es pot observar a les taules i figures següents, la vegetació natural a la unitat supera el 75% de la superfície d'aquesta, destacant la superfície d'arbres perennifolis no coníferes (bàsicament alzinars i carrascars), i de matollars. Tot i així, és destacable la superfície de conreus, que suposa pràcticament el 22% del total de la unitat, dominat molt importantment per conreus llenyosos (avellaner, olivera i ametller).

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	22,49	1,27
Conreus	379,09	21,47
Terrenys sense vegetació	5,84	0,33
Vegetació natural	1.357,88	76,92
TOTAL	1.765,31	100,0

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	136,98	7,76
Perennifolis	763,93	43,27
Caducifolis	17,60	1,00
Matollars	343,34	19,45
Prats i herbassars	64,43	3,65
Formacions de ribera	30,63	1,73
Lleres naturals	0,98	0,06
Conreus abandonats	65,44	3,71
Conreus herbacis	6,22	0,35
Fruiters no cítrics	292,97	16,60
Vinyes	14,46	0,82
Antròpic	22,49	1,27
Terrenys sense vegetació	5,84	0,33
TOTAL	1.765,31	100,0

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

El sector de la serra de la Llena, compartit amb la comarca del Priorat i la comarca de les Garrigues, s'ha caracteritzat històricament per constituir un espai muntanyenc, rocós i feréstec. Aquestes característiques han limitat força les possibilitats d'aprofitament agrícola, constituint les principals modificacions els incendis forestals que periòdicament hi han tingut lloc, especialment en el vessant sud de la serra. Aquests incendis provoquen llargs períodes de regeneració natural que constitueixen part de l'evolució paisatgística. Tot i això, algunes zones més planeres i properes als relleus metamòrfics en contacte amb les muntanyes de Prades sí que van tenir cert desenvolupament agrari, on l'avellaner, recentment, ha tingut un paper remarcable.

Com a tret que defineix l'evolució de les darreres dècades d'aquest sector de la serra de la Llena, cal tenir en compte que és un espai envoltat de conreus, fonamentalment oliveres i ametllers, amb un procés d'implantació històrica molt llarg, especialment per raons físiques i agronòmiques. L'evolució històrica de l'espai i de l'entorn ha seguit pautes complementàries entre els conreus esmentats, amb l'ascens, la caiguda i la recuperació de la vinya com a fet més destacable. Precisament, aquest sector s'ha caracteritzat per constituir un element de connexió entre el Montsant, les muntanyes de Prades i les Garrigues, per la qual cosa ha format part indirectament de tota l'evolució històrica d'aquest ampli espai. Val a dir, per exemple, que a Vilanova de Prades, les hectàrees de vinya van passar de 464 el 1900 a 118 el 1963, mentre que els avellaners van pujar de 0 a 172. En paral·lel, la població a Vilanova de Prades va minvar un 70,9% entre 1860 i 1986. En els darrers temps s'ha produït un incipient desenvolupament turístic, amb la construcció d'un càmping molt proper al nucli urbà, amb un total de 645 places.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Es tracta de la unitat més oriental de la comarca, en contacte amb el Priorat i les Garrigues. La serra de la Llena està modelada en materials sedimentaris: conglomerats, gresos, margues i lutites de l'Oligocè i l'Eocè que pertanyen a la Depressió Central Catalana des del punt de vista de la història geològica. Les capes de sediments estan disposades de forma subhoritzontal a l'extrem oriental i fortament basculades cap al nord a mesura que es progressa cap a l'oest, com a conseqüència de l'aixecament del sòcol paleozoic que li permet assolir els 1.021 m d'altitud a la Punta del Curull. El modelat dels conglomerats calcaris ha donat lloc a formes de relleu arrodonides de tipus «montserratí». El poble de Vilanova de Prades es troba enlairat a més de 800 m d'altitud, recolzat sobre la façana meridional de la Serra i aprofitant el seu desnivell per construir-se, ben integrat en coloració i textures en aquest relleu i dominat per la torre de l'església barroca de Sant Salvador. Sobre el poble, existeix una antena de telecomunicacions ben visible. El poble té actualment 118 habitants censats.

En aquesta unitat, contacten els materials del sòcol paleozoic de l'extrem nord-oest de les muntanyes de Prades i els materials sedimentaris de la serra de la Llena, en una zona de relleu accidentat drenat pel riu de Prades però relativament arrodonit, on hi ha fons de barrancs i replans conreats amb parades d'avellaners, i uns pocs ametllers i oliveres. Si bé a la serra de la Llena la vegetació és bàsicament mediterrània (garrigues, brolles i pinedes de pi blanc), a la part sud de la unitat, més humida i sobre sòls més àcids, apareixen alzinars, carrascars i pinedes de pi roig, i rodals de castanyers, que van ser un dels tipus d'explotació forestals més importants de l'àrea. La

carretera TV-7004 que l'uneix per l'oest amb Ulldemolins i per l'est a Vallclara, i la carretera TV-7005 que l'uneix a Prades, són els eixos de comunicació més importants. Existeixen diversos masos, molts d'ells enrunats, i restes de molins al riu de Prades.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Una bona part de la unitat (1.648 ha) està inclosa a la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008), segurament en un dels seus sectors més singulars, el d'influència més continental situat al nord-oest del mateix bloc, agafant zones obagues i frescals i, especialment, vessants orientades al nord-oest i dominades per materials silícics i metamòrfics, i esponerosos carrascars. Per altra banda, les plantacions de castanyers també es poden considerar valors naturals i es localitzen al sector nord, entre Prades i Vilanova de Prades. Destaquen també les comunitats de ribera del riu de Prades i dels seus torrents afluent. Les comunitats de matollars situats als vessants meridionals de la serra de la Llena tenen també interès, així la flora i fauna rupícola associada als blocs i penya-segats de conglomerats d'aquesta serra són també importants.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

El sector de la serra de la Llena constitueix, des del punt de vista estètic, una façana paisatgística d'importància local. De lluny es reconeix fàcilment pels seus estrats rocosos suaument inclinats, alternats amb faixes de bosc o de brolla, i les coloracions càlides, en alguns casos vives (grogues) de les margues subjacents. La vista de Vilanova de Prades des de la carretera de Prades, al costat confrontant de la vall, és força interessant, així com els forts desnivells que s'observen cap a Vallclara descendint per la carretera TV-7005.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Vilanova s'esmenta a l'any 1159 en la carta de poblament de Prades com a límit d'aquest lloc, i fou aprisat, per concessió de Ramon Berenguer IV, a mitjan segle XII per Pere de Pinós, capellà de l'Espluga de Francolí. Però és al febrer del 1163 quan el rei Alfons I el Cast, juntament amb el seu castlà de Siurana, Arbert de Castellvell, donà aquest lloc a Pere d'Avellà, nebot del clergue espluguí, sota la condició que el poblés i hi construís una fortalesa. Posteriorment, l'any 1175, el mateix monarca, Alfons I, en precisava els límits i el concedia als seus habitants perquè el tinguessin lliurement, i amb les mateixes condicions jurídiques que els pobladors de Prades. L'any 1324 s'integrà al comtat de Prades, en crear-lo Jaume II a favor del seu fill Ramon Berenguer. El poble de Vilanova de Prades té, actualment, com valors històrics més destacats, l'església de Sant Salvador, d'estil barroc, del segle XVIII i diverses cases amb portals adovellats, signe de la importància econòmica de la vila durant segles. Del castell que va haver-hi al poble, només en queda constància en documents del segle XII. Cal destacar també l'ermita de Sant Antoni de Pàdua (s. XIX) que, segons la tradició, va ser costejada per tres dones que es lliuraren de la pesta. A la unitat romanen també diverses restes de masos, corrals i molins al riu de Prades.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

El darrer cap de setmana d'octubre, se celebra la Festa i Mercat de la Castanyada, una celebració amb més de quaranta edicions que s'ha guanyat la Declaració de Festa d'Interès Comarcal. Les fetes pròpies del municipi són **Sant Antoni de Pàdua** (13 de juny), quan es fa missa i dinar popular, i la **Festa Major de Sant Salvador** (6 d'agost i dies anteriors i posteriors) que és la festa patronal de la localitat i se celebren tot tipus d'activitats festives.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Actualment l'economia de Vilanova de Prades, des del punt de vista agrari, se sustenta sobre fruiters de secà, bàsicament avellaners (221 ha el cens agrari de 2009) i oliveres (24 ha el cens agrari de 2009), localitzats a les àrees més planeres o sobre els pendents poc inclinats. També hi ha algunes poques vinyes d'alçada i algunes molt poc extenses parades de cereals i patates. De fet, només un 10% de la superfície del terme municipal està ocupada per terres llaurades. S'està realitzant, actualment, un esforç per recuperar l'activitat de tofonaire, aprofitant els alzinars i carrascars existents al terme municipal.

Destaca, no obstant això, l'existència del càmping Serra de Prades, construït en bancals situats a llevant del nucli urbà, i que té una forta anomenada i èxit. Té 645 places. Hi ha també un celler (Vega Aixalà), que produeix en vinyes noves plantades sobre llicorella, de gran interès paisatgístic.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

A finals del segle XIX, Vilanova de Prades basava la seva economia en el sector agrícola, sobretot en la producció de llegums, blat, vi i patates. La ramaderia, sobretot dels sectors oví i porcí, pasturava entre la forest. En l'àmbit forestal s'aprofitava la fusta del pi, ben abundant. Actualment, l'abandonament ha comportat que la major part del terme estigui ocupat pel bosc, les garrigues i les pastures. Els conreus agrícoles que es mantenen són els de les patates i els cereals, avellaners i ametllers. Antigament s'aprofitava el castanyer però actualment és una explotació molt minvada. La producció de bestiar se centra únicament en l'aviram i en el porcí, i destaca el manteniment d'una llarga tradició apícola.

El caràcter extremadament muntanyós fa que la tendència de la vegetació sigui anar progressant a partir de l'extensió de les masses actuals, sobretot allà on els conreus es van abandonant. L'abrupte i el distanciament dels paratges naturals d'aquestes contrades respecte als nuclis urbanitzats més importants del Camp de Tarragona condicionen que es mantinguin molt aïllats, sense una elevada freqüentació. Això fa que la vegetació espontània pugui estendre's i guanyar densitat, ja que la manca d'explotació silvícola o d'aclarida a causa de l'entrada dels ramats ha disminuït molt. En una fase inicial, els camps no conreats, sobretot d'avellaners, són envaïts per la vegetació. Els camps i la nova vegetació cohabiten durant un temps fins que la vegetació espontània ofega els fruiters i es converteix en una massa homogènia i compacta. En aquesta situació, els incendis forestals resulten factors de modelat del paisatge molt a tenir en compte. Quant al casc urbà, les actuacions que es realitzin al càmping Serra de Prades tenen sempre un efecte visual molt destacat sobre el propi nucli urbà.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Al sector de la serra de la Llena hi ha tres miradors paisatgístics importants que són: la punta del Curull (1.021 m), el coll de l'Abellar (1.002 m) i la torre de guaita contra-incendis (1.023,5 m). Al mateix temps, el tram de carretera TV-7005 que discorre per la unitat proporciona bones vistes cap a aquest sector. També la carretera TV-7004 recorre tota la base de la Serra de la Llena i proporciona bones vistes cap al sud.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Poques modificacions significatives s'esperen, pel que fa al paisatge en aquesta unitat: una certa estabilització de la superfície agrària i una continuació dels processos de successió vegetal i maduració de les masses forestals, sempre que els incendis forestals no intervinguin. S'estan realitzant esforços per recuperar els castanyers, i per desenvolupar la recol·lecció de tòfones, fet que podria implicar que es plantessin alzines o carrasques en algunes parcel·les actualment en conreu. És possible també que hi hagi inversions vitivinícoles que impliquin noves plantacions de vinya, especialment a la zona de pissarres i llicorelles. En l'àmbit urbà, és possible que es rehabilitin cases antigues i que d'altres continuïn la seva degradació; seria molt recomanable que aquestes rehabilitacions atenguessin masos i molins, i que es diversifiqués l'oferta d'edificacions que ofereixen serveis i activitats.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE**2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA****VISIBILITAT**

El sector de la serra de la Llena és plenament visible però des de l'interior de la pròpia unitat, ja que no gaires miradors propers externs hi permeten la visió. Una vegada al seu interior, la solana de la serra de la Llena es converteix en una façana molt clara, mentre que la resta del territori, de relleu sinuós, és més difícil d'observar.

QUALITAT

La qualitat d'aquesta unitat és força elevada, a causa del relleu i els factors geològics singulars (relleu montserratí dels conglomerats, margues de color groc, poble arreerat a la solana de la serra de la Llena) i de vegetació (conreus encara visibles al fons de les valls i replans, i esponeroses pinedes i alzinars a les obagues. Tot i així, l'antena de comunicació sobre el poble, i la vegetació (moreres) acompanyants del càmping Serra de Prades suposen alteracions locals.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Alta fragilitat paisatgística en el sector del poble i la cara meridional de la serra, a causa de la dominància del factor geològic, l'orientació sud, la plena il·luminació i el relleu. La resta de la unitat té orientacions canviants, tot i que la vegetació principalment és perenne, per la qual cosa la fragilitat paisatgística és també considerable.

2.2. AVALUACIÓ FOAR**FORTALESES**

- Sector enlairat i salvatge de la comarca, on conflueixen dos mons geològics i geomorfològics diferents, amb un relleu singular i atractiu com és el de la serra de la Llena.
- Un poble ben conservat i integrat en el seu fons escènic, que és la cara sud de la Serra de la Llena.
- Existència de parcel·les amb conreus diversos, amb la singularitat de l'avellaner.
- Existència de productes singulars amb transcendència paisatgística, com són la castanya i la tòfona.
- Relativament poques alteracions artificials del paisatge.

OPORTUNITATS

- Aprofitar l'atractiu turístic d'esdeveniments com la castanyada i la festa de la tòfona per realitzar intervencions de millora paisatgística a les masses forestals de la unitat.
- Millorar el paisatge urbà del nucli tradicional de Vilanova mitjançant activitats de turisme rural i associats.

ASPIRACIONS

- Aconseguir un paisatge agroforestal que realci l'atractiu paisatgístic del poble de Vilanova de Prades i el converteixi en una destinació d'amants de la muntanya mediterrània.
- Alliberar d'alteracions paisatgístiques la carena de la serra de la Llena.
- Aconseguir el manteniment i potenciació dels conreus de muntanya com eines de fixació de la població, reducció del risc d'incendis i augment de la diversitat paisatgística i biològica.
- Recuperar el castanyer com un element productiu i identitari.
- Augmentar la població resident al nucli de Vilanova de Prades.
- Recuperar molins i masies disperses pel territori, així com els elements propis de la cultura tradicional agrícola.

REALITATS

- Les comunicacions per carretera encara converteixen a Vilanova de Prades en un lloc allunyat de centres de població mitjans.
- Resulta difícil realitzar el trasllat o desmantellament de l'antena de telecomunicacions que corona la serra.
- Encara no s'han pogut solucionar els problemes de malalties que afecten als castanyers de la comarca.
- El risc d'incendis forestals és intrínsecament alt.
- L'agricultura de muntanya té riscos alts i rendibilitats encara no suficients.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Explorar, posar en valor i protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Conservar i/o recuperar els masos, proporcionant-los usos i habitabilitat compatible amb la seva història i qualitats paisatgístiques
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble.

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.2. Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions (tenint sempre en compte la seguretat viària)
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial
- 5.6. Recuperar les carenes, les crestes i els fons escènics principals de la comarca

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

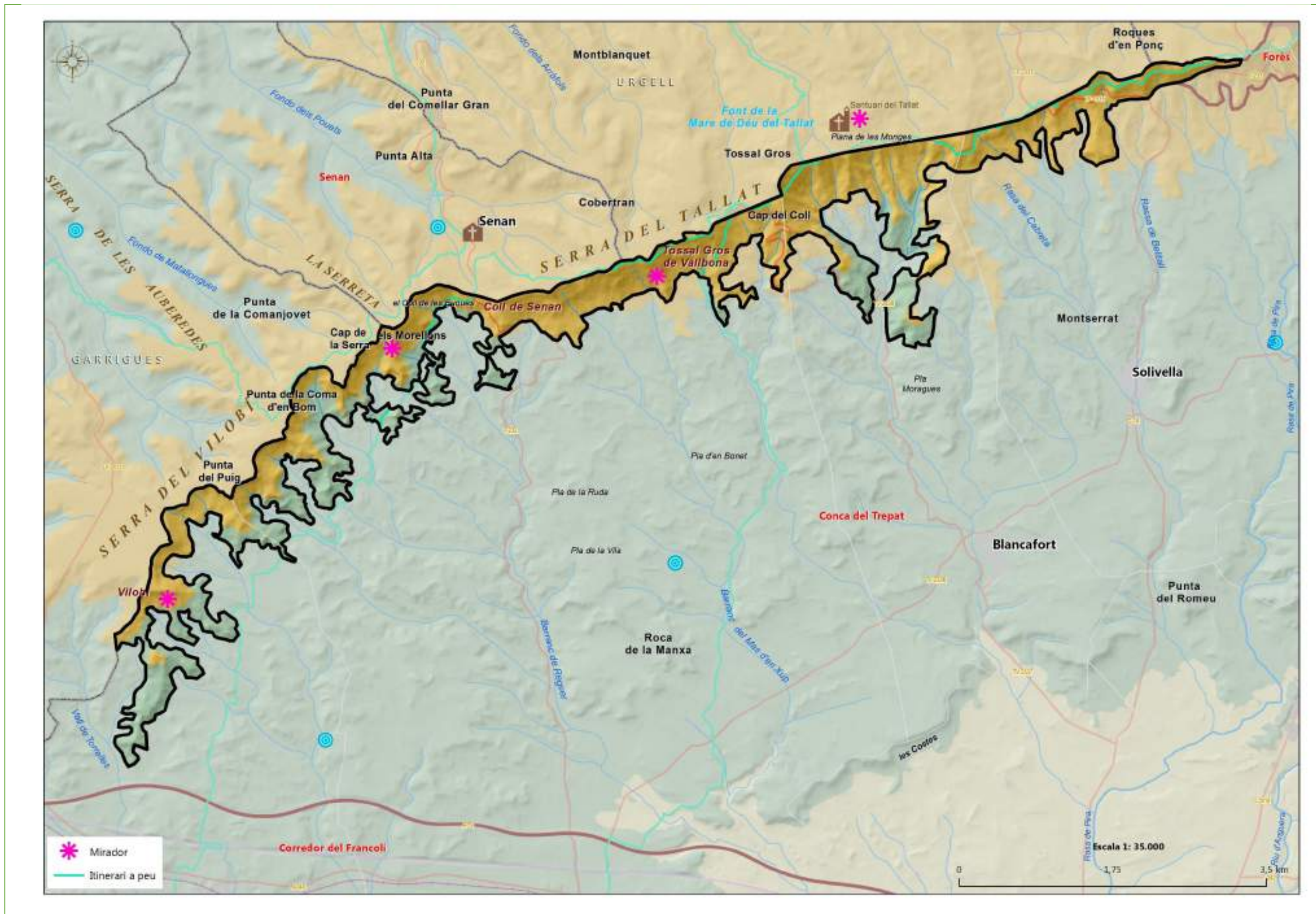
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

CORRESPON A LA SERRALADA QUE LIMITA ELS ALTIPLANS DEL SECTOR SEGARRENC DE L'URGELL AMB LA CONCA DE BARBERÀ. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 922 HA QUE CORRESPON A L'1,42% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I CONSTITUEIX EL FONS ESCÈNIC DELS MUNICIPIS DE VIMBODÍ I POBLET, L'ESPLUGA DEL FRANCOLÍ, BLANCAFORT I SOLIVELLA.

LOCALITZACIÓ

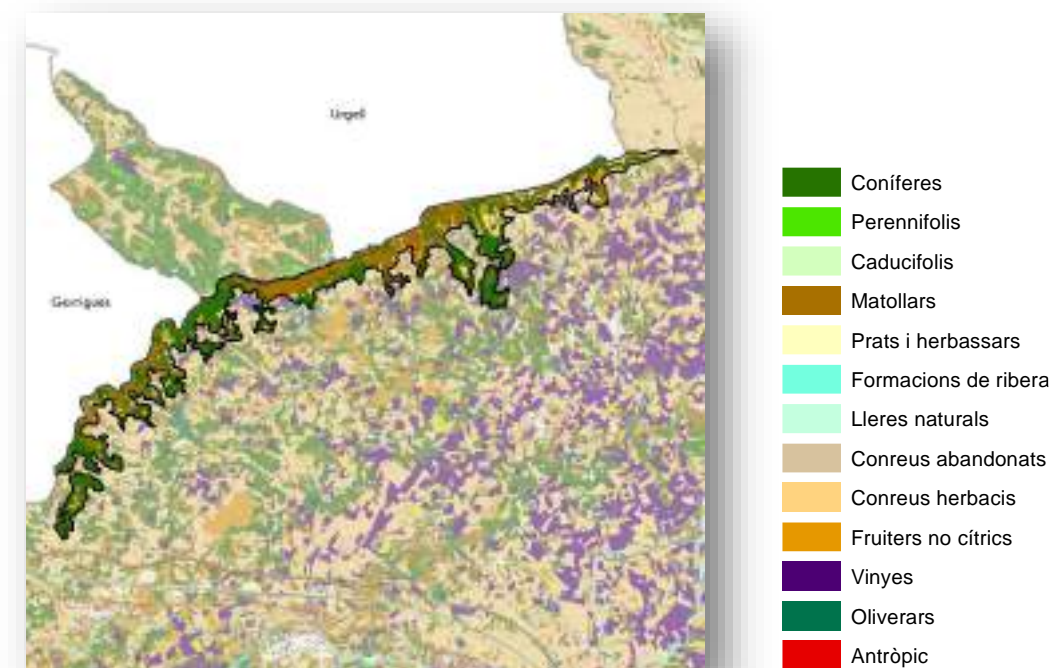
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Com es pot observar, més del 85% de la unitat correspon a vegetació natural, dominada per les pinedes de pi blanc i els matollars (brolles i garrigues), amb presència significativa de prats i herbassars. Tot i així, també hi ha més d'un 10% de conreus inserits, tant parcel·les de cereal com ametllers.

GRANS Usos	HA	%
Antròpic	13,56	1,47
Conreus	111,90	12,13
Terrenys sense vegetació	0,13	0,01
Vegetació natural	796,86	86,38
TOTAL	922,46	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	450,55	48,84
Perennifolis	1,48	0,16
Caducifolis	6,64	0,72
Matollars	316,87	34,35
Prats i herbassars	21,33	2,31
Formacions de robera	0,00	0,00
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	18,32	1,99
Conreus herbacis	41,19	4,47
Fruiters no cítrics	46,75	5,07
Oliverars	0,66	0,07
Vinyes	4,99	0,54
Antròpic	13,56	1,47
Terrenys sense vegetació	0,13	0,01
TOTAL	922,46	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

El topònim del Tallat apareix documentat per primera vegada l'any 1058, en la delimitació de l'extens terme del castell de Forès. La serra del Tallat va ser propietat durant molts anys del Monestir de Poblet i destinat a pastures. Actualment, es dona una harmonia dels patrons del secà en transició amb la vegetació natural; a finals del segle XIX, coincidint també amb les desermades pròpies del boom de la vinya, parts molt importants d'aquesta serra van ser transformades a conreus mitjançant la construcció de bancals amb potents murs de pedra seca; posteriorment, durant tot el segle XX s'han anat abandonant, de manera que les brolles, garrigues i pinedes de pi blanc han anat ocupant a poc a poc els pendents, i les estructures de pedra seca, així com casetes de camp i d'altres, s'han anat ensulsiant en molts sectors.

En les dues darreres dècades, dues transformacions paisatgístiques importants s'han produït; per una banda, l'arranjament de la carretera C-14 que va provocar forts desmunts i ferides paisatgístiques. Per altra, i com a més remarcable, la instal·lació de desenes d'aerogeneradors a la carena i als altiplans posteriors, en quasi tots els casos fora de la unitat però just al seu límit, han convertint la serra del Tallat, bàsicament, en una plataforma d'una enorme central eòlica.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

La Serra del Tallat té el límit altitudinal al Tossal Gros de Vallbona (804 m.s.n.m.) i la serra de Vilobí (728 m.s.n.m.). Aquesta façana septentrional de la Conca de Barberà, s'aixeca amb forts pendents des de la cubeta sedimentària, a vegades abruptament, altre suau, i presenta un mosaic entre clapes de conreus de cereals, ametller i vinya, especialment en la seva base, i la dominància de la vegetació natural mediterrània. Les zones forestals estan ocupades, principalment, per brolles de romaní i bruc d'hivern (*Erico-Tymelaetum tinctoriae*), i garrigues dominades per *Quercus coccifera*, amb un estrat arbori de pi blanc (*Pinus halepensis*), tot i que apareixen alzines (*Quercus ilex*) i puntualment roures de fulla petita (*Quercus faginea*). Destaquen els moltíssims marges de pedra seca de grans dimensions, molts d'ells arruïnats per l'erosió i el pas del temps, testimoni de temps pretèrits on el conreu de la vinya va remuntar pràcticament tots els pendents, així com són de gran interès les formes retorçades de molts exemplars de pi blanc, afectats per la forta insolació, un sòl molt migrat i poc fèrtil i el vent. Actualment, línies elèctriques associades als parcs eòlics que s'han anat construint a la seva coronació tenen un impacte remarcable, així com les obres d'arranjament de la carretera C-14, des de Solivella i fins a Belltall, han produït ferides de difícil cicatrització. La resta de carreteres que ascendeixen des del fons de la cubeta cap a pobles com Forès o Belltall tenen un caràcter local i estan ben integrades al pendent i les corbes de nivell.

1.3.2. VALORS**1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS**

Destaca la presència de diverses espècies de flora rares, entre elles algunes males herbes que apareixen a les zones dels conreus més marginals, com per exemple *Anethum graveolens* als conreus d'ametllers. També, apareixen altres espècies de flora interessants com *Centaurea linifolia*, *Euphorbia minuta*, *Euphorbia nevadensis*, *Fritillaria pirenaica*, *Hedysarum confestum*, *Ononis tridentata*, *Sideritis spinulosa*, *Veronica austriaca* subsp. *Tenuifolia* i *Viola wilkommii*. Cal considerar també que la situació de l'espai, sobretot per l'orientació dels pendents de les serres, el fan una zona d'especial interès per a la migració dels ocells. Cap part de la unitat està inclosa a espais naturals protegits.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

La serra del Tallat, conjuntament amb la de Violobí i part de la serra de la Llena, configuren un fons escènic per a qualsevol observador des de la serralada prelitoral o des del fons de la Conca de Barberà. La disposició horitzontal dels sediments prefigura un relleu tabular, on aquesta serra té un pendent considerable que genera un graó entre el fons de la cubeta i els altiplans superiors (ja a la conca del riu Corb). El seu traçat rectilini, els colors càlids dels estrats visibles i una vegetació torturada per les condicions limitants, amb molts pins blancs de ports retorçats, li proporciona un considerable valor estètic; valor que s'ha transformat profundament, generant una nova perspectiva, amb la disposició de nombrosos parcs eòlics.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

El camí de les Egües (ramader) travessava d'est a oest tota la serra del Tallat, des de Forès fins a Senan. També cal destacar el camí real des del Santuari del Tallat fins a Solivella. Fora del límit administratiu de la unitat, però formant part visual de la mateixa, destaca l'edifici robust del santuari del Tallat.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Tot i que fora de la unitat en el seu territori conquenc, el Santuari del Tallat, un gran casal fortificat del segle XV, exerceix com a centre espiritual per a molts dels pobles dels voltants d'aquesta serra, tant d'un costat com d'un altre. Poblacions com Blancafort i Solivella tenen una gran devoció per la Verge del Tallat i tradicionalment realitzen romeries.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Bàsicament els parcs eòlics existents se situen fora de la unitat, tot i que serien l'únic aspecte productiu d'aquesta unitat, més enllà dels conreus marginals existents al seu peu i algunes explotacions apícoles.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, el procés que més està incidint en l'evolució del paisatge és la successió vegetal, amb la recolonització d'antics bancals i la maduració de les masses, així com l'abandonament d'algunes parcel·les de conreu, tot i que d'altres es consoliden, especialment a la base. El patrimoni construït (casetes, corrals, murs de pedra seca) està en plena degradació, i els incendis forestals podrien jugar-hi un paper interessant.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

El poble de Forès, i El Santuari del Tallat (787 m.s.n.m.) i els camins que hi menen, són bons miradors de la unitat; tot i així les carreteres que la remunten permeten també comprendre i gaudir de les seves característiques. Per exemple, la T-233(C-435), de Sarral al Coll de Belltall. La T-222 des de l'anterior fins a Forès; la TV-2338 de Blancafort fins al coronació de la Serra, la T-232 (C-332), de l'Espluga de Francolí a Senan passant pel coll de Senan, i la mateixa C-14 des de Solivella fins a Belltall passant pel coll de Belltall. Cal tenir en compte, també, que el GR-171 recorre un tram d'aquesta unitat i passa pel Tossal Gros de Vallbona, mentre que diverses pistes forestals recorren just la coronació de la serra en molts trams (en alguns per unir els aerogeneradors), permetent vistes canviants i perspectives diverses.

Val a dir també que aquesta unitat és plenament visible des de la pràctica totalitat de miradors enlairats de la comarca, i des de bona part del fons de la cubeta de la Conca.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

La unitat de paisatge ha de tenir una molt lenta evolució, amb la maduració de la vegetació (dins d'un context limitant per les condicions edafoclimàtiques) i la pèrdua en general de superfície agrària.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La unitat té visibilitat total des de qualsevol punt situat al sud i est de la mateixa, ja que és el balcó que delimita la cubeta de la Conca de Barberà, un accident topogràfic i un canvi de pendent ben remarcable.

QUALITAT

La qualitat de la unitat és elevada, ja que correspon a un ressalt topogràfic de primer ordre, ocupat per vegetació natural i restes d'una estructura abançalada. Tot i així, la cicatriu causada, al límit de la unitat, per l'arranjament de la C-14 és força visible, i la transformació causada per la instal·lació immediata de molins eòlics ha estat molt acusada.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

La fragilitat paisatgística és màxima, com ha demostrat la dificultat de cicatrització dels desmunts i terraplens causats per l'arranjament de la carretera C-14. La plena il·luminació, el fort pendent i la dominància de la vegetació perennifòlia així ho determinen.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Un espai de contrast i de canvi topogràfic i de conques hidriques, fons escènic de la cubeta de la conca
- Formes vegetals plenament mediterrànies, visualment interessants
- Restes de conreus extensius mediterranis
- Lloc de simbologia i peregrinació, associat al Santuari del Tallat, de gran importància local

OPORTUNITATS

- Aprofitar la devoció i tradició del Santuari del Tallat per executar accions de recuperació del patrimoni i el paisatge al llarg de tota la unitat
- Aprofitar els recursos econòmics generats pels parcs eòlics per realitzar actuacions de millora paisatgística

ASPIRACIONS

- Recuperar el patrimoni agrícola i augmentar la superfície de conreus extensius mediterranis, com element paisatgístic, de foment de la biodiversitat i de prevenció del risc d'incendis forestals
- Potenciar prats i comunitats subarbusives i arbustives d'interès
- Cicatritzar les ferides causades per les infraestructures de comunicació
- Convertir la carena de la unitat en un gran balcó d'observació i interpretació del paisatge

REALITATS

- Moltes de les estructures associades a l'antiga utilització agrícola, com bancals, marges i pallisses, s'estan degradant
- Existeix un alt risc d'incendis forestals. Les cicatrius de l'arranjament de la carretera C-14 són plenament visibles i no gens integrades

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals

- 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8.Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
- 5.3.Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

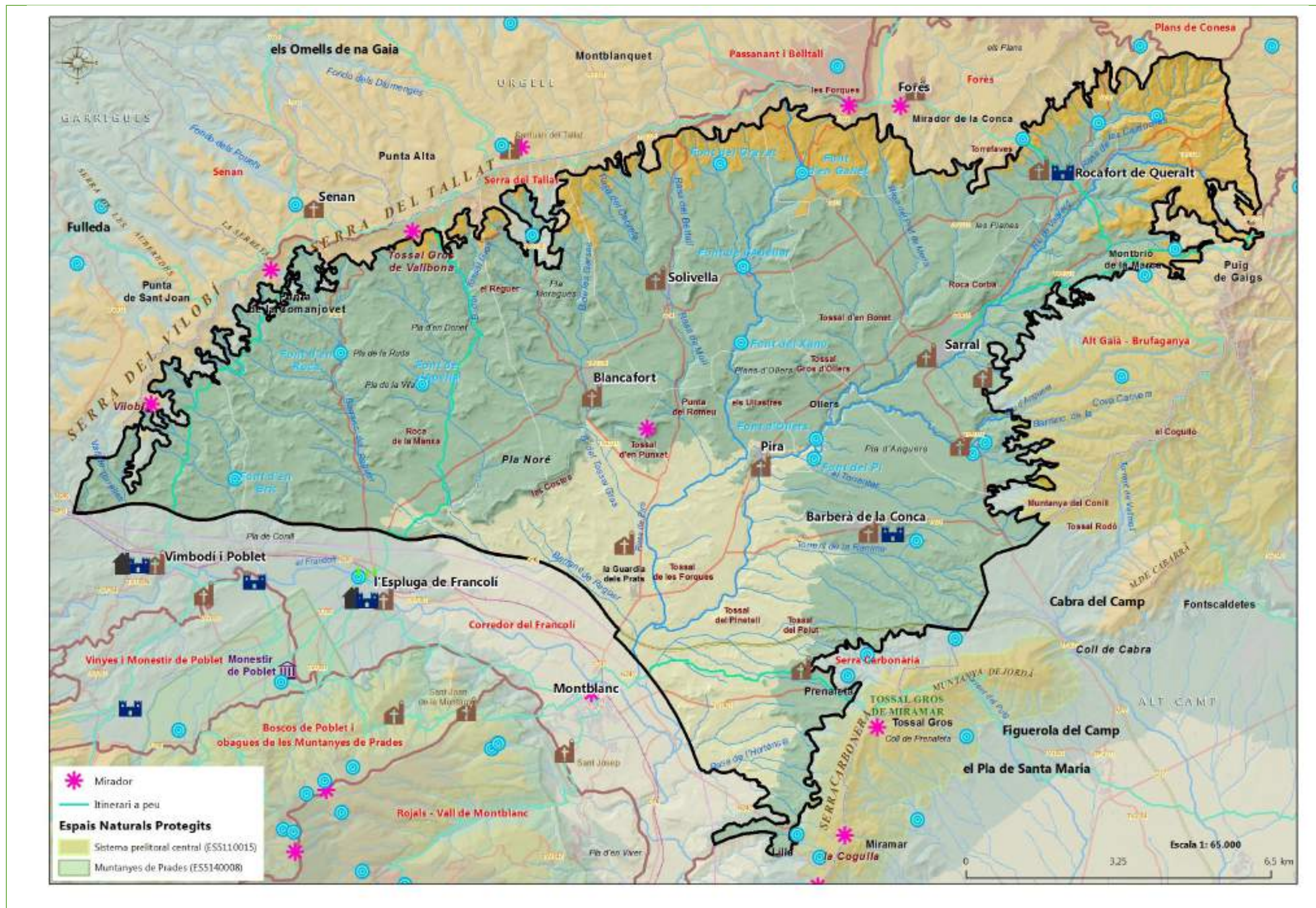
- 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

CORRESPON A L'ANOMENADA CONCA ESTRICTA CLARAMENT DELIMITADA PEL CONJUNT DE RELLEUS MÉS ALTS QUE L'ENVOLTEN PER TOTS COSTATS. OCUPA LA PART CENTRAL DE LA COMARCA I PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 17.836,49 HA QUE REPRESENTA EL 27,41% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. CONSTITUEIX EL FONS ESCÈNIC DELS MUNICIPIS DE VIMBODÍ I POBLET, L'ESPLUGA DEL FRANCOLÍ, BLANCAFORT I SOLIVELLA.

LOCALITZACIÓ

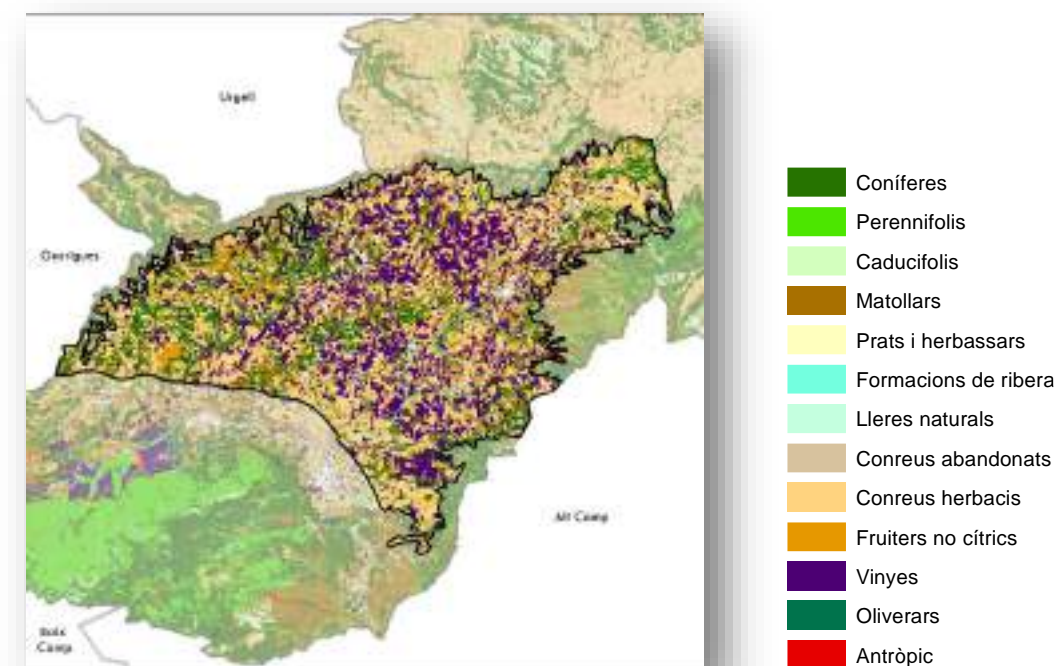
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Pràcticament un 68% de la unitat està dedicada al conreu; de la superfície agrària, un 50% està dedicat al cereal, i la resta és majoritàriament vinyes, tot i que els ametllers tenen una presència significativa també (el 7,5% del total de superfície). Existeix també una proporció notable de vegetació natural, que molt majoritàriament està ocupada per pinedes de pi blanc, tot i que les brolles i les garrigues tenen també una presència destacada. Les formacions de boscos de ribera ocupen més de 200 hectàrees, xifra significativa en el conjunt de la unitat.

GRANS Usos	HA	%
Antròpic	810,07	4,54
Conreus	12.115,70	67,93
Terrenys sense vegetació	7,73	0,04
Vegetació natural	4.902,99	27,49
TOTAL	17.836,49	100,00

Usos del sòl	ha	%
Coníferes	2.647,57	14,84
Perennifolis	45,93	0,26
Caducifolis	75,60	0,42
Matollars	1.367,54	7,67
Prats i herbassars	542,61	3,04
Formacions de ribera	222,56	1,25
Lleres naturals	1,19	0,01
Conreus abandonats	380,37	2,13
Conreus herbacis	6.035,19	33,84
Fruiters no cítrics	1.315,84	7,38
Oliverars	323,72	1,81
Vinyes	4.060,57	22,77
Antròpic	810,07	4,54
Terrenys sense vegetació	7,73	0,04
TOTAL	17.836,49	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Es tracta d'una zona habitada des de molt antic, on la presència de cursos d'aigua i unes terres relativament planeres i fèrtils van facilitar la presència d'ocupació humana important, com ho testimonien diversos jaciments d'origen romà i, posteriorment, fortificacions medievals. L'agricultura va ser present de manera exhaustiva, amb especial incidència durant el boom poblacional del segle XIX, previ a la fil·loxera, on la vinya es va convertir en el gran conreu ocupant tot els espais físicament conreables. La crisi de la fil·loxera i la crisi agrària general del segle XX va implicar una forta davallada poblacional en molts dels nuclis urbans i una reducció de la superfície agrària, a més d'una substitució de bona part de la vinya per ametllers i cereals. En les darreres dècades del segle XX i, especialment, durant el segle XXI, s'ha produït una revifalla de la vinya, amb noves plantacions i tecnificació de les ja existents, i la construcció de nous cellers, alguns situats vora els cascos urbans, i d'altres aïllats, i alguns d'ells amb força dimensió i significació paisatgística, així com la recuperació i posta en valor dels antics cellers cooperatius i d'alguns masos.

La construcció de l'autopista AP-2, que entrà a la comarca pel coll de Cabra, va suposar en el seu moment un impacte paisatgístic força remacable. El boom urbanístic de la primera dècada del segle XX també va tenir presència en alguns d'aquests pobles, creant-se nous eixamples, a vegades amb estructures d'habitatges unifamiliars, poc lligats a l'estètica dels nuclis tradicionals. També han aparegut nous negocis de significació paisatgística, com el càmping Montblanc. També cal destacar que el fons escènic nord d'aquesta unitat s'ha vist fortament modificat per la instal·lació de parcs eòlics al llarg de les carenes de la serra del Tallat i de Forès; per altra banda, algunes activitats amb antic fort impacte paisatgístic, com l'abocador de Montblanc, han estat clausurades.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

La Conca del Trepat és la part de la conca estricta situada al nord de l'autopista AP-7 i de la via del tren d'alta velocitat, i de caràcter bàsicament agrari, diferent al caràcter residencial-industrial-eix de comunicació del corredor del Francolí. És una de les conques perifèriques del marge meridional de la Depressió Central Catalana, on l'acció erosiva dels rius Francolí i Anguera ha buidat els materials tendres fins a configurar una cubeta d'erosió, de materials oligocènics (marges llimosos de color vermell, gresos i margues groguenques). Es troba ben delimitada pel conjunt de serres i relleus muntanyosos que l'encerclen. Tot i que es tracta d'una conca, existeix sempre relleu, més

accidentat prop dels límits de la unitat. En aquesta unitat, els rius d'Anguera, de Vallverd i la rasa de Pira generen una xarxa hídrica que generalment s'ha indentat en el terreny i que presenta en alguns casos notables mostres de boscos de ribera.

El paisatge és més heterogeni al nord de la unitat que a l'oest. Tot i el seu nom, la vinya ocupa només el 23% de la superfície total de la unitat, mentre que els cereals són els conreus més abundants; generalment, es dona un mosaic entre les parcel·les dels diversos conreus, tot i que el cereal és més abundant al Pla d'Anguera a Barberà de la Conca, al nord de Vimbodí, a Rocafort de Queralt i en els terrenys que menen cap als alts altiplans de Forès i Conesa. Tot i la dominància del cereal, segurament el tret més característic de qualsevol observador és la dominància del mosaic cereal-vinya i la presència encara evident (especialment durant la floració al febrer) de l'ametller. Existeixen nombrosos bancals i estructures associades a la cultura de la pedra seca, com cabanes de volta i barraques. També són abundants les casetes d'eines, estant part d'aquest patrimoni lligat a l'agricultura malmès i castigat per la degradació.

Enmig d'aquesta cubeta agrícola, destaquen diversos nuclis de població ben visibles a partir, generalment, de les torres alteroses, generalment barroques, de les seves esglésies: Prenafeta, la Guàrdia dels Prats, Pira, Blancafort, Solivella, Sarral, Rocafort de Queralt, Montbrió de la Marca i Vallverd. Com a diferència, el poble de Barberà de la Conca, apinyat al voltant d'un turó dominat per les restes del castell templar. És també un punt de referència les restes del castell de Solivella.

Diversos dels pobles tenen polígons o naus industrials destacats en el seu voltant: és el cas de Pira, Sarral i Rocafort de Queralt, al llarg de la carretera principal de la unitat que és la C-241d. També existeixen activitats ramaderes i algunes pedreres, com les lligades a l'extracció d'alabastre a la vora de Sarral. Diverses línies d'alta tensió recorren la unitat en direcció est-oest causant un impacte paisatgístic remarcable. Dins els nuclis urbans, destaquen com elements de gran valor, els cellers cooperatius modernistes: Pira, Sarral i Rocafort de Queralt, i també nous cellers a la perifèria dels nuclis urbans o en el disseminat.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

En aquesta unitat, destaca l'important jaciment paleontològic de calcàries lacustres del període Oligocè ubicat prop de Sarral on s'han trobat nombroses restes fòssils, sobretot de vegetals, però també d'invertebrats i peixos. Té la consideració de geozona. Destaquen també les riberes del riu Anguera (i els seus afluents com la Rasa del Torrentet) i la rasa de Pira (i afluents com el barranc del Xano), amb mostres importants de bosc de ribera però també jonqueres mediterrànies, herbassars megafòrbics nitròfils i humits i vessants amb vegetació forestal d'alzinar i pineda de pi blanc i, en general, la conca del riu Vallverd i els seus tributaris (rasa de Coma d'Heures, rasa de Cardoelles, rasa de Torlanda, i fonts i deus, com la font del Carles, la font de la Joana, la font del Maginet). Es tracta d'un espai agroforestal, amb una clara alternança entre conreus i taques forestals (pinedes de pi blanc, però també taques petites de pinassa i roure de fulla petita, a més de bolles i garrigues). Apart dels boscos de ribera i bardisses, existeixen zones on els torrents i rases presenten canyissars.

En tot cas, el mosaic agrícola de conreus extensius, i els ecotons de contacte amb les serres perimetrals (base de la serra del Tallat, vessants occidentals de la serra Carbonària i Comaverd) tenen també força interès natural, com les mostres de vegetació forestal d'alguns turons intersticials, com el de Pira.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

El major valor d'aquesta unitat és el mosaic de diverses parcel·les agrícoles (vinya, cereals, ametllers), amb una estructura diversificada, amb marges, camins, retalls de bosc i matollars, construccions agràries (corrals, eres, casetes, cabanes...), i amb una gran variació cromàtica estacional i espacial. En general, els pobles són visibles i delimitables, integrats en la seva estructura agrària circumdant, i en alguns casos amb elements construïts o nuclis urbans de gran valor històric i estètic, o elements extraordinaris com els cellers modernistes. Algunes de les carreteres locals estan plenament adaptades a la topografia i orografia, i existeixen trams on encara romanen les alineacions tradicionals de plataners.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Destaca la diversitat d'elements de l'arquitectura rural: marges de pedra seca, barraques i cabanes de volta, pous de gel, arneres i sequers, colomers, pous, mines d'aigua, bassots, basses, fons, molins hidràulics, peixeres o rescloses, i sèquies. També hi ha ponts de pedra i restes de camins empedrats. Més enllà d'aquests elements, hi ha jaciments d'origen romà, el més interessant dels quals és la presa romana de la rasa de Pira. Hi ha restes de fortalises com el castell templar de Barberà de la Conca, les restes del castell de Solivella i les restes molt modificades del casell de Rocafort de Queralt. Al mateix temps, destaquen elements de l'arquitectura religiosa romànica, com el timpà de l'església de Santa Maria de Barberà i el de l'església de Sarral. També destaquen parts dels nuclis urbans històrics amb gran valor, entre ells el call jueu de Sarral i l'estructura urbana amb cases de pedra de Solivella. Els cellers cooperatius modernistes tenen gran valor, destacant els de Pira, Sarral i Rocafort de Queralt.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

En aquesta unitat, apart de les festes majors ordinàries que se celebren a tots els pobles, destaquen la festa del Sagrat Cor de Solivella i l'aplec a l'ermita dels Sants Metges de Sarral, com esdeveniments de devoció popular. Cal destacar també les romeries que se celebren des de Blancafort i Solivella cap al santuari del Tallat. També noves festes lligades a la promoció dels productes locals, com la festa del Trepat de Barberà de la Conca, tenen importància en el territori. També és important aquest territori per ser la gènesi del moviment cooperatiu al país, arrel de les conseqüències de la crisi de la fil·loxera, fruit del qual es van crear societats i cooperatives, algunes d'elles dissenyades i construïdes per arquitectes del moviment modernista.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Aquesta unitat és el centre productiu de la Denominació d'Origen Conca de Barberà, dedicada al conreu de vins de qualitat en la qual la varietat local trepat té molta significació. Si bé algunes vinyes d'aquesta DO se situen a la unitat veïna del corredor del Francolí, majoritàriament és aquesta unitat la que contribueix a la producció de vins amb D.O., tant per qualitat de kg produïts com per cellers i bodegues de transformació. També es produeixen importants quantitats de cereals i, en menor mesura, ametlles, olives i oli, i productes hortícoles.

Per altra banda, existeix una activitat industrial diversa, amb petits tallers i indústries locals, i també petits negocis de restauració i allotjaments turístics, especialment al llarg de les carreteres principals de la unitat, la C-241d i la C-14.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, les velocitats de canvis paisatgístics semblen haver-se reduït; per una banda, es produeix un abandonament progressiu de petites parcel·les de conreu i, especialment, de les estructures tradicionals associades, com marges, bancals, cabanes de volta i casetes agrícoles. Per altra banda, les masses forestals existents a la comarca, incloent sovint els boscos de ribera, es troben en un fenomen de gradual creixement, maduració i densificació, pel cessament de les activitats d'extracció de llenya i de recursos. El creixement urbanístic d'algunes poblacions, especialment Sarral i Pira, semblen haver-se congelat i tampoc es coneixen activitats recents en sòl no urbanitzable de transcendència paisatgística.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La conca del Trepat és visible des de multitud de punts elevats des de les serres circumdants: el Coll de Lilla, la Pena i molts punts elevats de les muntanyes de Prades, com l'ermita de Sant Joan, el Coll de Belltall i pràcticament tota la carena de la serra del Tallat i el poble de Forès, el Cogulló, el castell de Prenafeta. Dins la unitat, el castell de Barberà de la Conca té vistes interessants cap a una part important del sud de la unitat. Tota la xarxa de carreteres que recorre la unitat, especialment les secundàries que van cap al nord i cap al sud des de la C-241d, es converteixen en importants itineraris paisatgístics, sovint adaptats a la sinuosa orografia, com també ho són carreteres i camins asfaltats transversals (sentit est-oest) que uneixen els nuclis urbans. Cal destacar també el pas del GR-7.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No s'esperen molts canvis en els propers anys a la unitat, tot i que en una zona dinàmica com aquesta, i especialment a les àrees més properes al corredor del Francolí, sí es poden produir canvis. Poden aparèixer noves activitats en sòl no urbanitzable de certa transcendència paisatgística, o ampliar-se les ja existents, i es poden donar fenòmens puntuals de canvis de conreu o tecnificació dels ja existents. No s'esperen canvis molt importants als nuclis urbans. Segurament, els fenòmens que sí continuaran són els de successió vegetal, amb ampliació, maduració i extensió de les taques de bosc i dels boscos de ribera, i també la pèrdua de patrimoni construït agrari continuarà en molts sectors.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE**2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA****VISIBILITAT**

Es tracta d'una unitat plenament visible ja que és, en si mateix, una depressió orogràfica, una conca visual tancada. S'obren múltiples perspectives de la mateixa des de nombrosos miradors i punts elevats de totes les serres que la delimiten

QUALITAT

A pesar de l'existència de línies d'alta tensió, naus ramaderes, o algunes perifèries dels pobles no ben tractades, la qualitat general és molt elevada, a causa d'un mosaic agroforestal i un parcel·lari agrícola variat i atractiu, amb molta variabilitat estacional.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Per una banda, es tracta d'una unitat plenament il·luminada i amb àmplia visibilitat, el que comporta que qualsevol impacte paisatgístic sigui evident; per altra banda, el mosaic de conreus i usos, amb textura variada, permet l'assumpció d'impactes paisatgístics moderats; així, es pot pressuposar una fragilitat paisatgística mitjana.

2.2. AVALUACIÓ FOAR**FORTALESES**

- Cubeta visual i geogràfica que es converteix en una unitat de paisatge evident, comprensible i apreciable des de múltiples perspectives i miradors
- Mosaic agroforestal de gran qualitat, amb conreus molt diversos i presència evident de la vinya, reforçada per l'existència de la D.O.

OPORTUNITATS

- El lligam entre paisatge i producció vitivinícola de qualitat, que obre nombroses perspectives a projectes específics de restauració i millora paisatgística de finques, cellers i edificis
- La importància del modernisme en la unitat, que permet engegar actuacions de posta en valor

ASPIRACIONS

- Recuperar abastament el patrimoni agrícola construït relacionat amb l'agricultura tradicional, mitjançant projectes de posta en valor del paisatge agrícola per afegir valor als seus productes

REALITATS

- Presència d'elements d'alteració de difícil integració, com les línies elèctriques d'alta tensió
- Presència de naus ramaderes i magatzems agrícoles en alguns casos sobredimensionats

Conca de Barberà. Gran variabilitat cromàtica i textural estacional - Pobles ben conservats en general, dominats per campanars evidents i, en alguns casos, per restes de fortaleses - Presència de cellers modernistes d'extraordinari valor estètic - Xarxa de carreteres, en general, molt ben integrada al territori i que inclou alguns trams amb elements tradicionals com alineacions de plataners.	d'aquest corrent arquitectònic i les seves revisions modernes - L'enoturisme, el gastroturisme i el turisme que recerca espais de tranquil·litat humanitzats - L'existència d'elements d'interès històric poc coneguts, com fortificacions, elements romànics i nuclis urbans ben conservats, a molt poca distància dels grans atractius turístics de la comarca (Poblet i Montblanc).	- Restaurar abastament els paisatges de ribera de la unitat, com element de diferenciació paisatgística - Aconseguir consolidar els nuclis urbans tradicionals de la unitat, recuperant el màxim del patrimoni d'habitatges - Posta en valor de la xarxa de carreteres secundàries i els seus valors paisatgístics associats - Reducció de la conflictivitat i sinistralitat de la carretera principal de la unitat, la C-241d, mitjançant un projecte de millora que tingui el paisatge entre els elements principals de disseny.	- Perifèria d'alguns nuclis urbans (Pira, Sarra) amb eixamples residencials i paisatges industrials no integrats paisatgísticament - Abandonament progressiu de bona part de l'estructura construïda agrària tradicional.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble.

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris

3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.2. Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
- 5.3. Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.4. Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca
- 5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

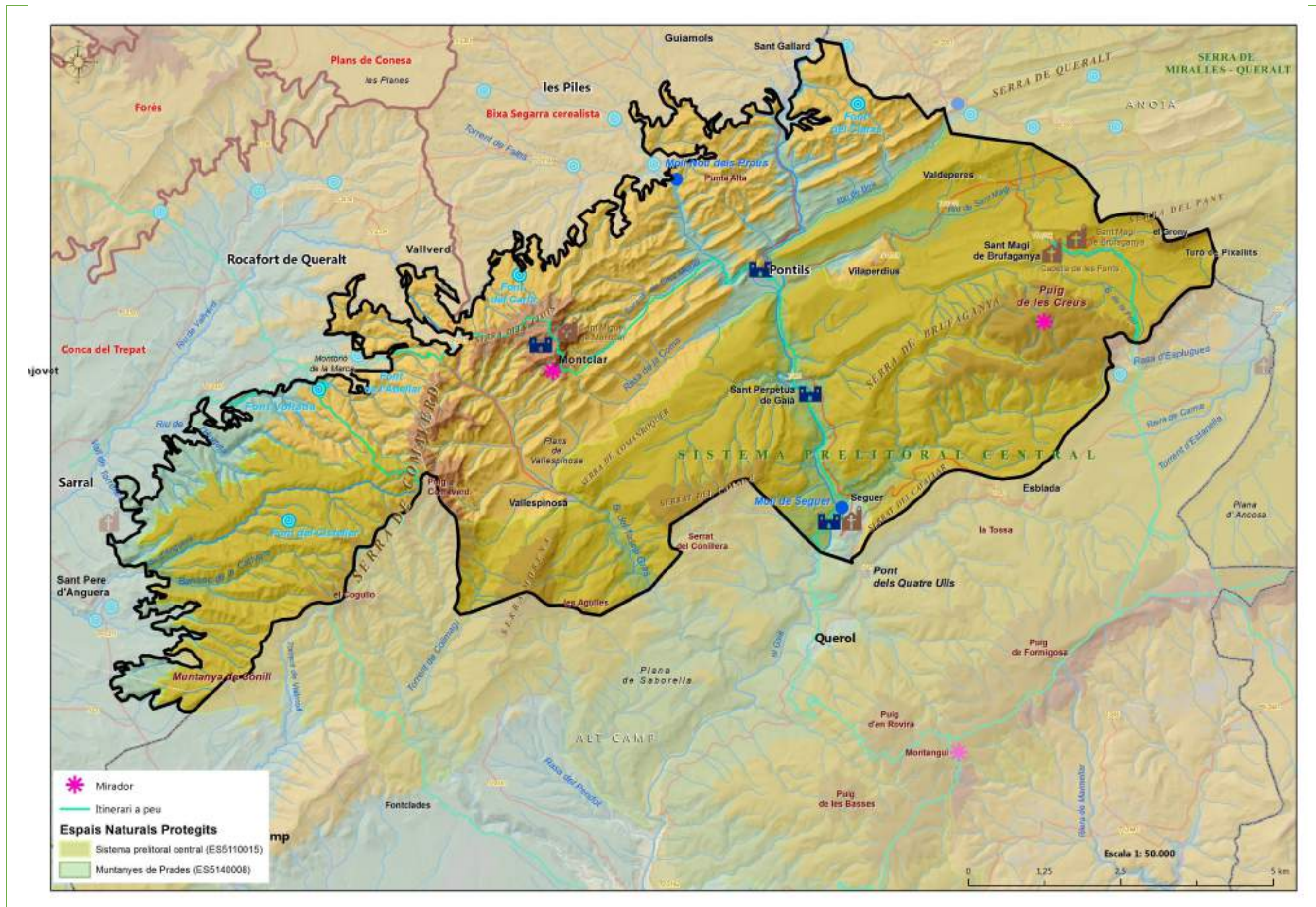
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES LOCALITZA A L'EXTREM EST DE LA CONCA I COMPREN EL CONJUNT DE SERRES (COMAVERD, QUERALT, BRUFAGANYA) DISPOSADES EN FORMA PARAL·LEL I EN DIRECCIÓ NORD-EST SUD-OEST D'ACORD AMB L'ESTRUCTURA DEL SISTEMA PRELITORAL CENTRAL. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 8.738,38 HA QUE REPRESENTA EL 13,43% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU ELS MUNICIPIS DE SARRAL, LES PILES I PONTILS.

LOCALITZACIÓ

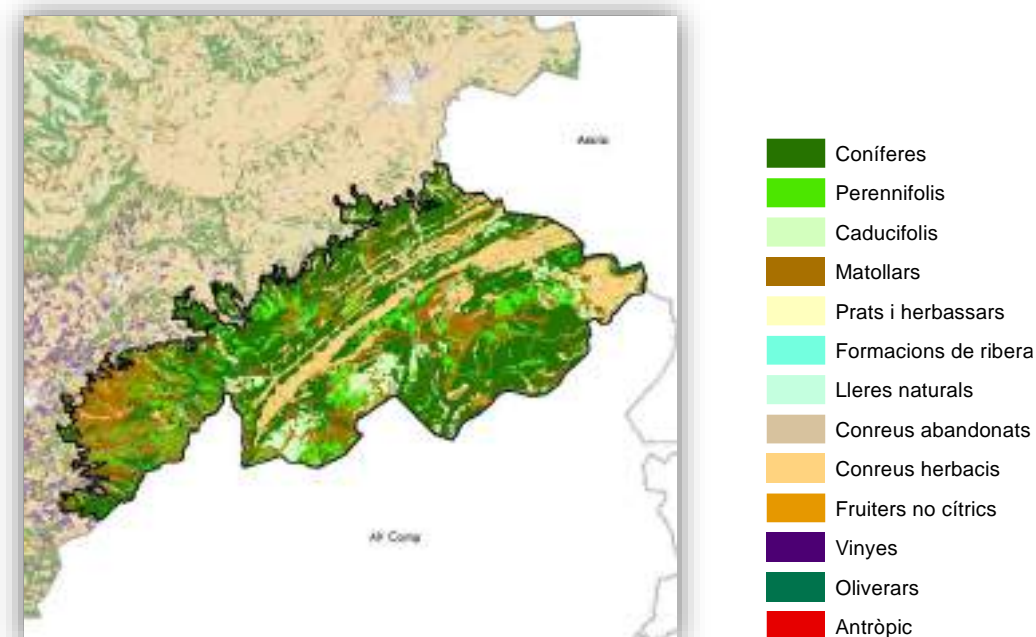
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

El 81% de la superfície d'aquesta unitat correspon a vegetació natural; dins d'aquesta, domina abastament les coníferes, molt majoritàriament pinedes de pi blanc però també amb presència de pinedes de pi roig i de pinassa. Els matollars tenen també una presència molt remarcable, i hi ha presència d'alzinars i de petites rouredes. La pràctica totalitat dels terrenys de conreu existents, que corresponen pràcticament al 17% de la superfície, corresponen a conreus herbacis, bàsicament cereals.

GRANS Usos	HA	%
Antròpic	108,58	1,24
Conreus	1.447,40	16,56
Terrenys sense vegetació	59,55	0,68
Vegetació natural	7.122,85	81,51
TOTAL	8.738,38	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	3.825,72	43,78
Perennifolis	858,35	9,82
Caducifolis	529,79	6,06
Matollars	1.770,42	20,26
Prats i herbassars	84,52	0,97
Formacions de ribera	53,78	0,62
Lleres naturals	0,26	0,00
Conreus abandonats	8,24	0,09
Conreus herbacis	1.358,09	15,54
Fruiters no cítrics	73,47	0,84
Oliverars	0,37	0,00
Vinyes	7,23	0,08
Antròpic	108,58	1,24
Terrenys sense vegetació	59,55	0,68
TOTAL	8.738,38	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Es tracta d'una zona que sempre ha tingut un nivell de poblament baix, donat un terreny abrupte i amb pocs espais per l'agricultura, així com l'existència d'un substrat sedimentari bàsicament calcari que no ha permès gaudir d'abundants recursos hídrics. Tot i així, des de la creació de nombrosos castells i fortificacions a partir del segle X, es van originar diversos poblets, llogarrets i masies, amb una població bastant dispersa, que explotava de manera conjunta els recursos forestals, les pastures i els conreus, creant un paisatge en mosaic. A partir de la crisi de la fil·loxera i, especialment, des de la Guerra Civil, aquest model de poblament es posa en crisi i s'abandonen moltíssims masos i fins i tot petits pobles, amb tots els conreus associats. Així, durant la segona meitat del segle XX es produeix un canvi paisatgístic molt notable, amb la regeneració ràpida de masses forestals sobre antics conreus i sobre zones que eren intensament explotades per la ramaderia, extracció de fusta, llenya i carbó vegetal, per la qual cosa els boscos s'han convertit en pràcticament dominadors del paisatge, exceptuant la petita vall perpendicular al riu Gaià entre Vallespinosa i Viladepedius, on es manté un conreu de cereals.

Molts pobles van arribar a estar pràcticament despoblats, com Pontils, Santa Perpètua de Gaià, Vallespinosa, Viladepedius, tot i que en els darrers decennis s'han recuperat habitatges i construccions, algunes de segona residència de part d'antics pobladors o de neorurals. El fenomen de les urbanitzacions, que tan estès va ser a les properes comarques de l'Anoia i l'Alt Camp, aquí només va tenir una poca presència a la zona de Seguer.

Cal destacar la creació d'una gran pedrera al terme de Pontils, encara en funcionament i que en part té la funció d'abocador de residus de la construcció, amb importants repercussions paisatgístiques. Per altra banda, la creixent mecanització de les zones romanents de conreus de cereal va implicar la creació de parcel·les molt extenses, reduint l'heterogeneïtat i el mosaic de conreus i eliminant en molts casos els marges, i afegint-hi estructures com grans coberts per guardar eines i palla.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Es tracta d'un conjunt de serres, orientades en direcció NE-SW, que formen part de la serralada prelitoral catalana i que superen els 900 metres d'alçada, separant el camp de Tarragona de la Baixa Segarra i la conca estreta. El relleu és fonamentalment tabular o arrodonit, basat en materials sedimentaris calcaris, dolomítics o conglomeràtics, i on hi ha cingles i rocams; com a àmbit singular, destaquen els relleus conglomeràtics de la serra de Comaverd, una singularitat a la comarca. Entre les serres existeixen planes i valls també alineades en sentit NE-SW i que són aprofitades per a l'establiment de conreus de cereals i on se situen petits pobles: Viladepedius, Valldeperes,

Pontils, Vallespinosa; exceptuant aquests petits espais, el paisatge és clarament forestal, molt despoblat, amb restes de masies, petites fortificacions i ermites, amb boscos dominats per les coníferes (en alguns sectors empobrits pels incendis forestals) però també amb quercínies a zones enlairades i obagues. Està solcat en direcció nord-sud pel riu Gaià, que excava un estètic congost sobre el qual s'enlaira majestuosa Santa Perpètua de Gaià. Aquesta unitat de paisatge té continuïtat cap a l'Alt Camp, creant un espai global abrupte i feréstec. Els elements de disrupció o perturbació humanes són el pas de línies d'alta tensió en sentit est-oest, algunes granges i magatzems agrícoles de grans dimensions, i la gran pedrera de Viladeperdius.

1.3.2. VALORS DEL PAISATGE

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Gran part de l'àmbit (5206 ha) està inclòs a la ZEC ES5110015 "Sistema Prelitoral Central", dins la Xarxa Natura 2000. El territori està dominat per màquies i pinedes de pi blanc a les cares sud, i pinedes de pi roig i pinassa a obagues i zones enlairades, amb clapes d'alzinar litoral i fins i tot zones amb rouredes de roure petit. Són també remarcables les formacions arbustives i subarbustives sobre les roques conglomeràtiques del Comaverd i Sant Miquel de Montclar amb les carenes culminals de la serra dels Clots, amb importants formacions xeroacàntiques d'erició. Les àrees rupícoles (per exemple les parets rocalloses del riu Gaià o del Torrent de Vallespinosa) són també destacades. La fauna incorpora una bona representació de la biocenosi de les muntanyes mediterrànies, amb especial riquesa en l'àmbit de la fauna rupícola, incloent els rapinyaires (àguila cuabarrada) i elements com els amfibis, els rèptils i els ratpenats hi tenen bona representació. El riu Gaià en aquesta zona presenta ecosistemes de riu mediterrani de gran interès. Així, també l'ictiofauna i, en general, la fauna associada als rius (amfibis, rèptils, mamífers) té certa riquesa en aquestes àrees, donada la qualitat dels cursos fluvials (riu Gaià i torrents tributaris) existents. La flora presenta espècies d'interès, com *Allium moly*, *Antehum graveolens*, *Euphorbia minuta*, *Galium umilum rivulare*, *Linum tenuifolium salsoloides*, *Orchis purpurea*, *Tragopogon crocifolius*, *Valerianella echinata* o *Amaranthus hybridus bouchonii*.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Hi ha nombrosos elements i zones amb fort valor estètic; destaca el conjunt de Santa Perpètua de Gaià (torre i església), dominant el congost del Gaià que, de per si, també és un altre element de fort valor estètic. Un altre aspecte sorprenent és la vall allargassada i elevada, dominada pel cereal, que s'estén, pel costat dret del Gaià, entre Vallespinosa i Pontils, resseguint la rasa de la Coma, i pel costat esquerre, entre Pontils i Valldeperes, resseguint pel riu de Sant Magí. El conjunt de les fonts de Sant Magí i els seus roures monumentals (tot i que molt malalts o morts), constitueix també un valor estètic singular. És, en general, destacable el contrast entre les masses forestals i els rocams calcaris i dolomítics, i singulars els relleus arrodonits del Montclar, sobre conglomerats.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Es tracta d'una zona de poblament antic i, com a bloc muntanyós articulat al voltant d'un riu, va ser objecte de poblament i fortificació durant una bona part de l'època medieval. Així, hi ha nombroses esglésies, santuaris o ermites, disperses o situades als petits pobles: Sant Magí de la Brufaganya, Sant Jaume de Rocamora, Sant Miquel de Montclar, Santa Perpètua de Gaià, així com fortificacions antigues a Pontils, Rocamora, Vallespinosa, Santa Perpètua de Gaià i Seguer. Tots aquests conjunts d'edificis i monuments són relativament petits i danyats, però destaca la torre de Santa Perpètua de Gaià, consolidada i restaurada i de gran alçada. Hi ha nombroses masies, algunes d'elles de gran mida, però moltes molt danyades. Destaquen també els conjunts urbans de Vallespinosa i Santa Perpètua de Gaià, ben conservats.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

La presència del santuari de Sant Magí de la Brufaganya evoca cultes i espiritualitat de caire local i molt més enllà. Sota el santuari es troba la Capella de les Fonts de Sant Magí, d'aigua considerada com miraculosa i objecte de romiatge; segons explica la llegenda, el sant, martiritzat pels romans, la va fer brollar donant tres cops a terra amb el seu bastó quan els soldats romans el baixaven captiu de la muntanya de la Brufaganya, a Santa Perpètua de Gaià. Durant segles, poblacions com Barcelona, Tarragona, Lleida, Cervera o Igualada han anat a buscar aigua de les fonts de Sant Magí de Brufaganya, per fer-la entrar després de manera solemne al seu municipi i repartir-la entre els veïns, commemorades cada any al el romiatge de la baixada de l'aigua de Sant Magí de la Brufaganya, per exemple a la ciutat de Tarragona, d'on és patró.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Tal com s'ha dit, es tracta d'una zona molt despoblada i amb molt minsa activitat econòmica; l'agricultura bàsicament de cereal es circumscriu a les dues valls confrontades que s'articulen des de Pontils cap al NE i cap al SW, i també en una zona de planes argiloses a Sant Magí de la Brufaganya. És de destacar, no obstant, la gran pedrera de Viladeperdius, que és una activitat de gran transcendència paisatgística, i la presència de diverses granges ramaderes escampades especialment al voltant de Pontils i en la petita vall agrícola.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Aquesta zona va patir una importantíssima despoblació entre la segona meitat del segle XIX i el segle XX, que va fer que nuclis com Santa Perpètua s'abandonessin, i altres com Pontils o Vallespinosa quasi ho fossin. Aquest despoblament va afectar també a molts masos, de manera que aquestes construccions i un paisatge en mosaic associat molt més heterogeni s'anés reforestant de manera natural, fins a la dominància actual dels boscos de coníferes, procés que encara continua, afavorit també pel cessament de l'explotació forestal en tots els seus aspectes. Tot i així, les zones cerealístiques que es conserven van ser optimitzades amb la creació de parcel·les molt grans, i la disminució de l'heterogeneïtat; s'ha donat, doncs, un procés de simplificació i homogeneïtzació del paisatge. Els incendis forestals també han tingut un paper important, com el gran incendi de 1979. També és de destacar el pas per la unitat de línies elèctriques d'alta tensió construïdes a la segona meitat del segle XX.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Destaca el Montclar (948 m.s.n.m.), que és un balcó formidable cap a la Baixa Segarra, cap a una part de la Conca de Poblet i cap al camp de Tarragona, incloent la pròpia unitat. Els cims del Cogulló (879 m.s.n.m.) i el Puig de Comaverd (908 m.s.n.m.) també ho són. Destaca també Santa Perpètua de Gaià, amb vistes interessants sobre un bon tram del congost del Gaià, i també les vistes que s'obtenen des de la carretera T-201 que recorre bona part de la unitat en sentit sud-nord, i els camins que menen a Vallespinosa i la carretera TV-2011, que permeten observar aquestes valls secundàries cerealístiques d'alt valor estètic, o la carretera TV-2015, entre Vallespinosa i Vallverd, que creua la serra de Comaverd. També cal tenir en compte el GR-7, que creua la part occidental de la unitat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Sembla que l'abandonament agrícola ja ha arribat al seu màxim, i no es preveuen canvis significatius al respecte; mentre tant, el procés de maduració dels boscos, molts d'ells joves, continua, sempre amenaçat per l'eventualitat d'un gran incendi forestal. Aspectes com la introducció de nous possibles conreus de muntanya (noguers, vinya) o la gestió forestal per la producció de biomassa pot produir canvis paisatgístics puntuals, i, mentre, algunes masies acabaran de desaparèixer mentre que d'altres, esperem, puguin ser restaurades i condicionades.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

És una unitat de paisatge en general poc visible des de l'exterior, exceptuant els cims que l'envolten; des de la baixa Segarra i la Conca, les carenes de les muntanyes que la limiten no deixen intuir la natura interior d'aquesta unitat, en la qual un s'ha d'introduir i recórrer-la per poder apreciar els seus valors estètics

QUALITAT

És una unitat amb una forta qualitat visual a causa de la presència d'un paisatge forestal extens i ben conservat, fites geològiques interessants i petites singularitats de gran valor estètic, com les valls cerealístiques perpendiculars al Gaià. Tot i així, el detall permet observar que bona part del patrimoni històric construït està en mal estat de conservació, que existeixen riscos importants com l'incendi forestal i que hi ha factors d'alteració remarcables com les línies d'alta tensió i la gran pedrera, apart de factors locals com són granges o magatzems agrícoles.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

La fragilitat paisatgística de la unitat és variable segons els seus sectors, però en general alta, a causa de la dominància de component forestal perennifoli, plenament il·luminat, i d'una geologia sedimentària amb relleus encinglerats, el que implica una baixa capacitat de cicatrització si es produïssin alteracions importants.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Medi natural de gran valor associat a la muntanya mediterrània, a la diversitat de substrates i a un cert caràcter salvatge i d'aïllament.
- Existència de racons i estampes de gran bellesa, com el congost del Gaià, Sant Miquel de Montclar, el conjunt de Santa Perpètua de Gaià, el santuari i fonts de Sant Magí
- Patrimoni històric (esglésies, santuaris, castells) de gran valor, on encara es pot llegir la importància estratègica i fronterera que aquest territori va jugar durant l'edat mitjana.
- Permanència d'alguns espais cerealístics de gran bellesa estètica i estratègics per la biodiversitat i la prevenció dels incendis forestals.

OPORTUNITATS

- La bellesa escènica i el patrimoni històric i natural, així com les condicions de tranquil·litat, semblen substrats idonis per a l'establiment de negocis turístics de qualitat
- La presència de nombroses fortificacions en un context històric de l'edat mitjana permetria aprofitar aquest recurs patrimonial per atreure activitats i visitants, i per revertir en la seva restauració.

ASPIRACIONS

- Unes masses forestals biodiverses, madurades i resilients al canvi climàtic i als incendis forestals
- Un aprofitament sostenible dels recursos forestals primaris i secundaris
- Un augment i diversificació de les àrees de conreu, amb productes de qualitat específics
- Una recuperació integral del patrimoni històric (masos, castells, esglésies, i altres elements)
- Uns pobles amb tot el seu patrimoni edificat habitat i amb bones condicions per atreure noves famílies i professionals
- El desenvolupament d'activitats turístiques d'alt valor i ix impacte

REALITATS

- El projecte de modernització de la carretera C-37 pot tenir impactes paisatgístics sobre la unitat
- L'àrea extractiva de Viladeperdius, tot i que no massa visible des de punts d'observació i itineraris, provoca problemes paisatgístics i ambientals per l'emblanquinament de la vegetació circumdant
- Existeix, en general, un alt risc d'incendis forestals
- Bona part del patrimoni construït (masos, bancals, marges, barraques de pedra seca) i fins i tot de monuments d'interès històric (castells i església de Rocamora, restes del castell de Seguer) es troben en fases avançades de degradació.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament

- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

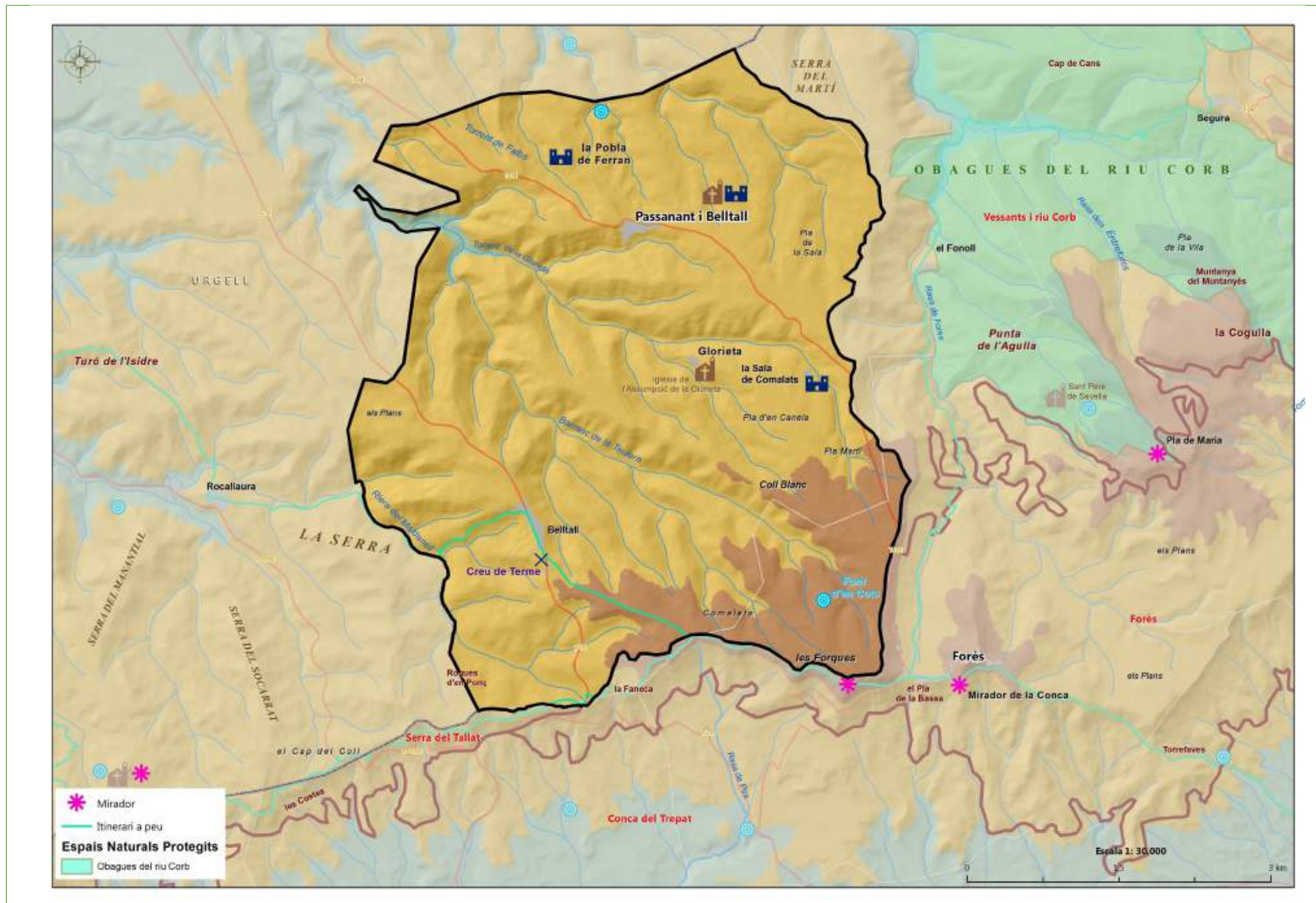
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES LOCALITZA AL NORD-OEST DE LA COMARCA I COMPREN ALS PRIMERS ALTIPLANS MERIDIONALS DE LA PLATAFORMA SEGARRENCA QUE S'AIXECA PER DAMUNT DE LA CONCA DE BARBERÀ ERICTA A TRAVÉS DE LA SERRA DEL TALLAT, AMB UNA ELEVACIÓ QUE SUPERA ELS 700 METRES. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 2.627,55 HA QUE REPRESENTA EL 4,04% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU TOT EL MUNICIPI DE PASSANANT I BELLTALL A MÉS DE LA ZONA NORD DEL MUNICIPI FORÈS.

LOCALITZACIÓ

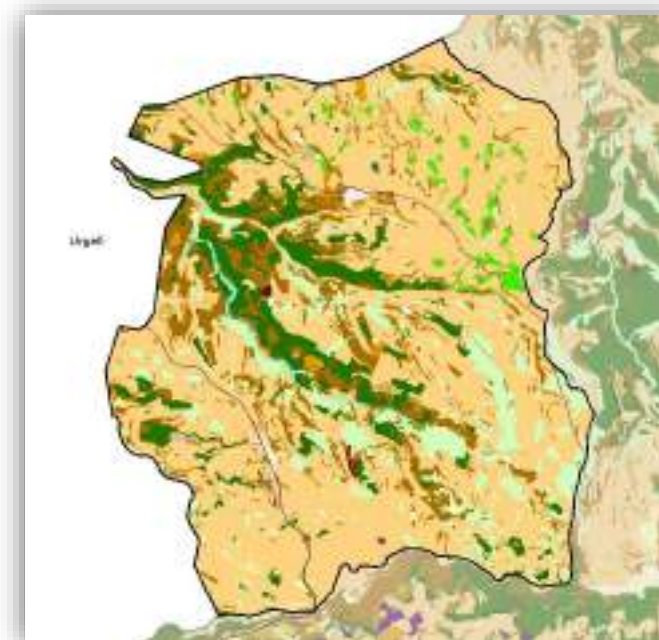
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Més de la meitat de la unitat correspon a conreus herbacis (cereals) amb molt poca presència de conreus llenyosos. La vegetació natural ocupa una superfície remarcable, el 36%, molt lligada a la presència de fondos i barrancs enclotats, amb pinedes de pi blanc i pinassa, carrascars i rouredes de roure de fulla petita, i també amb algunes zones de matollars.

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	39,81	1,52
Conreus	1.637,38	62,31
Terrenys sense vegetació	0,23	0,01
Vegetació natural	950,13	36,16
TOTAL	2.627,55	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	243,17	9,25
Perennifolis	43,68	1,66
Caducifolis	280,46	10,67
Matollars	347,49	13,22
Prats i herbassars	22,06	0,84
Formacions de ribera	13,28	0,51
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	8,51	0,32
Conreus herbacis	1.593,49	60,65
Fruiters no cítrics	32,19	1,23
Oliverars	3,19	0,12
Vinyes	0,00	0,00
Antròpic	39,81	1,52
Terrenys sense vegetació	0,23	0,01
TOTAL	2.627,55	100,00

■	Coníferes
■	Perennifolis
■	Caducifolis
■	Matollars
■	Prats i herbassars
■	Formacions de ribera
■	Lleres naturals
■	Conreus abandonats
■	Conreus herbacis
■	Fruiters no cítrics
■	Vinyes
■	Oliverars
■	Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Al segle XIX Passanant va arribar a superar els 1.000 habitants; va ser un moment de benestar econòmic a causa de la bona agricultura que es podia donar en els altiplans on se situa aquest territori, especialment cereal però també fruits secs, oliveres, vinya. Com a tots els pobles del rerepaís, el segle XX va esdevenir una greu crisi del model d'agricultura i habitabilitat de la muntanya mediterrània, de manera que els diversos nuclis de població d'aquesta unitat van anar despoblant-se, arribant a nivells crítics d'abandonament a Glorieta i la Sala de Comalats. Belltall, al situar-se al peu de la carretera de Tarragona a Andorra, i essent ben comunicat amb Tàrrrega, especialment a partir de l'arranjament de la carretera a les darreries de segle, ha pogut mantenir cert nivell de població. En tot cas, el model de gestió del territori es va anar simplificant, amb consolidació del cereal a les parts planes, i en alguns casos augmentant la mida de les parcel·les a costa de marges arbrats i bancals, i abandonament de l'agricultura als llocs més pendents, especialment als vessants del barranc de la Teulera, permetent així una extensió i maduració de les masses forestals, amb progressiva recuperació de la importància del roure de fulla petita, que en temps anteriors havia estat força afectat per l'extracció de fusta, llenya i carbó vegetal.

Com ja s'ha dit, l'arranjament de la carretera C-14 i, especialment, la instal·lació de nombrosos aerogeneradors, han estat els canvis paisatgístics més remarcables d'aquest territori elevat. Els aerogeneradors han comportat també canvis importants en el paisatge sonor, ja que quan estan funcionant són una important font de soroll de fons.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

L'activitat primària és la principal modeladora del paisatge en l'actualitat. Es tracta d'un altiplà amb pendent general en descens cap al nord-oest, però amb un relleu relativament ondulat, amb llomes i plans. Els camps de cereals ocupen el Pla de Canela, el Pla de Martí, l'entorn de Belltall, Comacabota i el Pla de la Sala, tot i que la topografia ondulada permet l'existència de bancals i marges, així com vessants intersticials, ocupats per matollars, pinasses o roures de fulla petita; en tot aquest altiplà, el barranc de la Teulera, afluent del riu Corb, s'encaixona profundament discorrent en direcció nord-est i els seus vessants estan ocupats per masses forestals en regeneració, amb abundància de pinassa i roures.

A la zona oriental de la unitat, destaca la presència dels nuclis medievals de la Sala de Comalats i Glorieta, dominats per les respectives alteroses torres de defensa de planta quadrada, ben conservades, en un entorn de parcel·les de cereal i rouredes, força atractiu. Passanant es conserva com un nucli compacte que dona mostres de la seva antiga importància, acompanyat del barri proper de la Pobra de Ferran, amb una altra torre de defensa més petita. Belltall, no obstant, es configura com un poble alineat a la carretera C-240, i amb l'atractiu de nombroses eres situades al seu voltant, testimoni de la importància que va tenir aquesta zona de producció cerealística.

Els parcs eòlics, amb aerogeneradors d'impressionants mides, se situen alineats a la carena de la serra del Tallat i també als altiplans entre aquesta i la Sala de Comalats, creant un nou paisatge vertical i tecnològic que encara està acabant d'integrar-se en les visions habituals d'aquest territori.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Cap superfície de la unitat s'inclou dins espais naturals protegits; no obstant, el mosaic que es dona en aquest espai, molt similar a paisatges segarrencs, amb parcel·les de cereals amb marges arbrats, boscos-illa de pinassa i roure de fulla petita i masses forestals intersticials, especialment al fons de barrancs, més extenses, tenen un alt valor per la biodiversitat, especialment per les espècies pròpies d'ambients oberts i cerealístics, i aquelles d'ecotò. És molt destacable la riquesa en ocells fringíl·lids i alàudids, així com la bona disposició de part d'aquests territoris per la cacera d'aus rapinyaires.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

El conjunt és en general harmònic, lligat al cicle anual del cereal, acompanyat també de la variació estacional en la coloració de les àrees amb roures de fulla petita. Alguns racons són especialment interessants; les àrees amb corrals, pallisses i eres al voltant de Belltall i els conjunts urbans de la Sala de Comalats i Glorieta, acompanyats dels seus entorns agroforestals. En algunes zones, les parcel·les de cereal sobre una topografia ondulada marquen corbes de nivell, amb un cert paisatge de terrasses. Tot i així, no cal oblidar la presència sempre imponent (al sud i est) dels aerogeneradors, com elements tecnològics que costen d'assumir en un paisatge rural d'aquestes característiques.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

En aquesta unitat, destaquen els conjunts de pobles fortificats existents: torres de la Sala de Comalats, de la Pobla de Ferran i de Glorieta. El conjunt urbà de la Sala de Comalats, especialment, tot i l'existència de cases en estat de ruïna, té un gran interès històric per la seva configuració i la presència de cases del Castell i del Cavaller, del segle XVI. També cal considerar l'interès i qualitat constructiva del nucli antic de Passanant, així com les restes del castell de Passanant, l'església barroca de Sant Jaume i l'antic forn de pa comunal, arranjat fa pocs anys i transformat en un petit museu i sala d'exposicions. En l'àmbit rural, cal tenir en consideració l'existència de nombroses restes d'eres i corrals lligats a l'agricultura del cereal. La Pobla de Ferran fou població emmurallada, com ho demostren les restes del portal situat vora el camí de Guimerà.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

La Festa de l'all es celebra el primer dissabte del mes d'agost des de l'any 2009, per tal d'afavorir la recuperació d'aquest conreu, del qual es té constància des de fa 300 anys. Apart, destaca la festa major d'agost.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Els valors productius principals d'aquesta unitat, actualment, són els lligats a la producció d'energia a partir dels diversos aerogeneradors situats dins dels seus límits. Apart d'aquesta nova activitat, la productivitat ve lligada a la producció de cereal, en un entorn propici per aquest activitat. Uns pocs restaurants i activitats de turisme rural complementen el sector serveis dels pobles, amb alguns altres comerços als pobles de Belltall i Passanant. Es tracta també d'un entorn propici per les passejades i l'activitat de BTT.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Els processos que actualment es donen en aquesta unitat, corresponen amb la consolidació del conreu de cereal, amb alguna pèrdua puntual de superfície i, per altra banda, la successió vegetal i maduració de la vegetació als espais no conreats, que afavoreix principalment la recuperació de les quercinies i específicament del roure de fulla petita. En paral·lel, les estructures i construccions associades a l'agricultura, com marges i eres, presenten una progressiva degradació, exceptuant alguns exemples concrets. En els nuclis urbans, s'han recuperat nombroses edificacions però encara en resten abandonades, algunes d'elles en ruïna.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La carretera d'Andorra, la C-14, recorre una bona part de la unitat, passant pel costat del poble de Belltall, i proporcionant bones vistes dels conjunts d'aerogeneradors i les eres del voltant del poble. La carretera T-222 recorre la part oriental de la unitat, accedint a Passanant i generant vistes de la Pobla de Ferran i la Sala de Comalats. Existeix una xarxa de camins asfaltats que uneix els diversos nuclis i també les pistes d'accés a la base dels aerogeneradors, que es converteixen en itineraris d'observació paisatgística.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No s'esperen canvis significatius a curt i mig termini a la unitat; la superfície agrària destinada al cereal sembla estabilitzada i no són d'esperar canvis significatius en la proporció de zones conreades i forestals; tot i així, és d'esperar una progressiva maduració i recuperació de les masses forestals, especialment de les més madures (roures de fulla petita i pinasses). Per altra banda, part del patrimoni construït rural acabarà degradant-se definitivament, mentre que algunes iniciatives de particulars o empresaris turístics poden realitzar intervencions de recuperació de cases i habitatges als diversos nuclis existents.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

Aquesta unitat només és visible des del seu interior, però una vegada s'hi accedeix ho és plenament. La topografia relativament planera permet àmplies vistes des de les carreteres que la creuen, tenint-hi els aerogeneradors com a punts de referència

QUALITAT

En general, es tracta d'una unitat amb una elevada qualitat, ja que apart dels aerogeneradors, no existeixen altres elements que causin alteracions paisatgístiques importants. Algunes estampes, com els perfils dels nuclis amb torres i entorns de mosaic cerealístic i retalls de boscos, tenen una elevada bellesa. També són interessants els espais on existeixen eres i corrals, especialment prop de Belltall

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

El poc pendent i l'orientació general al nord, amb un mosaic entre cereals i vegetació natural (part de la qual caducifòlia) determina una fragilitat mitjana i una certa capacitat d'assumir impactes paisatgístics

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Existeixen diversos nuclis urbans d'alta qualitat estètica dominat per alteroses torres: la Pobla de Ferran, la Sala de Comalats, Glorieta
- El mosaic agroforestal en aquesta unitat té una molt bona qualitat estètica

OPORTUNITATS

- Aprofitar els recursos econòmics generats per l'energia eòlica per realitzar operacions de recuperació del patrimoni històric

ASPIRACIONS

- Reutilitzar les diverses fortificacions existents per usos culturals i econòmics
- Afavorir la maduració i extensió de les masses de roures de fulla petita i pinassa
- Recuperar les eres i corrals
- Consolidar i recuperar les edificacions dels diferents nuclis urbans existents.

REALITATS

- Els perfils originals d'aquest entorn, incloent la qualitat sonora, han estat profundament alterats per la concentració d'aerogeneradors existents
- Part del patrimoni construït rural (eres, corrals, bancals), s'està degradant
- Part del patrimoni construït residencial, com algunes cases dels nuclis existents, es troben en estat de ruïna

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística.

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

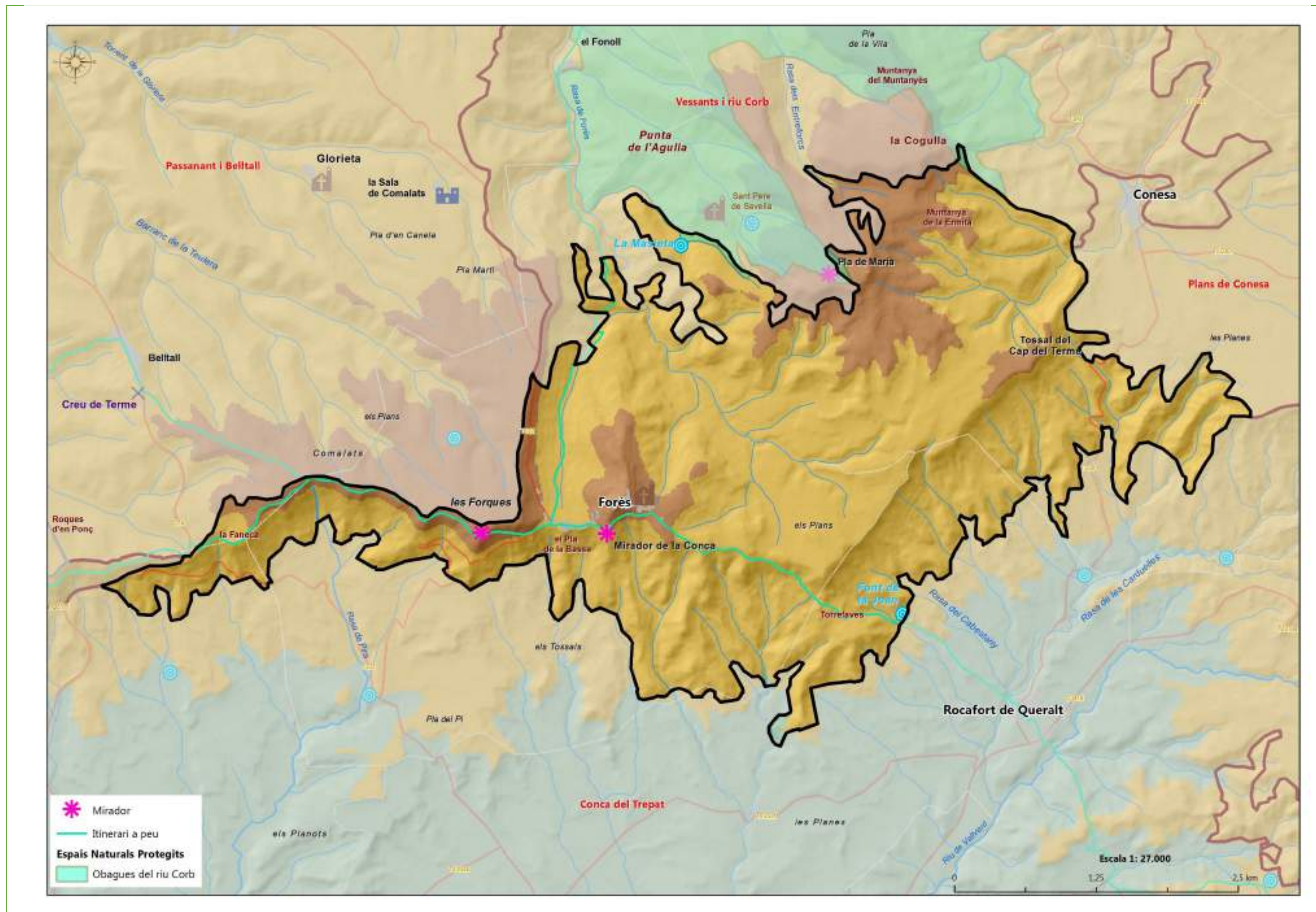
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

SE SITUA A LA PART CENTRAL DE LA CONCA DE BARBERÀ, COM UNA EXTENSÍO DE LA SERRA DEL TALLAT EN SENTIT OEST-EST I COMPREN TOTA LA ZONA SUD DE LES OBAGUES DEL RIU CORB. PRESENTA UNA ALTITUD SUPERIOR ALS 700 METRES; UNA SUPERFÍCIE DE 1.874,23 HA QUE REPRESENTA EL 2,08% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU PART DELS MUNICIPIS DE FORÈS I CONESA.

LOCALITZACIÓ

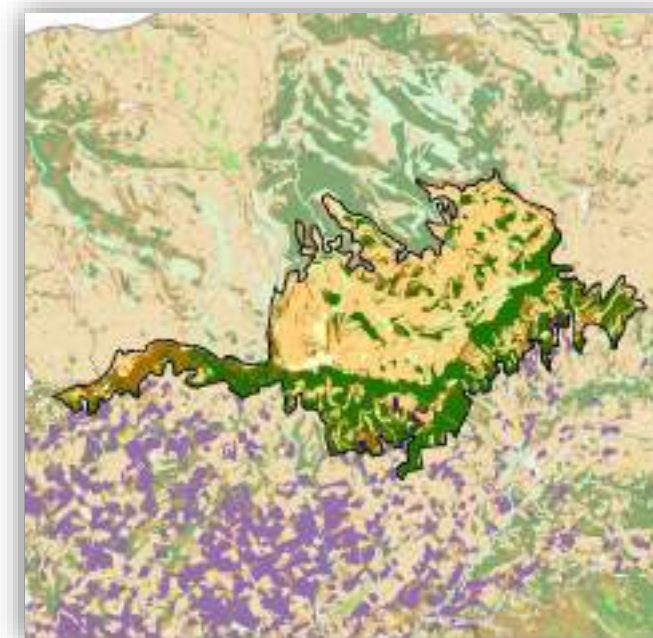
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Es tracta d'una unitat on existeix un cert equilibri entre els usos forestals, dominats per les coníferes (pinedes de pi blanc i en menor mesura pinassa) però també amb abundants zones de matollars), i els usos de conreu, molt majoritàriament cereals

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	31,08	2,62
Conreus	885,24	74,52
Terrenys sense vegetació	1,41	0,12
Vegetació natural	956,51	80,51
TOTAL	1.874,23	100,00

Usos del sòl	ha	%
Coníferes	603,63	32,21
Perennifolis	0,00	0,00
Caducifolis	89,35	4,77
Matollars	211,20	11,27
Prats i herbassars	51,98	2,77
Formacions de ribera	0,36	0,02
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	6,91	0,37
Conreus herbacis	840,23	44,83
Fruiters no cítrics	23,29	1,24
Oliverars	0,00	0,00
Vinyes	14,81	0,79
Antròpic	31,08	1,66
Terrenys sense vegetació	1,41	0,08
TOTAL	1.874,23	100,00

■	Coníferes
■	Perennifolis
■	Caducifolis
■	Matollars
■	Prats i herbassars
■	Formacions de ribera
■	Lleres naturals
■	Conreus abandonats
■	Conreus herbacis
■	Fruiters no cítrics
■	Vinyes
■	Oliverars
■	Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Forès apareix citat per primera vegada el 1052. Va ser un lloc històricament important: fou vila reial i va tenir representació a les Corts Catalanes fins que l'any 1390 va complir-se el testament de Pere el Gran (3 de novembre de 1285) i fou del monestir de Santes Creus fins a la supressió dels senyorius (1835). La seva altitud (866 m.s.n.m.), amb una certa duresa del clima i la seva situació allunyada, ha fet que la disminució de la població del segle XX hagi tingut continuïtat en el XXI, passant de pràcticament 80 habitants fins als quasi 40 de l'actualitat. Aquesta disminució de la població ha tingut conseqüències en el paisatge, amb una degradació creixent del patrimoni construït lligat a l'agricultura (eres, corrals, bancals...) i una certa reducció de la superfície agrària: de 1989 a 2009 s'han perdut pràcticament 100 ha (el 15%) de la superfície de terres llaurades. Al mateix temps, les masses forestals han anat madurant, amb afavoriment de les quercínies i de les comunitats de rosàcies existents als bancals.

Un altre canvi molt significatiu ha estat la construcció dels parcs eòlics a tot el voltant del poble, generant un nou paisatge amb importants conseqüències paisatgístiques. Per últim, cal citar que el poble s'ha beneficiat de nombroses actuacions de restauració del patrimoni construït, de gran valor històric.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

El turó de Forès està format per materials carbonats més compactes, que s'han realçat per l'erosió diferencial sobre els materials circumdants menys resistents formats per calcàries detrítiques, margues i gresos groguencs d'origen lacustre. Així, a l'altiplà existent darrera (al nord) de la coronació de la serra del Tallat, s'aixeca aquest turó de forma cònica sobre el que s'assenta el poble, que és una veritable talaia sobre bona part de la conca i visible des de molta part de la comarca. Les edificacions s'alineen de manera harmònica a les corbes de nivell del turó, i al seu peu hi ha terrasses i bancals amb cereals, amb importants tanques arbrades i arbustives als desnivells cap al nord, creant un paisatge construït de gran valor. És de destacar també les edificacions de la part baixa del poble, situades prop d'una gran bassa, habitualment amb aigua, i les zones de cereals al costat oest del poble (Els Plans i la Clota). També és certament important la franja de bosc, orientada al nord, que delimita aquesta unitat de la de Belltall, i sobre la qual se situa una línia important d'aerogeneradors.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

No hi ha cap hectàrea de la unitat inclosa en espais naturals protegits. El valor ecològic de la unitat és, no obstant, força important, a causa de l'estructura agrària: els bancals de cereals amb marges arbrats i arbustius (amb molta presència de rosàcies) té un indubtable valor per l'existència d'una enorme extensió d'ecotons i de connectivitat a escala local, amb producció de nombrosos flors i fruits. Els vertebrats i invertebrats d'espais oberts hi tenen moltes oportunitats, destacant la rica comunitat avifaunística lligada als camps de cereals i els seus marges. Al mateix temps, la presència de punts d'aigua originats per l'activitat humana (basses, safareigs...), ajuda també a la població d'amfibis.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Els valors estètics de la unitat són força elevats; la pròpia configuració del poble sobre un turó cònic, i l'estructura abancalada dels camps de cereal, són els exemples més importants, d'un paisatge singular dins la Conca de Barberà, amb especificitats pròpies. Cal destacar també la intensa tasca de millora del nucli urbà, amb diversos racons ben interessants.

Dins aquesta estructura, els aspectes fenològics són força destacats: el cicle del cereal s'intersecta amb el cicle de les diverses espècies que componen els marges entre bancals: floració, fructificació i fins i tot colors tardorals, creen nous i canviants escenaris durant tot l'any. Les nevades, pràcticament anuals a aquesta alçada, generen paisatges extraordinaris mercès a l'estructura topogràfica i parcel·l·lària.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

El principal valor històric de la unitat és l'església parroquial de Forès, dedicada a Sant Miquel, que és esmentada en les llistes parroquials del bisbat de Vic de la segona meitat del s. XII. És una de les poques parròquies existents en crear-se l'arquebisbat de Tarragona (1154). És un edifici romànic, amb planta d'una sola nau, avui mancat de l'absis. En afegir-se, al segle XIV, dues capelles laterals, ha donat lloc a una falsa planta de creu llatina. Té dues portes, les dues a migdia. La més antiga està decorada amb quatre columnes per banda, timpà esculpit i semicercle d'amples dovelles. Està situada més d'un metre per sota el nivell del carrer i s'hi accedeix mitjançant uns esglaons de pedra. La segona porta, oberta a una capella lateral, porta dels homes, és més sòbria i és una obra arcaïtzant. Té dues portes d'entrada. La principal, dita de les Dones (original), és a la façana de migdia de la nau i està a un nivell més baix del carrer, a la qual es baixa per una ampla graonada. Aquesta portalada adovellada té arquivolta decorada amb dibuixos angulars a l'igual que l'àbac. Quatre columnes amb els seus capitells molt desgastats al costat dret i tres a l'esquerra, puix la columna que hi falta està a l'interior. Al timpà, molt esborrat, s'hi veuen alguns motius com un arbre, una creu i diverses creuetes escampades. L'altra porta (s. XIV), anomenada dels Homes, és molt petita i senzilla i està situada a la façana sud del braç del creuer. Conté 13 dovelles petites i una arquivolta, i un àbac decorat d'estrelles. Sobre aquesta porta hi ha una petita finestra.

De les tres creus de terme que tenia la vila, avui encara en resten dues, la situada a la cruïlla dels camins a la Conesa i a Rocafort de Queralt i l'altra al peu de la Bassa; ambdues són de tronc octogonal amb capitell esculpit.

Resten també al municipi diversos elements relacionats amb la cultura de l'aigua. Antigament a **Forès** hi havia diferents basses. Actualment resta la bassa de la Creu de Terme Camí a Rocafort i **la bassa del pla** que ha estat restaurada recentment. Aquesta gran bassa s'utilitzava com a abeurador del nombrós i variat bestiar que hi havia al poble, ja fossin ovelles i cabres o bé cavalls, mules i rucs. També destaca el safareig de baix i l'indret de **la font i el safareig de Sant Miquel**, que actualment es coneix com a Font de Sant Miquel, però antigament era anomenada Font de Dalt. Es tracta d'una construcció probablement de la segona meitat del segle XVIII, en la qual trobem gravada, en el pedestal que suportava la imatge d'un sant, la data de 1777.

Altres elements d'interès són les esteles discoidals presents al cementiri, les restes d'un colomer, i les restes conservades de l'antic cup, probablement del segle XIV o principis del segle XV; es tracta de l'antic cup per a trepitjar el raïm i fer vi. Actualment està restaurat i es troba com a element decoratiu de la plaça del **mirador de Forès**.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Una de les festes curioses del municipi és la festa del Mondongo (matança del porc), que actualment acostuma a ser a finals de març.

També és força destacable la Festa de la Mare de Déu de la Salut: 7 de desembre. És una festa molt antiga i estimada pels habitants de Forès. Aquesta és una de les més antigues que podem trobar per la comarca, ja que data de principis del segle XIV. Antigament els habitants de Forès tenien molta devoció per la Mare de Déu de la Serra (Montblanc) i és per això que van demanar a un escultor de Montblanc que en fes una còpia exacta. Aquesta Verge porta inscrita la data del 1324. (MCCCXXIV). Es diu que quan al segle XIV hi va haver arreu de Catalunya la pesta negra i hi va haver una forta mortaldat. Tanta mortaldat i misèria que Sabella i el Fonoll, que llavors pertanyien a Forès, quedaren deshabitats. Els habitants de Forès varen treure en processó la Mare de Déu de la Salut tot demanant-li esguard i salut per tots els vilatans. Des d'aquell dia es van aturar les morts per la pesta.

Actualment és celebra fent una missa i posteriorment és fa un dinar amb la col·laboració de tots els assistents.

La Festa major de Forès es celebra l'últim cap de setmana d'agost; apart, cal destacar la **Festa del Sagrat Cor** que se celebra el 1r divendres de setembre. També tenia molta anomenada i s'hi aplegaven antigament molts religiosos de la comarca.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Actualment, a la unitat els valors productius estan lligats majoritàriament a la producció d'energia eòlica i també a la producció de cereals d'hivern.

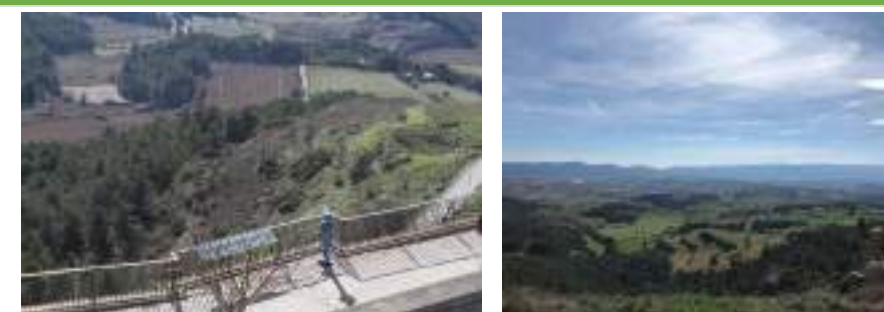
1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment es tracta d'una zona amb pocs canvis; es dona una lenta maduració de les masses forestals perifèriques, i abandonaments puntuals de parcel·les de conreu, així com una progressiva degradació de part dels elements construïts relacionats amb l'activitat agrícola.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

El turó de Forès és observable des de bona part de la comarca, fins i tot des d'espais ben allunyats, no així el territori agrícola que se situa al seu voltant, només visibles des de l'interior de la pròpia unitat. Cal recordar que la carretera T-222 que recorre la unitat pel seu límit oest, presenta molt bones vistes de la mateixa, així com les pistes asfaltades que uneixen Forès amb Conesa. El poble de Forès és un excel·lent mirador cap a la Conca, de fet té al mateix nucli urbà una terrassa elevada que exerceix aquestes funcions.

Diversos itineraris recorren la unitat: el GR-175 (La Ruta del Císter), el GR-171 (Talavera a Prades, balneari de Vallfogona a Forès, Forès al Santuari del Tallat) i el GR 171-5 (Forès a Montblanc). A nivell local, destaca l'itinerari de la ruta de l'aigua a Forès, i l'itinerari de Forès a Sant Pere Sabella.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No són d'esperar canvis substancials en aquesta unitat, més enllà dels equilibris entre el mosaic agroforestal i la lenta maduració de les masses de vegetació natural, afavorint les quercínies i les pinasses envers comunitats menys desenvolupades amb pi blanc.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La visibilitat d'aquesta unitat, especialment del turó del poble de Forès, és molt marcada, essent una de les talaies i miradors principals de paisatge de la comarca.

QUALITAT

La qualitat paisatgística de la unitat és elevadíssima; l'estructura cònica del turó del Forès, amb el poble a la part elevada, i bancals i terrasses agrícoles a la seva base, és singular i bellíssima. L'entorn agrícola dels plans circumdants amb els intersticis de boscos i marges arbrats i arbustius és també força atractiu.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

El turó de Forès és especialment fràgil a causa de la seva configuració i estructura. L'alteració del seu perfil o la degradació del seu sistema de bancals agraris produiria greus impactes paisatgístics.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES	OPORTUNITATS	ASPIRACIONS	REALITATS
<ul style="list-style-type: none"> - El turó de Forès, amb el conjunt del poble i els bancals agraris, constitueix un paisatge de gran singularitat, bellesa i harmonia - Els aerogeneradors permeten una gran visibilitat de Forès cap al sud, no interrompen la seva configuració de gran mirador i punt de referència de la comarca - Existeix un notable patrimoni històric, monumental i menor (elements de la cultura de l'aigua, creus de terme), ben conservats, i un gran interès recent de l'ajuntament en instar accions de recuperació - La variabilitat estacional d'aquests paisatges, a causa de la fenologia dels conreus de cereals i la vegetació dels marges, és molt interessant. 	<ul style="list-style-type: none"> - L'aprofitament dels recursos generats per l'energia eòlica per realitzar noves operacions de conservació i millora paisatgística del patrimoni construït i natural 	<ul style="list-style-type: none"> - Crear una veritable aula d'educació sobre geografia i paisatge a l'aire lliure, al mirador de Forès - Generar iniciatives de restauració del patrimoni agrari, de bancals, marges i especialment de millora dels marges arbrats i arbustius. 	<ul style="list-style-type: none"> - Part del patrimoni edificat associat a l'agricultura (marges, eres, corrals...) s'ha anat degradant.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE**3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA****1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca**

- 1.1 Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts

- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de la gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

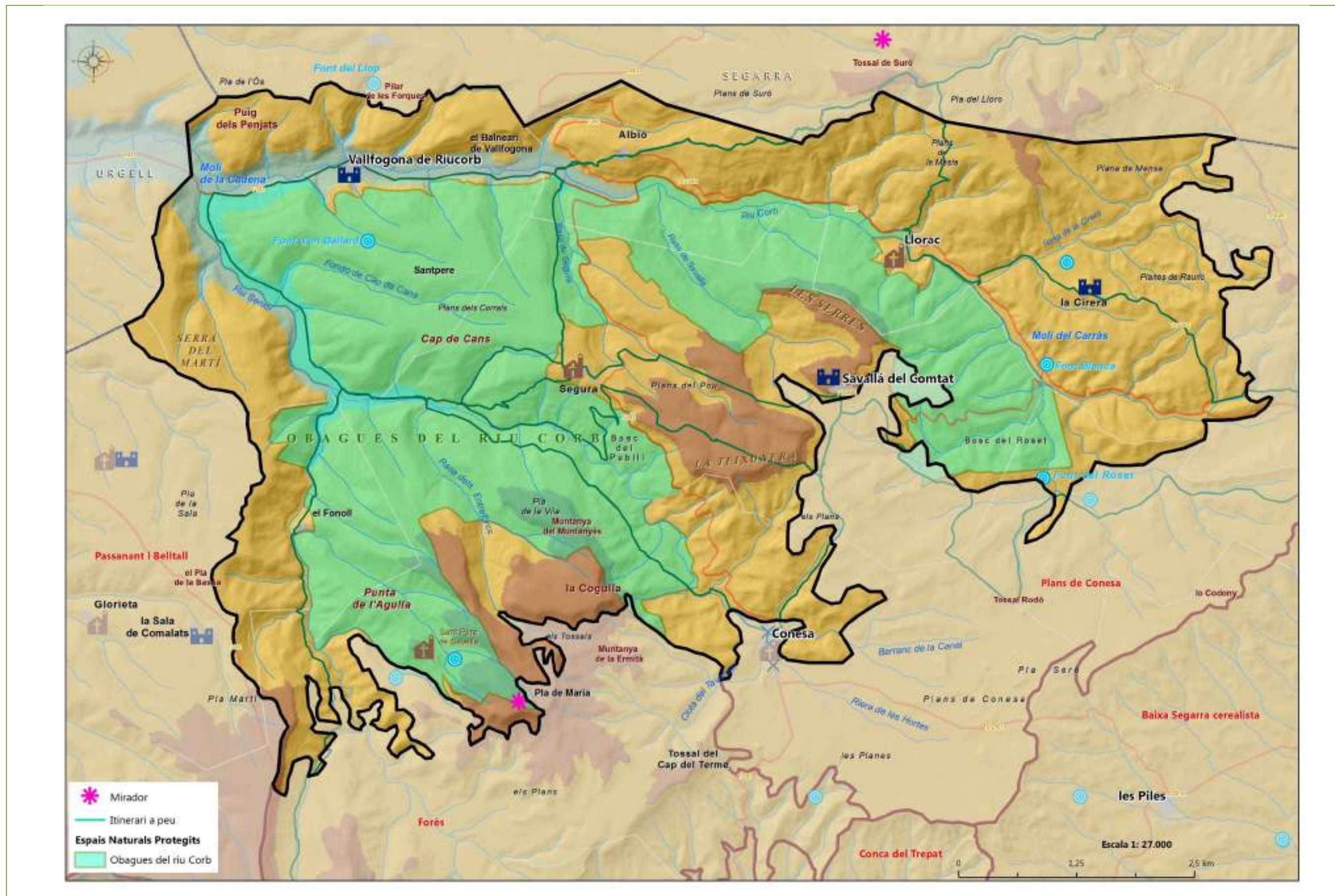
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

SE SITUA A L'EXTREM NORD DE LA COMARCA, A LA ZONA DE CONTACTE AMB ELS ALTIPLANS SEGARRENC, A LA VALL DEL RIU CORB INCLOENT LES SEVES OBAGUES PRESENTA UNA ALTITUD SUPERIOR ALS 700 METRES; UNA SUPERFÍCIE DE 5.415,85 HA QUE REPRESENTA EL 8,32% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU ELS MUNICIPIS DE VALLFOGONA DE RIUCORB, SAVALLÀ DEL COMTAT, LLORAC I PART DELS MUNICIPIS DE PASSANANT I BELLTALL I CONESA.

LOCALITZACIÓ

1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Com es pot veure a les figures i taules, en aquesta unitat existeix una notable proporció de conreus, que arriba al 42%, essent molt majoritaris els cereals, i amb una petita representació d'ametllers i oliveres. Quant a la vegetació natural, existeix un equilibri pràcticament del 50% entre coníferes (majoritàriament pi blanc però també pinassa) i la suma de caducifolis (amb gran importància de les rouredes de roure de fulla petita) i matollars (abundants especialment als vessants orientats al sud, especialment en el costat dret del riu Corb).

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	77,68	1,43
Conreus	2.272,78	41,97
Terrenys sense vegetació	1,12	0,02
Vegetació natural	3.064,27	56,58
TOTAL	5.415,85	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	1.613,22	29,79
Perennifolis	31,64	0,58
Caducifolis	746,88	13,79
Matollars	606,10	11,19
Prats i herbassars	36,39	0,67
Formacions de ribera	30,04	0,55
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	14,87	0,27
Conreus herbacis	2.200,96	40,64
Fruiters no cítrics	37,25	0,69
Oliverars	18,62	0,34
Vinyes	1,08	0,02
Antròpic	77,68	1,43
Terrenys sense vegetació	1,12	0,02
TOTAL	5.415,85	100,00

Coníferes
Perennifolis
Caducifolis
Matollars
Prats i herbassars
Formacions de ribera
Lleres naturals
Conreus abandonats
Conreus herbacis
Fruiters no cítrics
Vinyes
Oliverars
Antròpic

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Es tracta d'una zona d'ocupació antiga, on van sorgir diverses fortificacions durant l'edat mitjana, tant castells com molins fortificats; la presència de la força motriu de les aigües del riu Corb i alguns tributaris va permetre l'assentament de nombroses poblacions que van anar transformant un territori altrament forestal i feréstec. La vall alta del riu Corb té el seu màxim poblacional el segle XIX, on l'agricultura de cereal i la vinya, i la presència de nous usos i economies turístiques (com el balneari del riu Corb) van portar a una activitat important d'estassada i construcció d'un paisatge abancalat amb conreus que aprofitaven fons de vall, replans, i fins i tot vessants pronunciades, com la riba dreta (cara sud) del riu Corb. Durant el segle XX, la població va experimentar una dràstica reculada, i en conseqüència les terres agràries de menor rendibilitat, especialment els conreus llenyosos en bancals, van anar reculant. Només l'agricultura de cereals en grans parcel·les i la construcció de nombroses granges va anar suportant la minsa economia local, mentre que els boscos, especialment les rouredes, s'anaven recuperant de la seva intensa explotació anterior.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

El riu Corb neix entre Rauric i Montargull i circula profundament encaixat en les calcàries micrítiques i les margues del sud de l'Albió fins arribar a Vallfogona de Riucorb. Tot i que part de la vegetació a les zones orientades al sud està encara dominada pel pi blanc, el descens de les temperatures es fa notar sobretot a les obagues i als fons de les valls, on s'hi troben pinedes de pinassa i pi roig, presents sobretot al voltant de la vall alta del riu Corb fins a la Cirera. També hi ha rouredes de roure valencià al marge esquerra del riu Corb i les restes de bosc de ribera d'aquest riu són també notòries.

El paisatge, doncs, s'estructura en conreus herbacis al fons de les valls i en alguns replans intersticials, i àmplies masses forestals de pins i roures als vessants. Com a paisatge singular, destaquen les costes o pendents forts situats als vessants orientats més o menys al sud, on l'aprofitament tradicional havien estat els camps de conreu estrets i allargats seguint corbes de nivell i separats per marges de pedra; destaca la solana de la vall del Corb i de la rasa de Saladern. Actualment, les granges i magatzems agrícoles són part important del paisatge, com algunes zones amb centrals eòliques en carenes.

Els pobles formen part consubstancial del paisatge, alguns d'ells enlairats com Savallà del Comtat, dominat per les restes del seu castell renaixentista, Rauric, Segura i l'Albió. D'altres com Llorac i Vallfogona de Riucorb són pobles riberencs d'aquest curs fluvial. En general, es tracta de pobles amb bona qualitat paisatgística on es conserven elements i estructures medievals.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Ens trobem dins el territori continental de l'altiplà segàrric, dins el país del carrascar (*Quercetum rotundifoliae*), amb pinedes seques i brolles calcícoles de romaní i bruc d'hivern. L'element més singular el determinen retalls de rouredes submediterrànies de roure de fulla petita (*Violo-Quercetum faginae*) amb pinassa i pi roig, que es presenten principalment a les obagues més humides de les barrancades. Aquí es troben espècies botàniques submediterrànies i fins i tot eurosiberianes: *Buxus sempervirens*, *Melampyrum pratense*, *Daphne laurèola*, *Juniperus communis*, *Amelanchier ovalis*, *Acer pseudoplatanus*, *Galium pumilum rivulare*, *Linum tenuifolium salsoloides*, *Melaprium cristatum*, *Orchis purpurea* o *Valerianella echinata*. Faunísticament, l'espai ambé presenta una gran diversitat, incloent espècies típicament forestals a les obagues, i d'altres de zones més obertes als conreus i zones herbàcies i arbustives, com l'hortolà (*Emberiza hortolana*), o l'esparver cendrós (*Circus pygargus*). La presència d'imadurs i subaduls de rapinyaires com l'àliga cuabarrada (*Hieraetus fasciatus*) o l'àliga daurada (*Aquila chrysaetos*), entre d'altres espècies, inclourien aquest espai en les anomenades àrees de dispersió preadulta.

Cal destacar que 2240,68 ha de la unitat s'inclouen dins l'EIN Obagues del Riu Corb (ES5140021).

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

La unitat que ens ocupa té un gran interès estètic com a conjunt i, a més, zones concretes amb especial valor. Val a dir que l'orografia permet un mosaic agroforestal (parcel·les de cereals i masses de boscos) de la vall del riu Corb de gran interès, dominats al llarg de l'any pel cicle cromàtic del cereal però també per la important quantitat de masses de roures i mixtes, per la qual cosa la vegetació natural també té una important variabilitat cromàtica. Apart, cal destacar la qualitat constructiva dels nuclis antic de Savallà del Comtat i Vallfogona de Riucorb, així com la imponent presència de les restes del castell de Savallà del Comtat. També és de gran valor tot el vessant meridional (costat dret) de la ribera del riu Corb, on existeixen potentíssims bancals construïts amb marges de pedra seca, tot i que molt destruïts pel pas del temps en molts llocs. L'entorn del balneari de Riucorb, amb els seus conjunts enjardinats, té també un gran valor.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Aquesta unitat està farcida d'elements d'interès històric i cultural. Cal destacar el castell renaixentista de Savallà del Comtat, tot i que molt malmès pel pas del temps i pel fet de que s'hi instal·lés una antena de comunicacions al seu costat; són també importants els casalots fortificats de la Cirera i Llorac i les restes molt malmeses del castell de Saladern. Elements peculiars propis d'aquesta unitat són els molins medievals fortificats com el d'Albió i el de la Cadena. Quant a l'agricultura religiosa, cal destacar l'església d'origen romànic de Sant Blai del Fonoll, i l'església de Sant Pere de Savella. Apart, l'agricultura de pedra seca ha deixat nombroses mostres molt significatives de grans marges de pedra.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Un dels personatges importants de la zona és Francesc Garcia i Torres (Tortosa, 1582-Vallfogona, 1623), conegut com el rector de Vallfogona. Havia estudiat a Lleida i Vic, i el 1607, dos anys després de ser ordenat, guanyà per concurs la parròquia de Vallfogona. Home intel·ligent i picaresc, partidari dels nyerros i amic de Rocaguinarda, és autor d'una àmplia obra poètica conservada només en part, de comèdies, etc. Fou secretari del bisbe de Girona i es relacionà amb poetes de l'època, com Lope de Vega. Des de 1951 té monument a la vila de Vallfogona de Riucorb, i les rajoles que anuncien la toponímia urbana porten frases commemoratives seves. Apart, cal destacar les diverses festes majors repartides majoritàriament pel calendari d'estiu.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

En aquesta zona, la producció de cereals i les granges avícoles i de porcs són la base del sector primari. Cal destacar, no obstant, la presència d'alguns aerogeneradors a la part meridional de la unitat, l'anomenat parc eòlic de Savallà. En el sector serveis, destaca l'activitat turística que s'ha generat al voltant del Balneari de Vallfogona de Riucorb, que ha permès no només el funcionament del propi balneari, sinó també de diversos hotels i restaurants repartits per la zona.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, les dinàmiques més evidents són aquelles lligades al deteriorament progressiu del paisatge de marges de pedra seca i conreus llenyosos que existeix a la cara sud – costat dret – del riu Corb i de la rasa de Saladern; molts marges estan caiguts o caient, i els bancals corresponents s'abandonen, fet que fomenta l'erosió i el desenvolupament dels matollars. Al mateix temps, les masses de rouredes de roure de fulla petita i, en general, les masses forestals, van madurant i espessint-se. També cal destacar algun element construït recent, com naus ramaderes, en aparent estat d'abandonament.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La notable orografia d'aquesta unitat permet l'existència de nombrosos miradors de caire local, per cadascun dels diversos barrancs, rases i conques visuals. Destaca com itinerari principal la carretera T-224 que segueix el riu Corb i permet visions molt interessants de la seva vall i els vessants. El poble d'Albió es configura com un excel·lent mirador de part d'aquesta vall, com així ho és el poble de la Cirera i el poble de Savallà, tots ells enlairats. El GR-71 passa pel poble i rasa del Fonoll, poble i rasa de Saladern, per Segura, pel Balneari de Vallfogona i per l'Albió, convertint-se en un excel·lent itinerari de paisatge.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No són d'esperar canvis especialment significatius en el paisatge; la continuació dels fenòmens relacionats amb l'abandonament de l'activitat primària (maduració de les masses forestals i degradació gradual del paisatge de pedra seca de les solanes) és potser el fenomen més important.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE**2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA****VISIBILITAT**

Es tracta d'una unitat poc visible en tota la seva extensió a causa de la seva complicada orografia, tot i que àmplies zones de la vall principal del Corb sí s'obren i són visibles des de punts elevats de les seves vessants

QUALITAT

Es tracta d'una unitat amb una gran qualitat visual, a causa del mosaic agroforestal (herbacis, pinedes, rouredes), l'orografia de valls i rases i la presència d'elements construïts de gran qualitat, tot i que existeixen també punts d'alteració, com antenes de comunicació, aerogeneradors i naus ramaderes i granges, amb també fenòmens de degradació com la destrucció paulatina del paisatge de pedra seca dels solans del Corb.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

L'orientació predominant al nord i el mosaic agroforestal, amb certa variació cromàtica estacional i espacial, determina una fragilitat mitjana. Tot i així, els solans del Corb i la rasa de Saladern, que es troben en procés de degradació quant al seu paisatge de pedra seca i bancals, són força fràgils.

2.2. AVALUACIÓ FOAR**FORTALESES**

- Patrimoni històric de gran qualitat, amb restes de castells, esglésies romàniques, molins fortificats i nuclis urbans medievals
- Mosaic agroforestal de gran qualitat
- Àmplia variació estacional en el paisatge
- Orografia complexa i atractiva
- Existència d'un espai natural protegit pràcticament específic d'aquesta unitat: les Obagues del riu Corb, inclòs a la Xarxa Natura 2000.
- Existència d'un complex balneari de gran qualitat

OPORTUNITATS

- Aprofitar els recursos generats per l'energia eòlica per realitzar actuacions específiques de millora i recuperació del paisatge i el patrimoni.
- Aprofitar les qualitats dels productes vitivinícoles i oleícoles de l'entorn per recuperar el paisatge de bancals de les solanes del Corb i Saladern
- Aprofitar l'existència d'un espai natural protegit per generar actuacions de recuperació del medi natural i el paisatge

ASPIRACIONS

- Posar en valor el patrimoni fortificat d'aquesta unitat que, en general, es troba en mal estat de conservació
- Promoure un turisme cultural d'alt valor afegit aprofitant l'existència del Balneari de Vallfogona, i de nombrosos elements específics i nuclis urbans d'interès
- Recuperar els paisatges de bancals actualment en fase d'abandonament

REALITATS

- Presència d'elements d'alteració com l'antena de comunicació que afecta al castell de Savallà del Comtat
- Mal estat de conservació d'alguns dels elements històrics, com el castell de Savallà o les restes del castell de Saladern
- Presència d'algunes granges i naus ramaderes de grans dimensions que alteren la percepció del paisatge
- Gradual abandonament i degradació del ric paisatge abanquat de les solanes del Corb i Saladern
- Els aerogeneradors del parc de Savallà han alterat de manera important les visuals d'aquest sector

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals i palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa

4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge

4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya

4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició

5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu

6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins

6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de la gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca

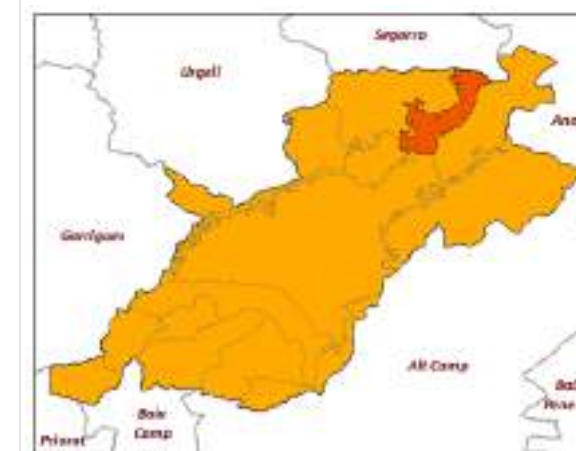
7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes

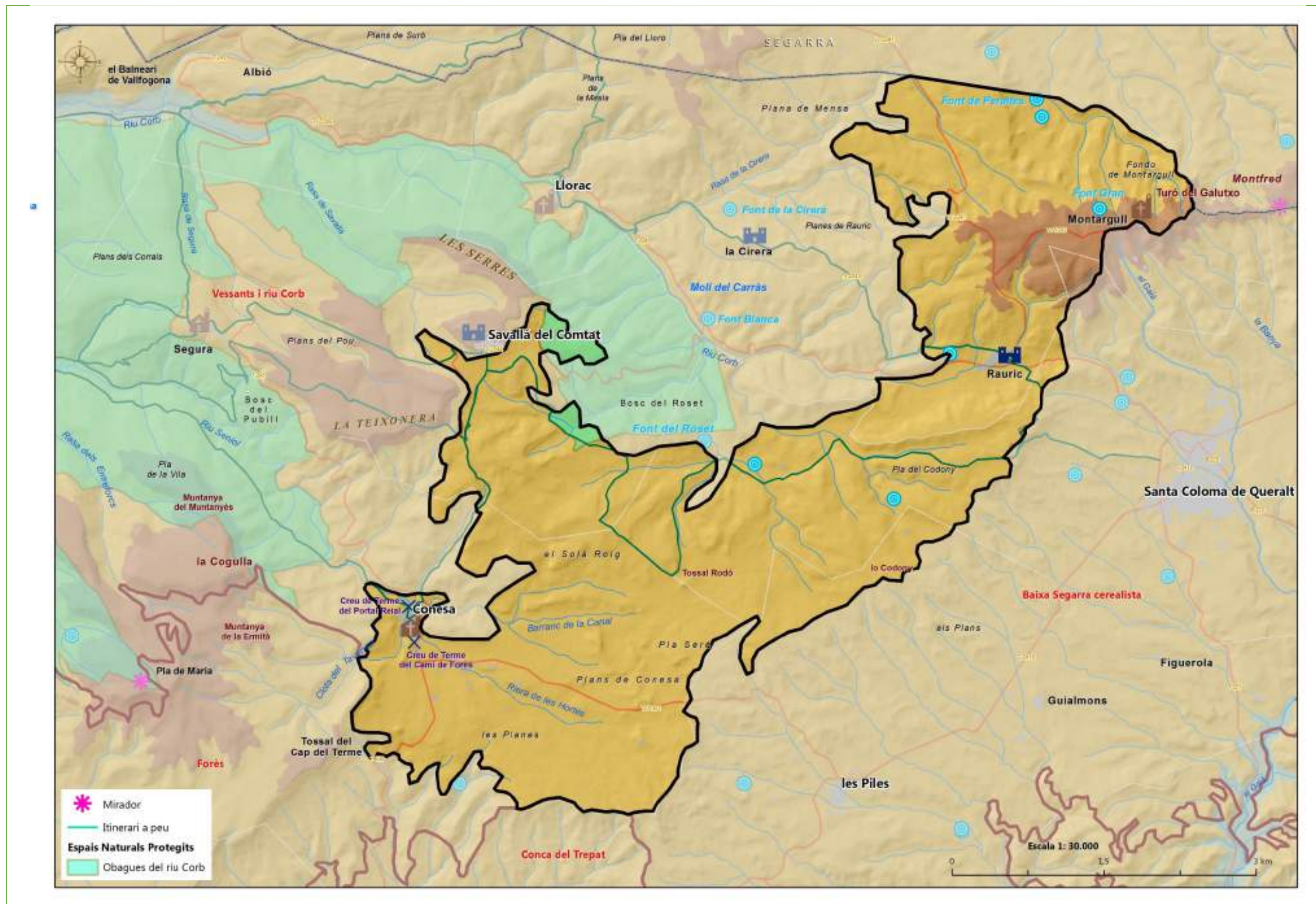
7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

SE SITUA ENTRE LES OBAGUES DEL RIU CORB I SANTA COLOMA DE QUERALT, EN UNA FRANJA ALTIPLÀ AMB UNA ALTITUD MITJANA QUE ULTRAPASSA ELS 750 METRES. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 2.216,74 HA QUE REPRESENTA EL 3,41% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS DE CONESA, SANTA COLOMA DE QUERALT I LLORAC.

LOCALITZACIÓ

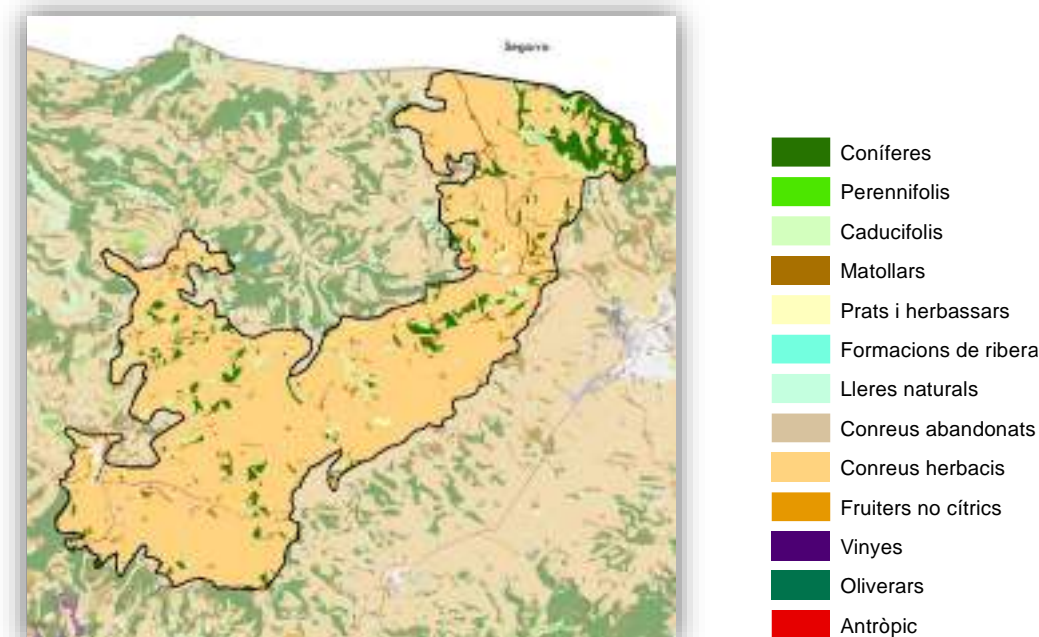
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Es tracta d'una unitat bàsicament agrària, on el 85% de la superfície correspon a conreus, la pràctica totalitat dels quals cereals. La vegetació natural ocupa un 14% de la superfície i està dominada per les pinedes de pi blanc, amb també algunes superfícies de roure de fulla petita i brolles i garrigues

GRANS Usos	HA	%
Antròpic	31,73	1,43
Conreus	1.881,27	84,87
Terrenys sense vegetació	1,72	0,08
Vegetació natural	302,01	13,62
TOTAL	2.216,74	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	146,30	6,60
Perennifolis	0,45	0,02
Caducifolis	69,55	3,14
Matollars	65,87	2,97
Prats i herbassars	17,06	0,77
Formacions de ribera	2,79	0,13
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	0,75	0,03
Conreus herbacis	1.879,79	84,80
Fruiters no cítrics	0,63	0,03
Oliverars	0,00	0,00
Vinyes	0,11	0,00
Antròpic	31,73	1,43
Terrenys sense vegetació	1,72	0,08
TOTAL	2.216,74	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

L'any 1043, Ramon Berenguer I concedeix Conesa a Bernat Seniofred, amb la condició de construir-hi una fortalesa, conrear la terra i foragitar-ne els infidels. Es tracta, per tant, d'un territori de llarga història, en el qual l'orografia en forma d'altiplà permeté sempre el conreu i la generació d'una economia relativament pròspera. El màxim poblacional de Conesa es dona a meitat del segle XIX, amb 607 persones censades el 1860. A meitat del segle XX encara hi ha censades més de 400 persones, però durant la segona part del segle XX la davallada és molt accelerada, amb pèrdua constant de població (estabilitzant-se en la darrera dècada entre les 100 i les 120 persones) i abandonament de zones de conreu, especialment les situades en costers o en zones menys adequades, així com una desaparició pràcticament total de la ramaderia extensiva i de l'aprofitament forestal, fet que ha permès un augment de la vegetació natural en extensió i maduresa. Cal citar l'existència de tres nuclis de població més en aquesta unitat, dos dels quals actualment abandonats i enrunats: Montargull (última casa tancà el 1960) i Torlanda (abandonat totalment a principis del segle XX). Rauric, en canvi, es manté encara.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Actualment, el paisatge correspon a un altiplà dominat pel cereal que se situa per sobre del desnivell que separa les terres de Santa Coloma i la Conca de les terres que vesen cap al riu Corb; al nord de la unitat, l'orografia és fa més complexa i domina el bosc, i una petita carena separa aquests plans dels que s'associen al poble de Forès. Molts d'aquests plans tenen topònim propi: Plans de Conesa, Plans de Serè, Pla de Codony. Es tracta d'altiplans constituïts per calcàries detrítiques, margues i gresos groguencs d'origen lacustre. Els relleus de les temperatures es fa notar sobretot a les obagues i els fons de les valls on s'hi troben pinedes de pinassa i pi roig, presents als relleus al voltant de Conesa i als fondals del sud del Pla de Maria; tot i així, els boscos es releguen als petits careners i les zones limitants de la unitat, com el voltant de Torlanda. El poble medieval de Conesa (amb un nucli urbà històric molt ben conservat) destaca al límit del bosc, amb diverses zones d'eres al seu costat sud, i el paisatge ha estat modificat substancialment en temps recents per la presència de nombrosos aerogeneradors. El poble de Torlanda està arrasat i les seves estructures són pràcticament invisibles des de lluny, mentre que el poble de Montargull encara té presència però s'està degradant fortament, i el poble de Rauric es manté apinyat entorn la seva estructura medieval

1.3.2. VALORS**1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS**

Només 30 hectàrees d'aquesta unitat se situen dins espais naturals protegits, a la ZEC Obagues del riu Corb. No obstant, aquestes extensions de cereals són interessants per la fauna associada a aquest agroecosistema i als espais oberts. Algunes espècies de passeriformes i algunes aus rapinyaires utilitzen específicament aquestes zones, i existeix un extens ecotò en contacte entre les masses forestals i els cereals.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Els extensos altiplans cerealístics tenen un valor estètic important, associat a l'obertura i lluminositat d'aquests paisatges, al seu horitzó normalment forestal i al cicle fenològic canviat dels cereals. El conjunt monumental històric i artístic del nucli urbà de Conesa té un gran valor estètic, tant per la seva ubicació com per les seves estructures internes. El poble abandonat de Montargull i el poble encara habitat de Rauric, apinyats entorn les seves esglésies i casalots, i en orientació sud, tenen grans valors estètics.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

La vila medieval de Conesa ve definida per un clos, delimitat perfectament per una muralla defensiva. Les úniques obertures són dos portals (de Santa Maria, Reial o de Sant Antoni) que facilitaven el control per part del senyor. L'estructura urbana és un exemple de model circular, tot seguint les corbes de nivell, amb el castell (actualment desaparegut) a la zona més alta. L'església està situada en un angle, aprofitant el campanar com a torre defensiva, element típic del nord d'Itàlia i Catalunya. La muralla està doblement reforçada per l'existència de dos torrents que l'envolten en gran part. La Casa de la Vila es va construir al Carrer Major, que enllaçava els dos portals. L'estructura viària compren un sol carrer, que va des de darrera del castell fins a la plaça de la vila, si bé pren diferents noms, mantinguts al llarg del segle; Ravalla, de Dalt, de la Font i Major. Hi ha tres carrerons transversals i tres sense sortida o atzucac. El desnivell fa que en alguns carrerons es trobin escales, i amb l'aprofitament del sòl es pot imaginar fàcilment la Conesa Medieval.

Destaquen també, a la unitat, l'església de Sant Jaume de Montargull, d'origen romànic. L'interior està format amb dues creus de volta de canó unides a una arcada gòtica que fa palesa la seva ampliació posterior. Rauric és documentat des de 1167, i hi resten els fonaments del seu castell medieval, i el conjunt de cases apinyades al seu voltant. De Torlanda, resta la base cilíndrica d'una torre medieval associada a l'antic castell, així com els fonaments de nombroses cases.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Conesa manté diverses festes i tradicions ben actives: al març la matança del porc, al maig la festa votada a Sant Antoni, amb catifes per celebrar el Corpus, i el primer dissabte d'agost, el mercat vell de Conesa. A Montargull encara es celebra cada Sant Jaume un aplec que sol reunir antics pobladors i els seus descendents.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

La producció econòmica d'aquesta unitat està lligada a la presència de nombrosos aerogeneradors corresponents a diversos parcs eòlics; en el sector primari, l'economia associada al cereal, ben productiu en aquesta àrea, és la més destacada. Existeix alguna casa de turisme rural a Conesa.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

El paisatge de la unitat, des de la dràstica modificació que suposà la construcció de les centrals eòliques, no està experimentant variacions importants; per una banda, petites modificacions de la superfície agrària amb abandonament de parcel·les a la perifèria de la unitat; per altra banda, el procés de successió vegetal que permet la maduració i densificació de les masses forestals existents i la potenciació de les rouredes. Per altra banda, i com a fet més preocupant, la degradació dels edificis i restes de Montargull i Torlanda, que amenacen de fer perdre completament aquest patrimoni.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La millor manera de visualitzar i observar la unitat és recórrer les carreteres que hi passen: la T-224 cap a Rauric, la TV-2342 fins a Montargull, la TV-2301 de les Piles a Conesa i la T-230 de Rocafort a Conesa. Des del poble de Savallà del Comtat existeix també una bona visibilitat cap a la unitat. Existeix una àmplia xarxa de camins i pistes que permeten també recórrer la unitat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No s'esperen canvis importants en el paisatge, més enllà de la continuació dels processos de successió vegetal i degradació del patrimoni construït de Montargull i Torlanda.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La unitat és especialment visible des del seu interior, donat que es tracta d'un altiplà sobrelevat respecte al fons de la cubeta de la conca. Tot i així, és visible des del Montclar, i també en una part important des de Savallà del Comtat. Una vegada s'està dins de la unitat, l'existència de diversos i extensos altiplans permet visions molt extenses de la mateixa.

QUALITAT

Es tracta d'una unitat amb una bona qualitat paisatgística, dominada pel paisatge del cereal i del seu cicle fenològic, amb la presència del paisatge tecnològic dels aerogeneradors. El nucli de Conesa presenta una molt bona qualitat de paisatge urbà d'origen medieval; malauradament, dos nuclis de població de la unitat estan destruïts (Torlanda) o en procés accelerat de degradació (Montargull)

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

L'orientació general cap al nord-oest i la presència d'extenses planes de cereal determinen una fragilitat paisatgística mitjana.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- El paisatge de cereal harmònic domina la unitat
- El poble de Conesa té una gran importància històrica i s'ha pogut mantenir en bon estat de conservació la seva estructura i elements medievals

OPORTUNITATS

- Aprofitar els recursos econòmics generats per l'energia eòlica per recuperar el patrimoni històric i el patrimoni construït
- Aprofitar els valors històrics de la unitat per generar activitat econòmica via el turisme

ASPIRACIONS

- Evitar la desaparició de les restes de Torlanda i posar en valor el seu valor històric
- Revertir el procés de degradació del nucli de Montargull
- Aprofundir en accions de conservació i millora dels nuclis de Conesa i Rauric, creant les condicions per una captació de població resident
- Cercar factors d'heterogeneïtat paisatgística i ecològica dins el paisatge dominant del cereal
- Afavorir la successió ecològica i la resiliència de les masses forestals de la unitat

REALITATS

- El poble de Torlanda està pràcticament desaparegut
- El poble de Montargull i el seu patrimoni està en perill de desaparició
- La densitat d'aerogeneradors afecten la visibilitat del paisatge i a la qualitat del paisatge sonor
- Les comunicacions per carretera fins aquesta unitat són dolentes
- La unitat continua perdent població

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compatibilitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca

2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders

2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars

3.2.Prevenir els incendis forestals

3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts

3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts

3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos

3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen

3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris

3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)

4.2.Recuperar marges i bancals

4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic

4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge

4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos

4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa

4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge

4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya

4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu

6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins

6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de la gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca

7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes

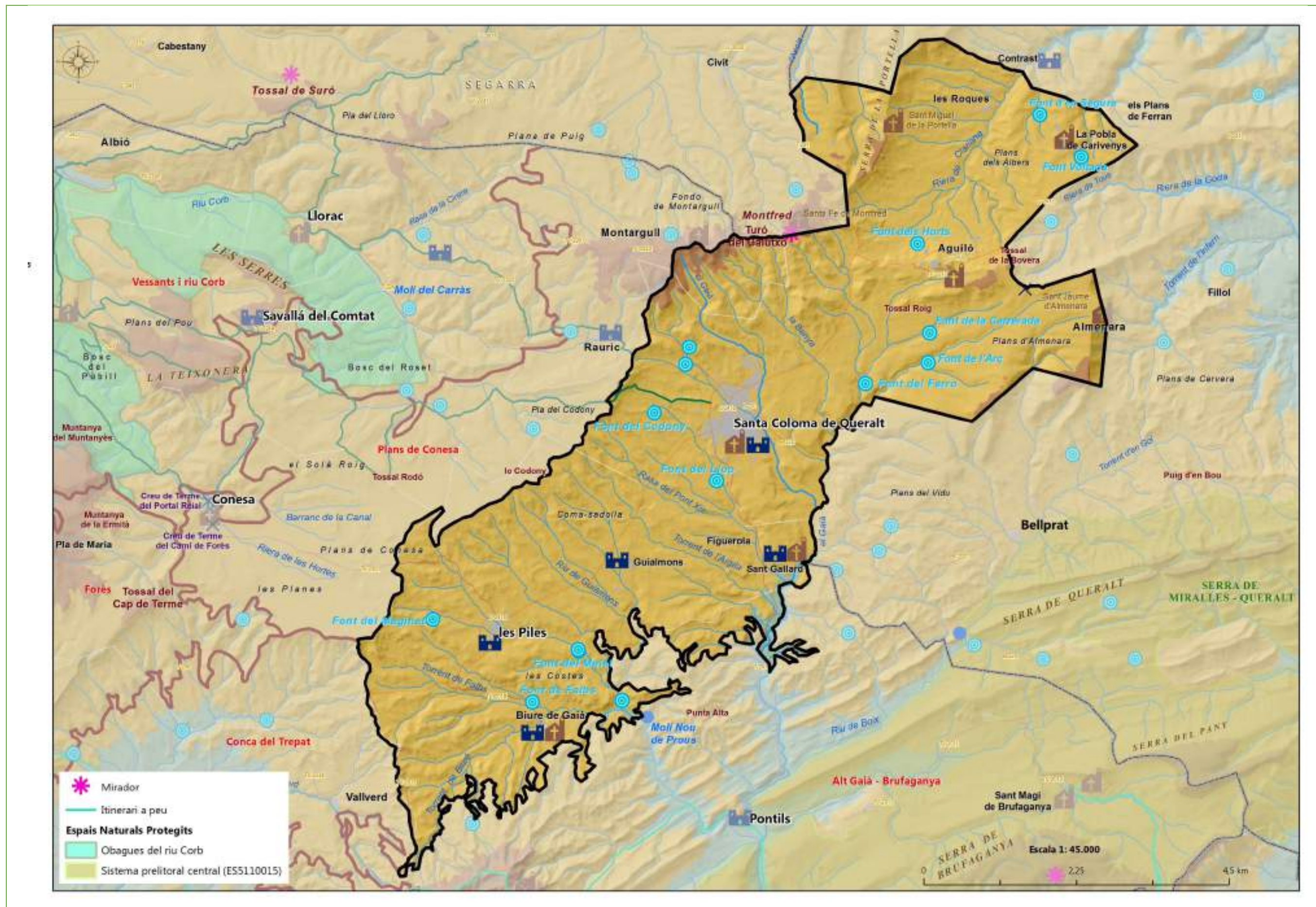
7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES SITUA A L'EXTREM NORD-EST DE LA COMARCA, ENTRE LES VESSANTS DE LA SERRA DE LES CLOTS I LES CONTRAFORTS DE LA SERRA DE LA PORTELLA. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 5.025,26 HA QUE REPRESENTA EL 7,72% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS SANTA COLOMA DE QUERALT I LES PILES.

LOCALITZACIÓ

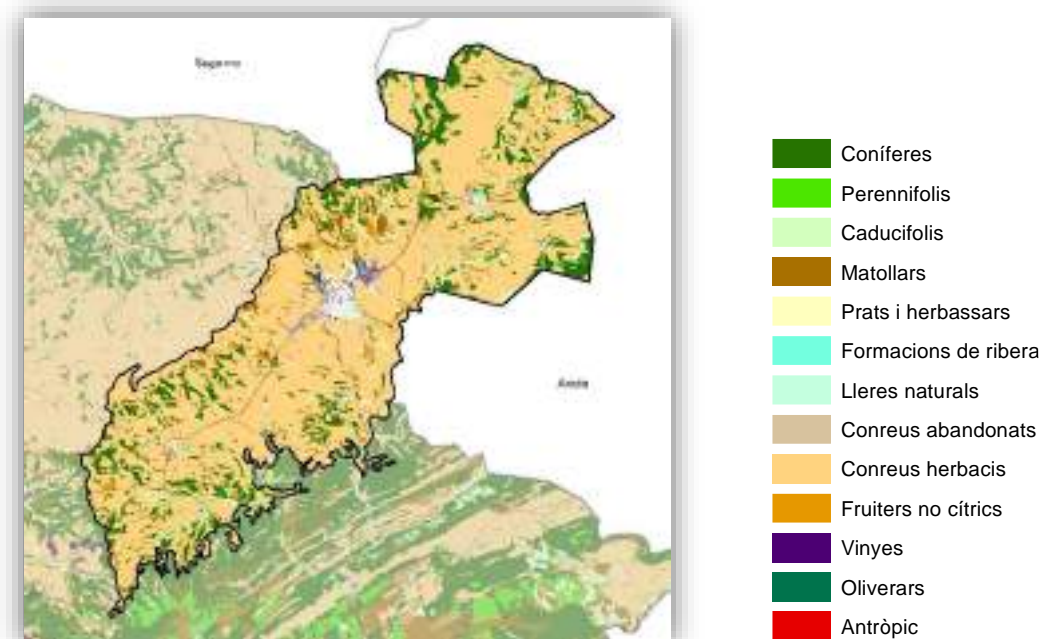
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL

Com es pot observar, en aquesta unitat el 72% de la superfície correspon a conreus, pràcticament tots corresponents a conreus de cereals. És destacable que un 23% de la superfície correspon a vegetació natural, dominada per les pinedes de pi blanc, tot i que els matollars i les superfícies de roure de fulla petita tenen també significació. És important també la presència d'un percentatge significatiu (4,4%) d'usos antròpics, lligats especialment a la presència d'usos industrials al voltant del nucli urbà de Santa Coloma de Queralt.

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	220,85	4,39
Conreus	3.665,34	72,94
Terrenys sense vegetació	6,16	0,12
Vegetació natural	1.132,91	22,54
TOTAL	5.025,26	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	630,94	12,56
Perennifolis	15,35	0,31
Caducifolis	146,50	2,92
Matollars	240,98	4,80
Prats i herbassars	63,60	1,27
Formacions de ribera	35,41	0,70
Lleres naturals	0,13	0,00
Conreus abandonats	7,26	0,14
Conreus herbacis	3.638,15	72,40
Fruiters no cítrics	19,52	0,39
Oliverars	0,40	0,01
Vinyes	0,00	0,00
Antròpic	220,85	4,39
Terrenys sense vegetació	6,16	0,12
TOTAL	5.025,26	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Es tracta d'una zona d'origen antic, com ho testimonien la presència de diverses fortaleses medievals a Santa Coloma, Agulló, Les Piles i Biure de Gaià; des d'antic, l'orografia va permetre una extensió notable de l'agricultura, de sempre basada en el cereal. L'expansió agrària del segle XVIII va comportar el creixement de Santa Coloma de Queralt fins als 1900 habitants segons el cens de Floridablanca (1787). El 1936 va assolir el seu màxim poblacional (3400 habitants), i des de llavors ha perdut pràcticament 800 habitants, amb petites fluctuacions en el segle actual; aquest model demogràfic s'ha produït també als altres nuclis urbans de la unitat: les Piles, Biure de Gaià, Guialmons, Agulló, la Pobla de Carivenys i les Roques.

Des del segle XIX hi ha una activitat industrial importants a Santa Coloma: telers de filats i teixits de cotó. Aquest creixement industrial va continuar durant el segle XX, amb la instal·lació de nombroses empreses de prefabricat de formigó amb grans naus a NW i NE del casc urbà, que van modificar de manera important les façanes urbanes d'aquest sector del municipi. Tot i així, exceptuant l'entorn desordenat de Santa Coloma, especialment pel seu costat nord, l'activitat primària és la principal modeladora del paisatge en l'actualitat, amb presència de granges i magatzems de cereals de gran significació paisatgística, quant no impacte i, alhora, la degradació d'alguns masos i la maduració i extensió de les masses forestals.

La construcció de centrals eòliques a la carena que separa la unitat dels Plans de Conesa i també a la serra de la Portella ha modificat molt substancialment el seu horitzó a totes les visuals cap al nord.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. VALORS

1.3.1.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Cap superfície de la unitat es troba inclosa dins espais naturals protegits; no obstant, cal destacar que l'estructura agrària, sovint amb parcel·les sinuoses de cereals que ressegueixen les corbes de nivell amb marges arbrats o arbustius entre les parcel·les, crea un mosaic de gran interès ecològic. Són també destacats les restes de bosc de ribera del riu Gaià i les seves rases tributàries que creuen la unitat, així com els boscos de coníferes de la serra de la Portella i les masses mixtes de pins i roures al coll de Deogràcies i en contacte amb el massís muntanyós del bloc del Gaià.

1.3.1.2 VALORS ESTÈTICS

L'estructura del mosaic agrícola, amb parcel·les sinuoses de cereal que ressegueixen les corbes de nivell, i per tant lligades al cicle fenològic del conreu, tenen un important interès estètic. Són també interessants les mostres de bosc de ribera i les alineacions d'arbres, pollancre i freixes del riu Gaià i algunes de les rases tributàries. Tenen també un gran interès i qualitat constructiva els nuclis antics d'Aguiló i les Piles, així com la plaça porxada de Santa Coloma de Queralt i la visió de part de les seves muralles amb la torre rodona del castell dels Comtes de Queralt dominant el poble. El sector de la Pobla de Carivenys i les Roques, d'orografia més planera i enclotada, té també un important valor estètic.

1.3.1.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Es tracta d'una unitat farcida d'elements d'interès històric i cultural: Castells de Santa Coloma, Aguiló, les Piles o Biure, i casa forta de la Pobla de Carivenys i les Roques. Molins medievals com el de la Torre o de Sant Gallard de Baix. Conjunt monumental de Santa Coloma, amb l'església gòtica de Santa Maria, el castell dels Comtes, el call Jueu i l'església romànic-gòtica de Santa Maria de Bell-lloc. Hi destaquen nombroses esglésies romàniques com les de Sant Vicenç d'Aguiló, Sant Jaume d'Almenara, Sant Miquel de la Portella, Santa Maria de Guialmons, Mare de Déu de la Llet de Sant Gallard, Sant Salvador de Figuerola i Sant Pere de les Roques. També cal tenir en compte la presència de nombrosos masos de grans dimensions, alguns d'ells d'origen medieval.

1.3.1.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Donada l'existència de nombrosos nuclis de població, el calendari festiu és ben farcit i nodrit d'activitats durant tot l'any. Algunes fires temàtiques, com "Som terra de safrà", es realitzen a Santa Coloma de Queralt per tal de recuperar memòries i activitats passades.

1.3.1.5 VALORS PRODUCTIUS

El sector primari està dominat per l'agricultura de cereal. Cal tenir en compte la presència de nombroses granges ramaderes, algunes d'elles de gran dimensió com les que hi ha prop del nucli d'Aguiló. També cal destacar l'existència d'un important teixit industrial vora Santa Coloma de Queralt, amb nombroses fàbriques i magatzems de formigó, tot i que es tracta d'un sector en franca crisi. En aquest sentit, Santa Coloma de Queralt exerceix una funció de centre de serveis per un important sector de pobles d'aquesta zona de la Conca i comarques veïnes de la Segarra i l'Anoia, i existeixen diversos restaurants i cases de turisme rural en els diversos pobles de la unitat.

1.3.2. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, les dinàmiques paisatgístiques en la unitat general venen donades per l'abandonament progressiu d'algunes superfícies agràries a les zones amb més pendent o més en contacte amb els límits de la unitat, i la pèrdua o degradació conseqüent del patrimoni agrari associat (per exemple alguns masos). Al mateix temps, en algunes zones s'han produït concentracions de parcel·les del cereal, amb reducció de l'heterogeneïtat, mentre que d'altres zones de marges o de boscos-illa es van densificant i madurant, així com les masses forestals més compactes dels vessants dels límits de la unitat. També la vegetació de ribera d'algunes rases i torrents té una certa evolució cap a la recuperació. Quant als entorns urbans, s'observa certa degradació del patrimoni construït d'aquells més allunyats (les Roques, la Pobla de Carivenys i Aguiló), i també d'habitatges dins el casc urbà de Santa Coloma de Queralt. Cal destacar també l'abandonament d'algunes naus industrials a la vora de Santa Coloma i d'algunes naus ramaderes escampades pel territori.

1.3.3. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Nombrosos punts d'observació paisatgística de bona part de la unitat se situen en talaies naturals o construïdes dins la mateixa (Aguiló, serra de la Portella) o en la seva perifèria (Montargull, Rauric, Sant Miquel de Montclar, Sant Jaume d'Almenara...). La carretera C-341 que recorre la unitat és el principal itinerari paisatgístic, tot i que les carreteres secundàries, que remunten cap a la vall del Corb o s'endinsen cap al bloc del Gaià, són també bon punts d'observació del paisatge de la unitat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No són d'esperar canvis importants en el paisatge, tot i que l'existència d'un nucli de població important com és Santa Coloma de Queralt, envoltat de zones industrials en reconversió, sempre pot donar peu a nous projectes que puguin tenir impacte paisatgístic. A la resta de la unitat, continuaran els fenòmens de maduració de la vegetació natural i al mateix temps la degradació progressiva d'elements tradicionals associats a l'activitat agrària, com alguns masos, i la degradació de part de les edificacions antigues d'alguns dels nuclis de població conviurà amb la recuperació d'altres.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La visibilitat de la unitat és força àmplia des de les zones elevades que se situen al seu nord, est i sud, i des de diversos punts i talaies elevades accessibles en la seva perifèria i el seu interior, així com des de la carretera principal i secundàries que la recorren.

QUALITAT

En general, la qualitat de la unitat és elevada, amb sectors de gran valor, però existeixen també factors d'alteració a ressenyar: magatzems agrícoles i naus ramaderes de grans dimensions, entorn periurbà d'indústries de Santa Coloma en la part nord del nucli, així com un fons escènic de parcs edítics continus en el límit nord de la unitat

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Es tracta d'una unitat força variada, amb ampli mosaic on domina el conreu de cereals i el seu cicle fenològic canviant. No obstant, és una unitat molt il·luminada i plenament visible. Els diferents factors determinen una fragilitat mitjana

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Gran abundància d'elements construïts d'interès històric, alguns d'ells amb preponderància paisatgística (algunes fortificacions i esglésies)
- Paisatge cerealístic en mosaic, adaptat a les corbes de nivell, de gran valor estètic
- Nucli històric medieval de Santa Coloma de Queralt de gran valor paisatgístic i cultural

OPORTUNITATS

- Aprofitar els recursos econòmics generats per l'energia edíca per tal de poder recuperar patrimoni construït
- Aprofitar l'evident interès turístic del patrimoni cultural, natural i paisatgístic de la unitat per generar noves actuacions de recuperació paisatgística
- Reconvertir i reciclar el teixit construït de naus industrials a l'entorn de Santa Coloma de Queralt per a noves activitats econòmiques

ASPIRACIONS

- Recuperar els elements individuals del patrimoni històric de fortificacions i esglésies
- Aconseguir mantenir un paisatge agroforestal en mosaic de gran qualitat i resiliència
- Recuperar el nucli antic de Santa Coloma de Queralt, tant a nivell paisatgístic com de condicions d'habitabilitat
- Establir condicions adequades d'integració paisatgística per a les naus ramaderes i els magatzems agrícoles
- Reorganitzar l'entorn periurbà i industrial de Santa Coloma de Queralt

REALITATS

- Presència d'elements d'alteració com magatzems agrícoles i naus ramaderes de grans dimensions
- L'entorn periurbà de Santa Coloma de Queralt, especialment en la seva part nord, està dominat per naus industrials de grans dimensions i fort impacte, algunes abandonades
- Alguns dels nuclis urbans més perifèrics, com la Pobla de Carivenys, les Roques o Aguiló, presenten una certa degradació del patrimoni edificat. També hi ha sectors del nucli urbà de Santa Coloma amb habitatges abandonats en mal estat de conservació.
- Alguns elements històrics (per exemple Sant Jaume d'Almenara o el castell d'Aguiló, es troben en mal estat de conservació)

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble, amb èmfasi en les fortificacions, el romànic, el gòtic i el patrimoni civil del segle XIX i XX.

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)

- 2.3.Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4.Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6.Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7.Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8.Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9.Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1.Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2.Prevenir els incendis forestals
- 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8.Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2.Recuperar marges i bancals
- 4.3.Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4.Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5.Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6.Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7.Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1.Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.2.Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
- 5.3.Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.4.Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca
- 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran e la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca

7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes

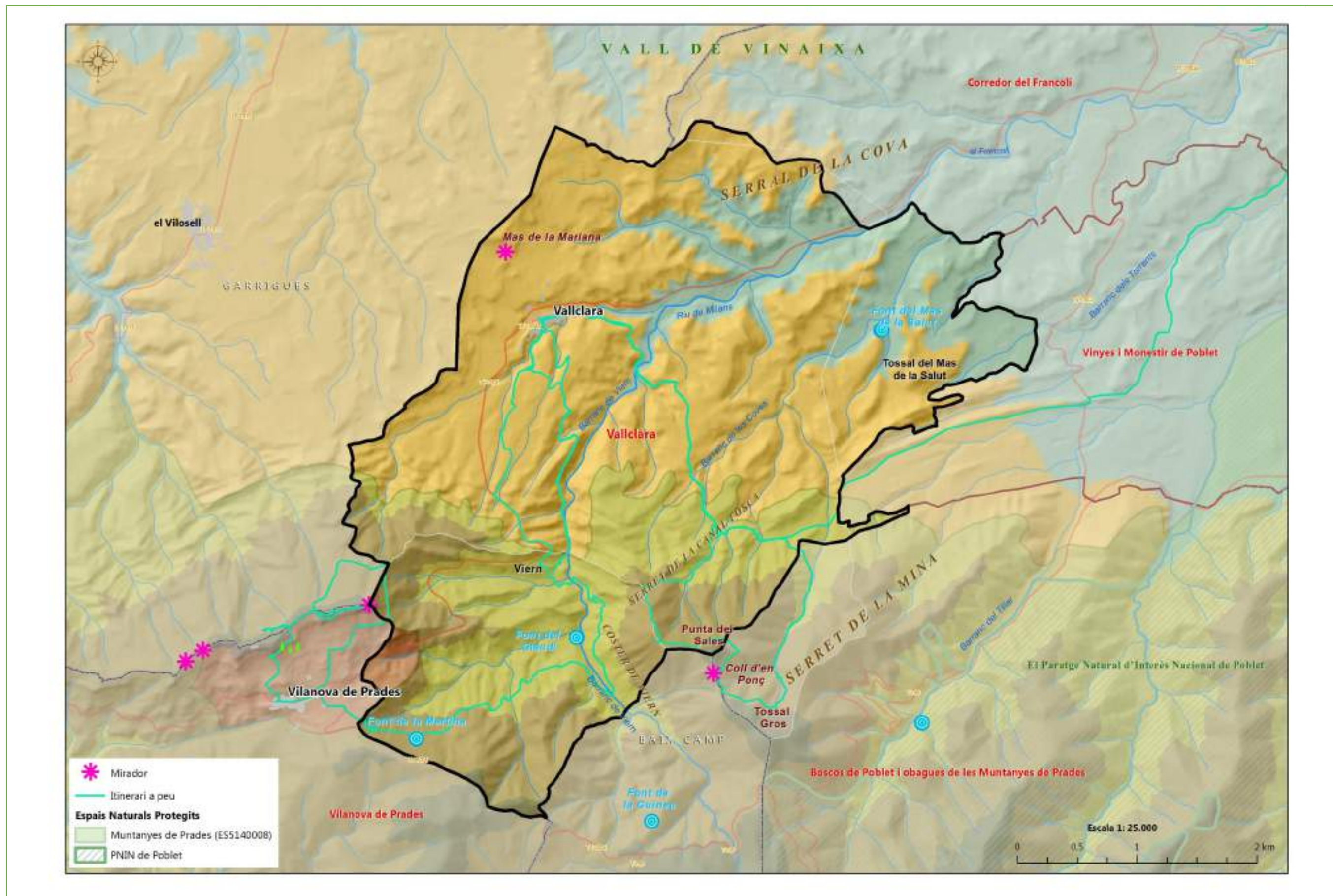
7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES LOCALITZA AL SUD-OEST DE LA CONCA DE BARBERÀ AMB UNA SUPERFÍCIE DE 1.841,34 HA QUE CORRESPON AL 2,83% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU ELS MUNICIPIS DE VILANOVA DE PRADES, VALLCLARA, VIMBODÍ I POBLET.

LOCALITZACIÓ

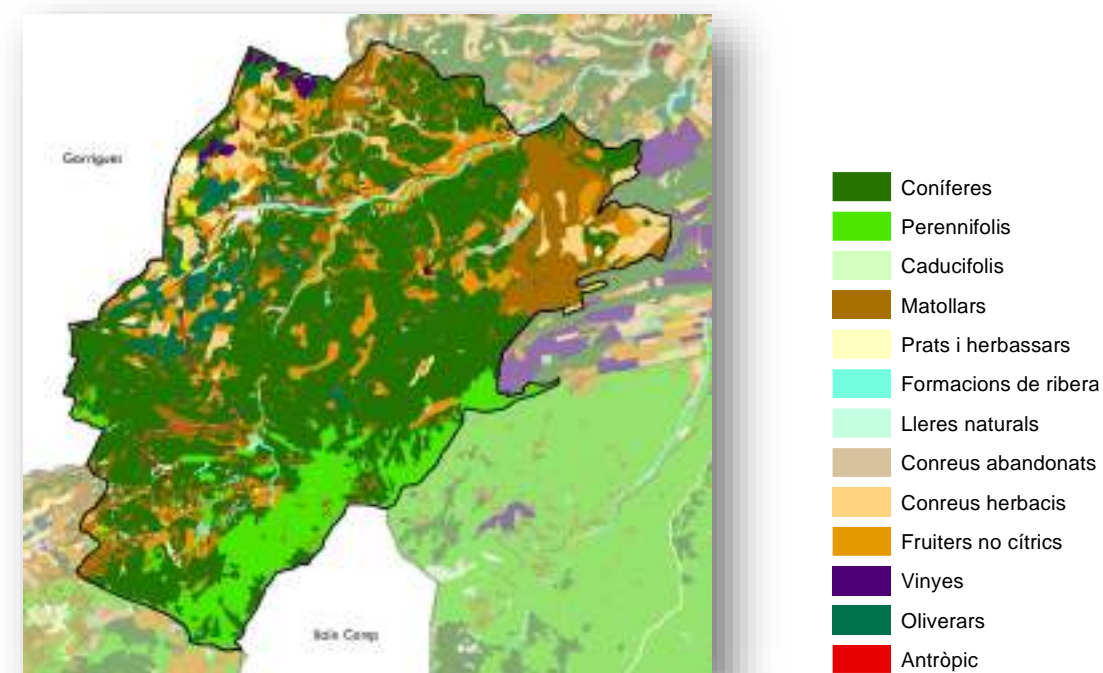
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SOL A LA UNITAT

Com es pot observar, més del 75% de la superfície de la unitat correspon a vegetació natural, on dominen les coníferes i, en menor mesura, els matollars. La superfície de conreu, situada a l'altiplà central al voltant del poble, és també significativa, de 20% del total de la unitat, i amb una superfície important de conreus llenyosos (oliverars, ametllers i vinyes), respecte als herbacis que també tenen presència.

GRANS Usos	ha	%
Antròpic	30,78	1,67
Conreus	370,60	20,13
Terrenys sense vegetació	13,66	0,74
Vegetació natural	1.426,30	77,46
TOTAL	1.841,34	100,0

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	910,30	49,44
Perennifolis	177,62	9,65
Caducifolis	0,66	0,04
Matollars	299,93	16,29
Prats i herbassars	19,66	1,07
Formacions de ribera	17,91	0,97
Lleres naturals	0,22	0,01
Conreus abandonats	23,72	1,29
Conreus herbacis	88,17	4,79
Fruiters no cítrics	169,46	9,20
Oliverars	76,65	4,16
Vinyes	12,60	0,68
Antròpic	30,78	1,67
Terrenys sense vegetació	13,66	0,74
TOTAL	1.841,34	100,0

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

A Vallclara, es va produir un descens de la població d'un 74% entre el 1860 i el 1986. Aquest descens explica molt bé els fenòmens de canvi d'usos del sòl i de transformació paisatgística esdevinguts a l'àrea; la pràctica desaparició de la vinya primer, seguit d'una disminució progressiva de l'explotació del bosc (fusta, carbó, extracció de llenya) i de la ramaderia extensiva, ha anat provocant un augment de la superfície forestal, en base a àrees de pastura i antics conreus. Tanmateix, alguns masos i estructures rurals s'han anat perdent o degradant. Cal destacar també l'arranjament de la carretera TV-7004 com un element de transformació paisatgística, especialment pels desmunts generats a l'extrem oest de la unitat; així com la instal·lació de diverses activitats d'escola d'estiu i d'idiomes en edificis a tocar del poble, fet que augmenta molt notablement l'ocupació estival del nucli urbà.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

A les zones més planes de la zona baixa del riu de Milans hi ha avellaners i, en general, el petit altiplà on se situa el poble de Vallclara, hi ha una sorprenent planura agrícola, amb un mosaic interessant d'oliveres, ametllers i conreus de cereal, amb petita presència de vinya; un gran desnivell separa la zona on se situa Vilanova de Prades i Vallclara, corresponent a la fusió de l'extrem oriental de la serra de la Llena (amb els seus matollars i pinedes de pi blanc de solana sobre conglomerats i margues grogues) amb les obagues de les muntanyes de Prades, en la zona anomenada del Bosc de la Vila, amb pinedes de pi blanc i pi roig, puntejades de quercinies i restes d'antigues plantacions de castanyers. El poble de Vallclara, dominat pel campanar de la seva església, és ben visible al nord de la unitat, on es fusionen valors paisatgístics propis de les Garrigues, de les muntanyes de Prades i de la conca estricta.

1.3.2. VALORS**1.3.2.1. VALORS NATURALS Y ECOLÒGICS**

Una petita part de la unitat (628 ha) correspon a la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008), al límit extern del Paratge Natural d'Interès Nacional de la vall de Poblet; aquí apareixen denses pinedes de pi blanc a la base i pi roig a les parts culminals, amb restes de carrascars, rouredes i fins i tot castanyers molt migrats. La capçalera dels barrancs de Viern i Castanyers tenen gran desnivell i valor forestal, i el riu de Milans que recorre tota la unitat d'oest a est presenta restes destacables del bosc de ribera. Una altra petita part de la unitat (148 ha), la situada més al nord, forma part de la ZEC Vall la Vinaixa (ES5130039).

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Aquesta unitat presenta una interessant harmonia paisatgística, amb una petita planura agrícola en mosaic, sense pràcticament elements distorsionadors visuals, que emmarca el nucli urbà amb bon estat de conservació i un fons escènic al sud d'esponerosos boscos de coníferes sobre turons arrodonits de materials granítics i metamòrfics, tot creuat per torrents i rius amb restes de pollancre, àlbers i altres boscos de ribera. L'únic element articial destacat és la carretera TV-2004 fins a Vimbodí.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Vallclara està documentada des de 1152. A tocar del poble de Vallclara hi ha el pont romànic del segle XII. A la vila també hi ha alguns elements arquitectònics interessants, com dovelles, escuts senyorials i barbicanes. Igualment, encara són nombrosos els masos, com el de la Llana, que tenen un destacat valor històric on encara és possible observar els antics cups de vi i els antics molins, com el de Viern i el de Xafarot. L'església de Sant Joan Baptista de Vallclara, d'estil barroc, fou construïda aprofitant els carreus de l'antiga església romànica que hi havia al costat del castell. L'existència d'unes antigues muralles resta reflectida en l'anomenat carrer de la Muralla, situat a l'extrem est de la població.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

La Festa Major de Vallclara és el dia 26 d'agost.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

La unitat presenta unes 370 hectàrees de conreu, de les quals es produeix oli, fruits secs, blat i ordí i una petita quantitat de raïm per vinificació. L'explotació forestal és molt minsca, tot i que es produeixen bolets i petites quantitats de castanyes. El nucli urbà presenta usos turístics i docents, associats a l'activitat d'una escola d'estiu d'anglès amb forta popularitat a les comarques de Tarragona.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Al sector de Vallclara, encara que incipient, s'observa un progressiu augment de les activitats turístiques afavorides arran de l'increment de xalets o masos de segona residència, així com l'activitat de l'escola d'estiu d'anglès. La superfície agrària sembla haver-se estabilitzat o recuperat després de que el descens entre els censos agraris de 1989 i 2009 fos molt notable, passant de les 425 hectàrees de terres llaurades a les 144, amb de pèrdues molt importants especialment en fruita seca i vinya. Mentrestant, les masses forestals es van tancant i madurant.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

El principal lloc d'observació paisatgística d'aquesta unitat és la carretera TV-7004, de Vimbodí a Vilanova de Prades passant per Vallclara; existeixen alguns itineraris de caràcter local, que aprofitant la xarxa de senders, permeten obtenir visions parcials d'aquesta unitat, com el camí al Molí i la Bassa de Viern, que ascendeix fins la capçalera d'aquest barranc, i el camí del bosc de Castanyers. Des del cementiri i mas de la Mariana s'obtenen bones vistes d'aquesta unitat cap al sud.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Es pot apostar per una certa estabilitat paisatgística en aquesta unitat, amb una consolidació dels conreus actualment existents (amb pèrdues puntuals) i una progressiva maduració de les masses forestals, si és que els incendis forestals no realitzen la seva aparició. El conjunt urbà no ha de tenir massa creixements o disrupcions.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La unitat de paisatge pràcticament no és visible des de fora dels seus límits, però és plenament comprensible des del seu interior, tant des dels cims que la limiten pel sud, com des de la zona agrícola enlairada al nord del poble.

QUALITAT

La qualitat de la unitat de paisatge és força elevada, amb pràctica absència d'elements disruptor, i amb una zona agrària de força qualitat, que emmarca un casc urbà ben conservat amb un imponent fons escènic (meridional) de muntanyes i boscos.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

La fragilitat paisatgística és mitjana; la zona més ben il·luminada, la plana agrícola situada al nord, té un mosaic variat de conreus amb diferents textures i estacionalitats que permetrien certa flexibilitat paisatgística. Les masses forestals del sud són de caràcter perennifoli, però la microtopografia i l'orientació nord disminueixen relativament aquesta fragilitat.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Un sector agrari ben conservat i de bona qualitat
- Un nucli urbà amb un bon estat general i valors estètics interessants.
- Masses forestals ben conservades amb ecosistemes de valor i torrents ben conservats.

OPORTUNITATS

- Consolidar els espais agraris amb productes de muntanya de valor afegit.
- Aprofitar el patrimoni rural per usos turístics.
- Gestionar les masses forestals des de la possibilitat de l'ús sostenible dels seus productes secundaris (bolets, castanyes, plantes medicinals...).

ASPIRACIONS

- Mantenir i/o augmentar la superfície agrària i el mosaic resultant.
- Recuperar el patrimoni construït associat a l'agricultura.
- Millorar el paisatge urbà eliminant petites alteracions i recuperant habitatges buits i elements d'interès històric.
- Augmentar la biodiversitat i l'heterogeneïtat paisatgística de les masses forestals.
- Recuperar la vegetació de ribera dels rius i barrancs.

REALITATS

- Explotacions antigues tradicionals com els castanyers en mal estat de conservació.
- Les cicatrius causades per la millora de la carretera TV-7004 encara no han estat ben integrades.
- L'abandonament progressiu d'estructures agràries com molins, basses, masos i marges, continua.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.2. Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions (tenint sempre en compte la seguretat viària)
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles

- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística.

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

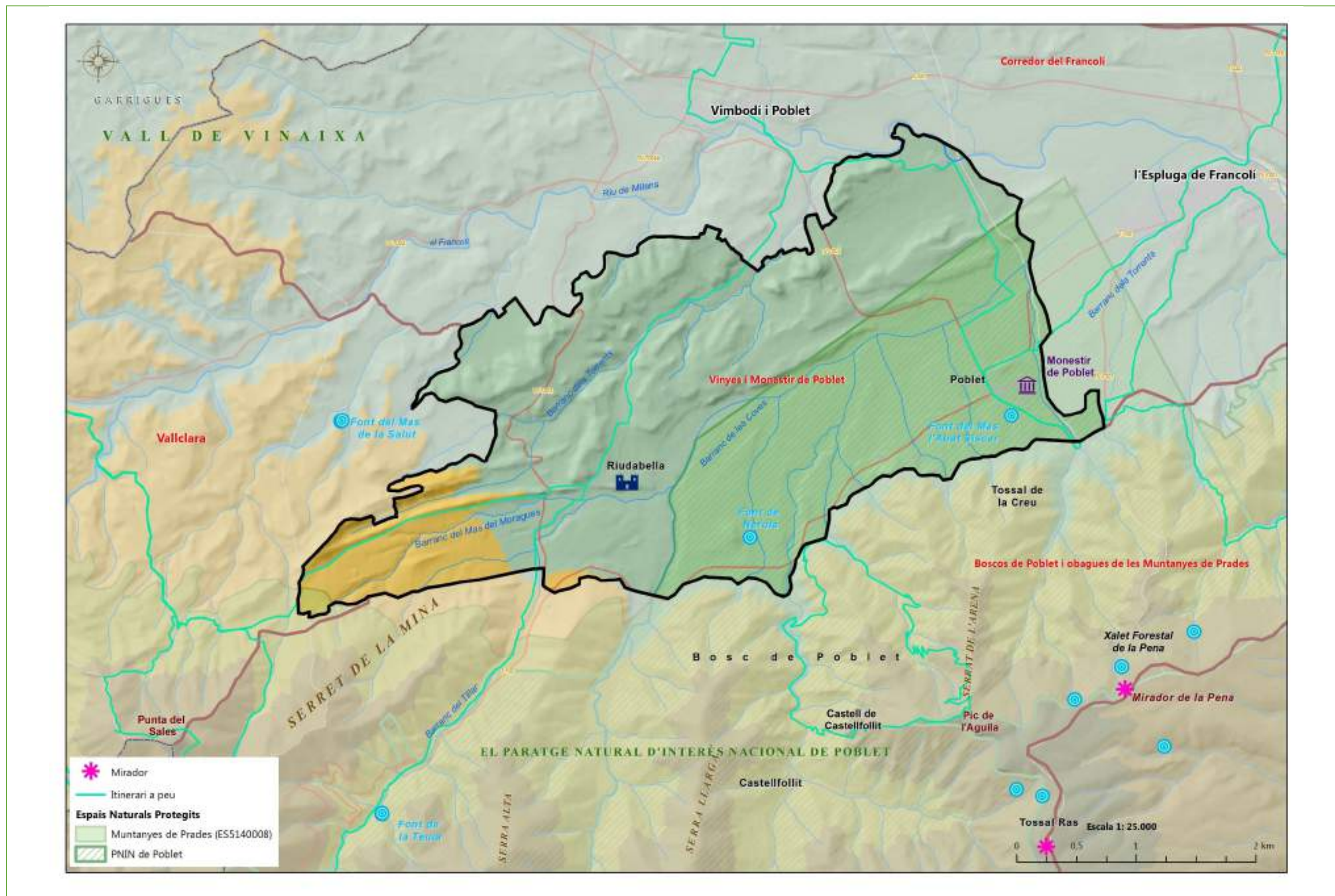
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

ES LOCALITZA CAP AL SUD DE LA COMARCA, AL PEU DE LES MUNTANYES DE PRADES EN UNA SUPERFÍCIE DE 1.361,66 HA QUE CORRESPON AL 2,09% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU EL MUNICIPI DE VIMBODÍ I POBLET.

LOCALITZACIÓ

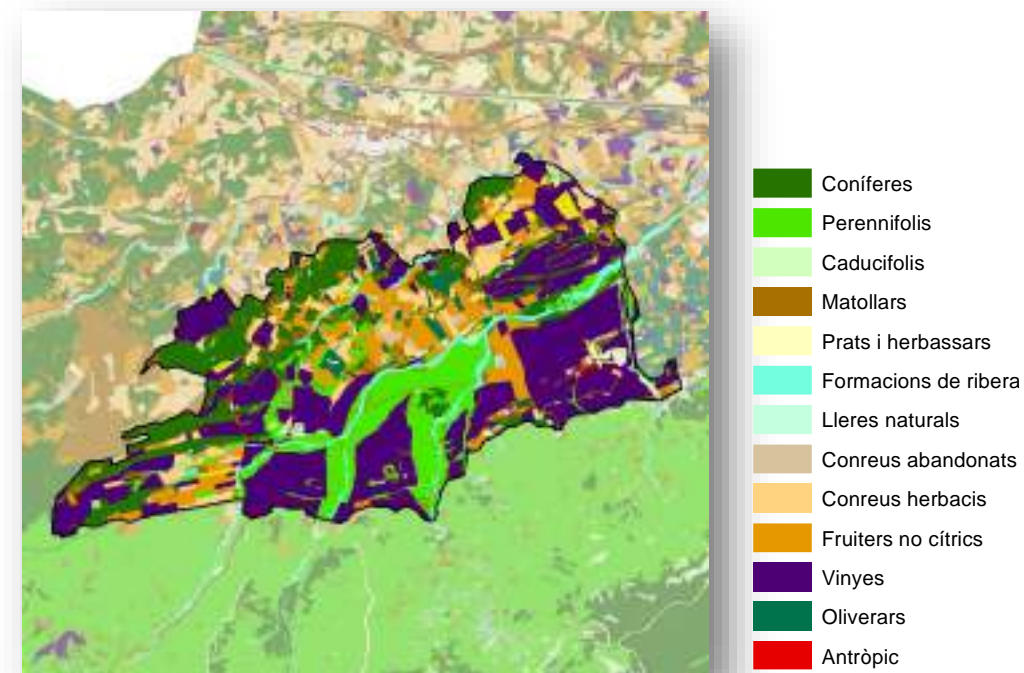
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

En aquesta unitat, existeix una proporció semblant entre la vegetació natural i els conreus. Localitzada al peudemont, les vinyes ocupen pràcticament 500 hectàrees, i existeix un cert equilibri entre coníferes i quercínies, ocupant la vegetació natural unes 550 hectàrees, tant en intersticis entre els conreus com, especialment, a la zona de l'alzinar de la Mata amb una massa de vegetació compacta.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	50,09	3,68
Conreus	764,56	56,15
Vegetació natural	547,01	40,17
TOTAL	1.361,66	100,0

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	227,03	16,67
Perennifolis	183,56	13,48
Caducifolis	9,32	0,68
Matollars	78,39	5,76
Prats i herbassars	5,56	0,41
Formacions de ribera	36,13	2,65
Lleres naturals	7,02	0,52
Conreus abandonats	14,53	1,07
Conreus herbacis	77,65	5,70
Fruiters no cítrics	149,44	10,97
Vinyes	493,83	36,27
Oliverars	29,11	2,14
Antròpic	50,09	3,68
TOTAL	1.361,66	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

La història d'aquesta unitat de paisatge està íntimament lligada a la història del Monestir de Poblet i dels seus usos. La història de Poblet es remunta a l'any 1151, quan, dins la política de repoblament dels comtes catalans, Ramon Berenguer VI va donar a l'abadia de Fontfreda, prop de Narbona, unes terres de la Conca de Barberà, per fundar-hi un monestir cistercenc. La primera comunitat, dirigida per l'abat Guerau, va ser constituïda el 1153. A més de la magnífica església, destacat exemple de l'art cistercenc, s'hi conserven totes les construccions que s'anaren bastint d'acord amb les necessitats d'una comunitat amb plena vitalitat, en expansió i amb la protecció dels sobirans de la corona Catalanoaragonesa. Inicialment, l'economia del monestir es basava en l'explotació de granges i, més tard, al segle XIII, en l'adquisició de drets senyorials sobre pobles i termes. Va haver-hi un moment en què englobava 60 pobles i el seu poder econòmic era molt important, Això queda reflectit en les grans construccions del segle XIX, com la biblioteca o *l'scriptorium*. Els abats van arribar a exercir un paper destacat en les Corts Generals i alguns arribaren a ocupar la presidència de la Generalitat. El 1835, arran de la desamortització de Mendizábal, els monjos van abandonar el recinte i va ser saquejat intensament. A partir de la dècada de 1930, els esforços de diverses persones, entre elles Eduard Toda, va permetre anar recuperant edificis i recintes. Després de la Guerra Civil, el 1940, la comunitat va començar a recuperar-se amb l'arribada de 4 monjos italians que, a poc a poc, anaren recuperant la vida monàstica mentre, amb el suport de les diverses administracions, s'aconseguia recuperar l'impressionant recinte monumental que actualment suposa una fita paisatgística de primer ordre.

Els monjos de Poblet van establir un model d'explotació del territori equilibrat entre les activitats agrosilvopastorals, per la qual cosa l'entorn del monestir inclou conreus, restes de boscos (que s'estenen muntanya amunt als anomenats boscos de poblets), antigues granges i sistemes de gestió i control de l'aigua i els escorrialls. En les darreres dècades, algunes empreses vitivinícoles de gran importància han situat extenses plantacions de vinya modernitzades a les planures que envolten el monestir, creant un paisatge molt singular i de gran bellesa.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Actualment, el conjunt murat i monumental del Reial Monestir de Santa Maria de Poblet destaca entre un paisatge de vinyes modernitzades (amb espatllera) que ocupen extenses parcel·les en el peudemont dels boscos de Poblet, que suposen el fons escènic (meridional) de la unitat. Àlbers, freixes i alzines apareixen entre els conreus i en els camins que menen cap al Monestir. També és molt destacat l'alzinar de la Mata, un dels alzinars de planura més extensos que romanen a Catalunya, situat al nord de la unitat. Les antigues granges medievals fortificades de Milmanda i Riudabella són també força visibles i presents a l'extrem nord i oest de la unitat.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

En aquesta unitat, la dominància d'espais oberts de conreus de vinya suposen un ecotò molt interessant en contacte amb els boscos de Poblet; intersticial als conreus, apareixen bosquetons, marges i alineacions d'àlbers, freixes, alzines, roures cerrioides i de fulla petita, alguns d'ells de bona mida. Els valors més importants, però, corresponen a la presència de l'alzinar de la Mata, una interessant i extensa mostra d'alzinar en planura, molt escàs a Catalunya, així com les restes de bosc de ribera dels riu Sec i altres barrancs. De fet, bona part de la unitat (pràcticament 500 hectàrees) forma part de la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008) i del PNIN de Poblet.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Només la sola presència del conjunt del Monestir de Poblet suposa un valor estètic de primera magnitud, que es realça amb el territori que l'envolta, dominat per les vinyes i el seu cicle estacional, amb punts d'extraordinària bellesa, com és el moment de la coloració tardorenca.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

El conjunt del monestir de Santa Maria de Poblet, declarat Patrimoni Cultural Material de la Humanitat per la UNESCO, té un indubtable valor històric i cultural. Ben aviat la comunitat de Poblet (1185) ja tenia en marxa el seu hospital de pobres, molt abans d'haver culminat la construcció del monestir. En aquest moment estaven bastits els edificis de l'església, amb la capella de Sant Esteve i el claustret – probablement el que resta del nucli primitiu del monestir, el refetor i la infermeria. En aquest primer temps es tenia molt present la part d'estudi i ja es parla d'una biblioteca important, creixent en importància al segle XIII, singularment amb obres de dret.

En el segle XIII es va anar avançant en la construcció de la resta d'edificis que constituïen un monestir cistercenc. D'aquesta manera es bastiren la sagristia, la sala capitular, les sales de monjos i novicis i el gran dormitori. La situació general i les despeses motivades per la mateixa expansió crearen dificultats econòmiques que foren resoltes ja al segle XIV per un des grans abats de Poblet, Ponç de Copons, que regí el cenobi des de 1316 fins a 1348, i va adquirir la jurisdicció de dret públic sobre els pobles que fins aquell moment eren senyorejats pel monestir. Quan l'abat Copons va acabar la seva obra, l'abadia posseïa seixanta pobles, i tenia influència senyorial en molts d'altres. També l'abat Copons va fer construir l'atri d'entrada, va refer la part nord de l'església i inicià el cimbori, en el mateix temps que Pere el Cerimoniós decidí bastir les tombes o panteons reials. Al llarg de la història del monestir ha patit diversos conflictes i crisis. Al llarg de l'edat mitjana amb el feudalisme tingué greus conflictes amb les poblacions veïnes per terres, aprofitament del bosc o molins. En l'època moderna, concretament en el S. XIX, al 1809 fou saquejat pels francesos, però el 1813 els monjos hi varen tornar; el 1820 els varen confiscar els béns i el 1835, després de diversos fets contradictoris, el monestir fou abandonat, espoliat i destruït pels pobles del seu entorn. Les restes de les tombes reials foren dutes a Tarragona. No serà fins el 1930 i gràcies als bons oficis d'Eduard Toda que es va començar a treballar per la reconstrucció de Poblet. L'any 1940, quatre monjos procedents d'Itàlia referen la comunitat cistercenca. Des de llavors, la reconstrucció del monestir no ha parat, com també ha crescut i s'ha consolidat la seva comunitat.

Es conserven també les granges medievals de Milmanda, amb una torre de defensa de planta quadrada de grans dimensions, i de Riudabella, molt modificada per representacions del segle XX. No obstant, en aquestes dues granges s'han realitzat troballes arqueològiques de datació romana.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Els valors simbòlics que atresora el Monestir de Poblet ultrapassen de molt l'àmbit local. Essent sepulcre d'alguns dels reis de la corona catalano-aragonesa i seu de l'arxiu Tarradellas, així com havent estat alguns dels seus abats personatges històrics importants, està íntimament lligat a la història i la reivindicació natural de Catalunya. Al mateix temps, al ser seu d'una comunitat monàstica tan singular com és la cistercenca, des del segle XII fins a l'actualitat amb els 100 anys de marge de desocupació provocats per la Desamortització de Mendizábal, suposa un llegat històric i espiritual molt destacable. També s'han de citar les turbulentes relacions amb els pobles veïns, sovint relacionades amb el model d'explotació dels recursos naturals i el caràcter feudal dels governants del monestir. Per últim, en els darrers temps, ha estat molt destacada l'obertura del Monestir cap a la societat, especialment en els àmbits de la sostenibilitat i el medi ambient, el que han convertit l'acció de la seva comunitat en un referent internacional.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

El Monestir de Poblet es converteix en un dels actius turístics més importants de la Tarragona interior, amb més de 100.000 visitants/any, generant, per tant, una economia que es difon per la resta de la comarca. El propi monestir ha generat activitat econòmica associada, com l'existència d'una hostatgeria i una botiga. Altres restaurants se situen en les immediacions del monument.

El Monestir de Poblet guarda al seu interior, la única bodega instal·lada en un monument històric. Actualment, el celler Abadía de Poblet s'ha convertit en un dels cellers expertes en el raïm *Pinot Noir* i pionera a Catalunya de la varietat. La situació geogràfica fa que sigui un terreny immillorable per a aquest tipus de raïm amb DO Conca de Barberà, de producció molt limitada i artesanal. Al mateix temps, les vinyes de l'empresa Torres se situen al voltant del monestir i amb el centre de producció al castell de Milmanda, que actua també com a centre ecoturístic.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

El Reial Monestir de Poblet continua la seva recuperació patrimonial, amb la restauració de recintes i edificis. Al mateix temps, la important freqüentació turística del monument ha implicat que s'hagin realitzat actuacions per millorar la mobilitat, com és l'important aparcament extern existent.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Aquesta unitat és observable, encara que amb certa distància des de les carreteres N-240 i Ap-7. El millor punt d'observació, no obstant, són els punts elevats dels boscos de Poblet, especialment el mirador de la Pena i alguns dels itineraris que hi ascendeixen. També la pròpia carretera d'accés al monestir i, des d'aquest cap a Prades (T-700) permeten una observació i comprensió completa de la unitat. El GR 7-1-4 també discorre en part per carenes que permeten una visió de la unitat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Són d'esperar pocs canvis generals a la unitat, ja que el conreu de vinyes sembla ben establert i amb poques previsions de variació. Dins del recinte del Monestir, estan prevists alguns canvis, com la construcció del Jardí Bíblic dins d'un espai actualment no ocupat del recinte monumental.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE**2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA****VISIBILITAT**

La visibilitat de la unitat és molt alta des dels cims dels boscos de Poblet, des dels eixos de comunicació principals (nacional i autopista) i des de l'extrem oest de la Conca.

QUALITAT

La qualitat de la unitat és excepcional; un conjunt medieval murallat amb un monestir cistercenc interior, en un entorn molt ben conservat i cuidat de vinyes i boscos de plana, amb el fons escènic excepcional de boscos esponerosos de l'obaga de les Muntanyes de Prades

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Es pot considerar que la fragilitat paisatgística de la unitat és molt elevada, ja que qualsevol alteració podria posar en risc l'harmonia actual del conjunt, dominat per la presència del monestir envoltat de vinyes. Es tracta d'un sector de baix pendent i, consegüentment, ben il·luminat

2.2. AVALUACIÓ FOAR**FORTALESES**

- El Monestir de Poblet és un recurs històric, cultural, simbòlic i turístic de primera magnitud, de caràcter i importància internacional
- La comunitat cistercenca de Poblet està compromesa en actuacions sostenibilistes i de cura del paisatge
- Empreses vitivinícoles de gran renom han apostat per la conservació de vinyes dins i fora del recinte monàstic, així com del patrimoni històric associat
- No existeixen alteracions paisatgístiques destacades en l'entorn
- Existeix una figura de protecció (PNIN) que inclou part de la unitat

OPORTUNITATS

- Aprofitar el compromís de la comunitat cistercenca amb les polítiques ambientals per realitzar actuacions innovadores en l'àmbit del paisatge
- Aconseguir una gestió efectiva de peces de gran valor com l'alzinar de la Mata
- Implicar les empreses vitivinícoles en actuacions de millora paisatgística i patrimonial i de foment de la biodiversitat.

ASPIRACIONS

- El monestir de Poblet pot ser un líder social i cultural en l'àmbit de les polítiques paisatgístiques
- Reforçar els àmbits de vegetació d'interès en l'entorn dels torrents, rieres i marges entre parcel·les
- Millorar la biodiversitat de l'alzinar de la Mata
- Aconseguir una compatibilització entre l'ús turístic del monestir i el manteniment de les condicions de tranquil·litat i solemnitat
- Recuperar elements originals de la granja de Riudabella.

REALITATS

- La integració paisatgística de la peça d'aparcament no ha estat del tot aconseguida
- Existeixen moments puntuals de massificació de visitants

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE**3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA****1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca**

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat les carreteres d'entrada en algunes poblacions, tenint sempre en compte la seguretat viària.

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

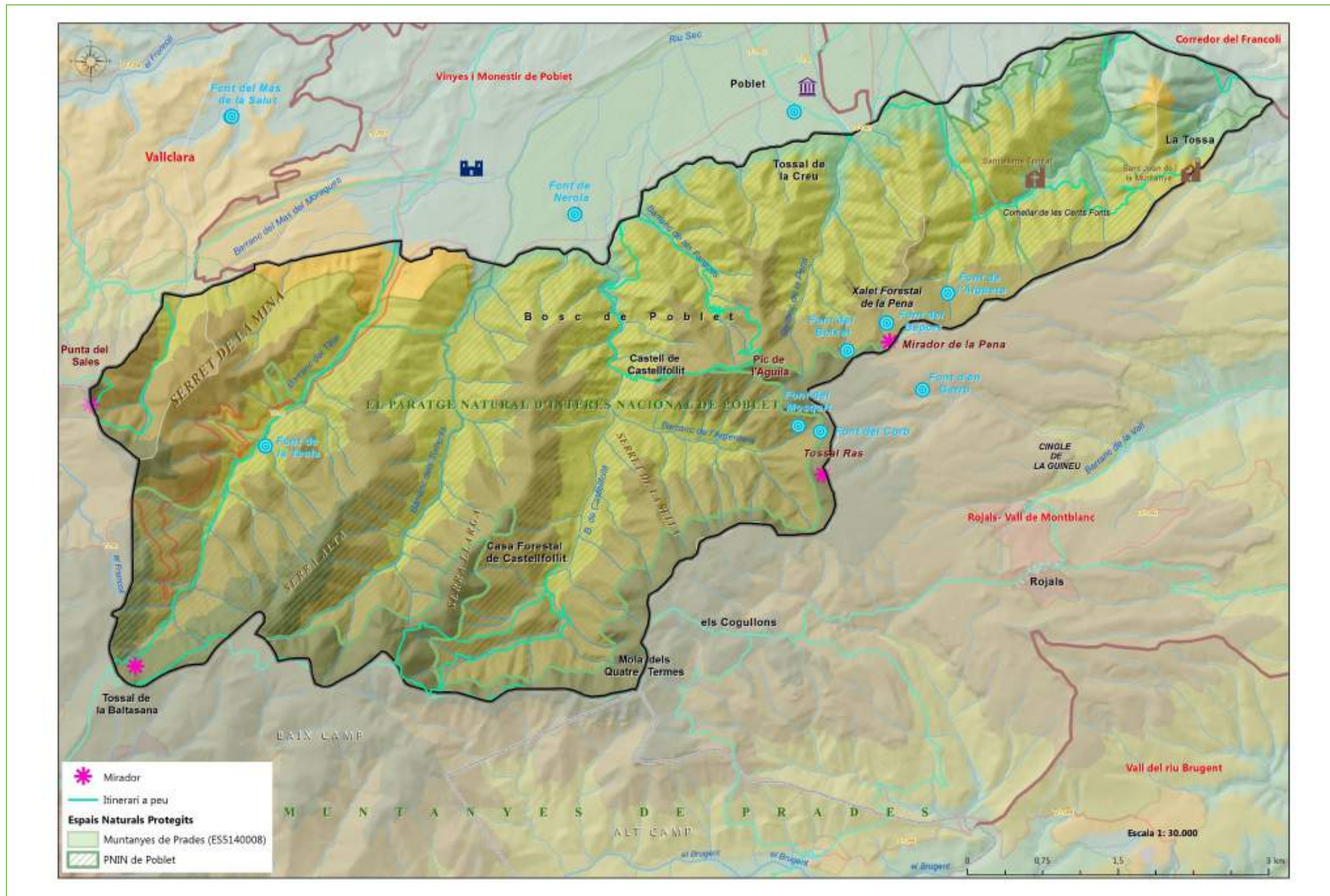
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA CAP AL SUD DE LA COMARCA, A PARTIR DELS 600 M.S.N.M, DINS DEL PARATGE NATURAL D'INTERÈS NACIONAL (PNIN) DE POBLET. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 3.689,14 HA QUE CORRESPON AL 5,67% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU GRAN PART DEL MUNICIPI DE VIMBODÍ I POBLET I, EN MENOR PROPORCIÓ, ELS MUNICIPI DE VALLCLARA, L'ESPLUGA DEL FRANCOLÍ I MONTBLANC.

LOCALITZACIÓ

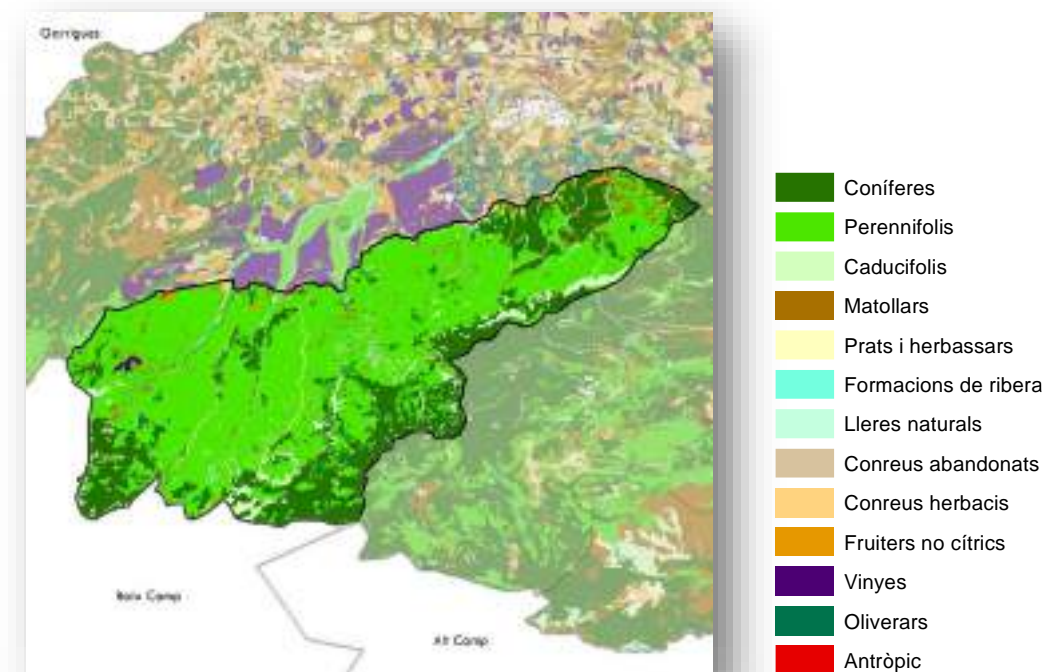
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Aquesta unitat està dominada per la vegetació forestal, incloent esponerosos i antics boscos de coníferes (pi blanc a la base, i pi roig en bona part de la superfície), però especialment extensos alzinars, com l'alzinar de la Pena, i franges de quercínies caducifòlies, com rouredes de roure martinenc.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	25,74	0,70
Conreus	32,27	0,88
Terrenys sense vegetació	48,40	1,31
Vegetació natural	3.582,63	97,11
TOTAL	3.689,14	100,0

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	927,83	25,15
Perennifolis	2.324,74	63,02
Caducifolis	136,40	3,70
Matollars	120,46	3,27
Prats i herbassars	41,83	1,13
Formacions de ribera	25,42	0,69
Lleres naturals	5,94	0,16
Conreus abandonats	3,87	0,10
Conreus herbacis	1,77	0,05
Fruiters no cítrics	16,08	0,44
Oliverars	2,41	0,07
Vinyes	8,14	0,22
Antròpic	25,84	0,70
Terrenys sense vegetació	48,40	1,31
TOTAL	3.689,14	100,0

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Des de l'inici de la construcció del Monestir de Poblet, l'anomenat Bosc de Poblet (2256 ha), que era propietat del monestir, va formar part indissoluble del model de gestió agrosilvopastoral que la comunitat monàstica va idear seguint els preceptes del Cister. Així, aquest bosc, va gaudir d'un sistema de gestió sostenible que, a més, va rebre protecció de la noblesa i els reis. En aquesta zona de muntanya, els monjos cistercencs van crear les granges de Castellfolit, Titllar i la Pena. El bosc de Poblet i, en general, totes les masses forestals de la comarca va ser sotmès a una creixent pressió humana durant el segle XVIII, especialment la segona meitat i sobretot a finals del mateix, si bé aquesta pressió ja venia de lluny i no sempre havia estat simplement l'extracció de llenya. Se sap, per exemple, que durant la Guerra dels Segadors, el segle anterior, s'havien incendiat els boscos de les muntanyes de Prades com a estratègia militar. El segle XVIII, però, el creixement demogràfic de Montblanc, l'Espluga i Vimbodí (cap al 1800 sumaven 8.000 habitants), alhora que el creixement de la seva activitat econòmica, havien de suposar un increment molt gran del consum de fusta, llenya i carbó, i una creixent demanda de terres de conreu i de pastura, tot a expenses del bosc. Alguns esdeveniments documents expliquen tals, rompudes i extracció de llenyes durant aquest període. Un fet important va ser la Llei de desamortització de Mendizábal de 1835; s'expulsa la comunitat del monestir de Poblet i s'expropia i venen les seves terres per part de l'estat, inclòs tot el bosc de poblet.

Després de la desamortització, si abans el bosc ja havia patit retrocessos i agressions fortes malgrat els impediments legals de la propietat eclesial i les restriccions que aquesta imposava, és de suposar que un cop eliminats aquests impediments la intervenció devia ser molt més intensa, ràpida, destructiva i generalitzada. D'altra banda, també és probable que en aquestes circumstàncies es perturbessin temporalment zones de terreny dolent (pendent, sòl prim, etc.) i que al cap de pocs anys s'abandonessin per la seva baixa rendibilitat i l'alt esforç que requerien. Tot plegat justifica pensar en un bosc molt malmès pocs anys després del 1835, una situació propícia a la dispersió d'espècies com el pi roig. El període 1835-1871 devia ser, sens dubte, el més crític durant la història pel bosc de Poblet. De fet, l'inventari realitzat a Vimbodí el 1855 determinà l'existència de 2950 jornals de pimplols de pi, i el 1865 es descrivia l'estat del bosc com "deplorable".

El 1862 va néixer el *Catálogo de los montes públicos exceptuados de la desamortización* per a cada província, amb les derivacions d'encomanar els boscos inalienables a una gestió i administració especial a càrrec del Ministeri de Foment, de dotar un règim fiscal especial al patrimoni forestal públic i a emparar l'estat posseïdor dels boscos inclosos en el catàleg. També en aquesta època apareix una nova concepció del paper dels boscos, a través dels enginyers forestals, sota el concepte de l'equilibri de la natura entre el creixement i els aprofitaments, prèvia organització de la producció forestal dins el límit de l'exigència biològica de les masses, tractant de fer compatible el progrés econòmic amb l'equilibri natural. Més tard, es proclama la necessitat de recuperar el recobriment arbori per la regulació del cicle de l'aigua a partir de les reforestacions artificials. A partir d'aquí, i sobre diversos criteris, el *Servicio Hidrológico Forestal* (creat el 1901), exposà la necessitat urgent d'efectuar repoblacions.

La pèssima gestió del bosc de Poblet finalitzà l'any 1871 quan aquest bosc va ser inclòs al mencionat Catàleg i passà a ser gestionat pel Districte Forestal de Tarragona, si bé els resultats d'aquells anys en què Hisenda només volia treure rendiments econòmiques d'aquelles terres portà a la subhasta, l'any 1874, de 24 finques que formaven una franja anomenada les Alvernades, al nord del bosc i tocant a la plana on ja existien les terres de conreu. Aquella subhasta oficialitzà la pèrdua de superfície del bosc, alhora que aportà nous problemes per definir la partió del bosc públic que no s'efectuà fins l'any 1899 per ser aprovada definitivament el 15 de novembre de 1903

El 1903 s'inicien treballs públics al bosc de Poblet, amb l'objectiu de realitzar la repoblació forestal. Els primers treballs s'encaminaren a la construcció d'una pista forestal per poder accedir a la part és alta del bosc (zona de la Pena), i es va expropiar diversos terrenys en aquesta àrea, sobre la zona de l'antiga granja de la Pena. Aquí s'hi van construir bancals, viviers i es va construir la casa forestal de la Pena.

Entre el 1900 i el 1920, la pineda es devia anar tancant pel propi creixement dels arbres dominants, tal com indica la disminució progressiva i simultània dels seus creixements. El tancament del bosc no significa, però, que s'hagués deixat d'explotar. El carboneig per tota aquesta àrea va seguir fins al voltant de 1950, i encara es poden trobar restes de carboneres i camins pel mig del bosc. Segurament és la raó del notable retard de l'aparició de la regeneració de roure i alzina. Cal destacar que, fora de l'explotació de fusta, una de les produccions més importants que s'obtenia al bosc de Poblet era el carbó vegetal, documentada ja al segle XII a les granges pobletanes; en els documents manuscrits del segle XIV de la comptabilitat de la granja de Castellfollit, es troba una relació de diferents vendes de carbó vegetal; el carboneig ha estat constant, exceptuant els 20 anys de veda de totes les activitats d'aprofitament establertes pel *Servicio Hidrológico Forestal* a principis del segle XX; posteriorment, l'activitat es va reprendre el 1924 i va acabar el 1950 per falta de rendibilitat. El 9 de novembre de 1984, mitjançant la Llei 22/1984, es va declarar **Paratge Natural d'Interès Nacional** una part de la vall del monestir de Poblet. l'any 1998 es va publicar el Decret 279/1998, de 21 d'octubre, sobre el desplegament de la Llei 22/1984, de 9 de novembre, de creació de dues reserves naturals parcials, el qual ja va definir l'òrgan gestor del Paratge i va permetre incorporar dins la zona protegida la totalitat del bosc de Poblet. A partir de llavors, la gestió realitzada en aquest bosc ha estat dirigida a la seva maduració, a la conservació i promoció de la biodiversitat i al foment d'un ús públic sostenible, la recerca científica i l'educació ambiental.

EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.2.1. DESCRIPCIÓ

L'àrea d'estudi se situa majoritàriament sobre un sòcol paleozoic, de gresos, pissarres motejades i pissarres argiloses del carbonífer. anàleg al que aflora al centre del Priorat, ja que es tracta de la mateixa unitat geològica. L'esmentat paquet de roques metamòrfiques queda interromput per dues grans intrusions granítiques que afloren al sector de l'altiplà de Prades i al torrent de Castellfollit. A l'extrem est de la unitat, apareixen els paquets sedimentaris incloent els gresos vermells del Muschelkalk. Hi ha esponerosos alzinars a la Vall del Titllar i Castellfollit, la Trinitat i la Pena.

L'aspecte actual de la unitat és una massa forestal densa i impenetrable (afavorida per una precipitació relativament elevada entre 650 i 700 mm/any) situada a les obagues i barrancs de les muntanyes de Prades, sobre relleus arrodonits d'erosió en materials granítics i metamòrfics, i amb restes d'estructura tabular a l'est de la unitat. A la tardor, les diferències en la vegetació apareixen més evidents per la coloració dels caducifolis, especialment a la part superior amb la franja de roureda de roure martinenc. Aquesta i la pineda de pi roig es dona a les valls de Castellfollit i el Titllar. Hi ha un grup de castanyers notables a la vall de Castellfollit, prop de la confluència amb el barranc de l'Argentada. En general, però, dominen els amplis alzinars i les pinedes de pi roig.

1.2.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

La unitat se situa dins el Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet, i inclou dues reserves naturals parcials: La Reserva Natural Parcial del barranc del Titllar té una superfície de 665,2 ha i se situa íntegrament al terme municipal de Vimbodí. La Reserva Natural Parcial del barranc de la Trinitat té una superfície de 266,33 ha i se situa íntegrament al terme municipal de l'Espluga de Francolí. A la vegada, se situen dins la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008). També inclou una geozona (Modelat granític de la vall de Castellfollit). Els valors naturals estan associats a la presència de masses forestals que inclouen rodals i exemplars de grans dimensions i edat (diversos peus de pi roig i pinassa, entre d'altres, superen abastament els 100 anys) i cert estat de maduració, el que implica cicles ecològics complexos i estructurats, amb bona presència de fongs i descomponedors, incloent invertebrats saproxílics. La flora inclou espècies amb significació biogeogràfica, i hi ha una petita teixeda amb gran valor. Es tracta d'un món amb trets eurosiberians encaixat en una comarca netament mediterrània. La fauna vertebrada associada inclou espècies d'amfibis, mamífers i aus propis d'aquestes masses forestals relativament madures.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Per una banda, aquesta unitat suposa el fons escènic de la unitat 3 (Vinyes i monestir de Poblet), a la qual emmarca perfectament; aquest, de per sí, ja és un valor estètic de gran importància. Per altra banda, constitueix una massa vegetal compacta, sense pràcticament interrupcions o alteracions artificials, dominada pels perennifolis (pins i alzines) però amb franges de caducifolis (roures, aurons, serveres, salzes, freixes, tells, castanyers) que li donen un valor estètic força elevat durant els mesos tardorencs. El relleu, amb turons arrodonits però barrancs que s'insereixen profundament en el bloc de muntanyes, deixant algunes roques o formacions de gran bellesa, és també un valor estètic remarcable.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

El bosc de Poblet és una d'aquelles masses forestals singulars on existeix una historiografia sobre la seva evolució i on la gestió l'ha marcat singularment; és també un dels exemples exitosos d'intervenció de l'administració forestal per a la conservació i restauració dels recursos. A més, dins dels seus límits existeixen jaciments prehistòrics, explotacions mineres antigues, pedreres de granit, i cases forestals de principis del segle XX. També inclou les ermites de Sant Joan de Montblanc i l'Ermita de la Trinitat de l'Espluga, i les restes d'una torre medieval (la Torre del Moro) al terme municipal de Vimbodí.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

La Mola dels Quatre Termes, situada en el límit entre aquesta unitat i la 5, és un lloc de significació simbòlica, suposat punt de trobada dels batlles els 4 termes municipals que hi conflueixen, per discutir assumptes comuns. Cal destacar les romeries o processions lligades a les dues ermites existents.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Actualment, el valor econòmic principal de l'àmbit d'estudi està relacionat amb el seu atractiu turístic, que genera un nombre important de visitants, complementant l'oferta del Monestir i la demanda d'activitats de natura a la comarca. Els visitants estan atrets pel senderisme i per la recollida de bolets, que ha estat regulada recentment, essent necessari l'obtenció d'un permís. La mateixa gestió de l'espai genera nombroses oportunitats en els àmbits econòmics de la gestió forestal, l'ús públic, la conservació del medi, l'educació ambiental i la investigació científica, dins del marc d'un espai que genera nombrosos serveis ecosistèmics, especialment en l'àmbit dels serveis culturals.

1.2.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, les dinàmiques més importants sobre l'espai són la successió ecològica i el canvi climàtic, amb la gestió forestal dirigida que es realitza sobre alguns dels rodals del bosc cercant la resiliència, la maduració i la potenciació de la biodiversitat. Conscients de que l'ús públic de l'espai pot ser excessiu en moments concrets, l'òrgan de gestió està treballant en l'anàlisi de la capacitat de càrrega per decidir mesures de control dels fluxos de visitants.

1.2.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

El PNIN de Poblet compta fins a nou itineraris. Cal destacar l'itinerari número 7 el camí ramader on s'ha recuperat una antiga carrerada que connectava el monestir de Poblet amb Prades per fer la transhumància. Tots aquests itineraris permeten visions parcials o més completes de la unitat. Per altra banda, els espais de vessant són ben visibles des del propi Monestir de Poblet i des de les carreteres i eixos viaris principals (N-240 i AP-7), i d'una manera molt més propera per la carretera T-700 que recorre la seva base i s'enlaira a l'oest pel barranc del Titllar. Les parts elevades de la unitat són visibles parcialment des del GR-7-1-4. Les ermites de Sant Joan i de la Trinitat són excel·lents miradors tant de la pròpia unitat com de les unitats 3, 7 i 11.

1.3. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

L'evolució de la unitat de paisatge vindrà marcada pels efectes que el canvi climàtic pugui tenir sobre masses forestals d'aquestes característiques i a partir de les mesures de gestió i conservació que l'òrgan de gestió del PNIN pugui decidir. No s'esperen canvis significatius a curt termini.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

Aquesta unitat forestal i muntanyosa és plenament visible des de bona part de la comarca, com fons escènic de la mateixa al sud-oest. Tot i així, el caràcter obac de bona part de la mateixa pot dificultar l'apreciació de detalls

QUALITAT

Com unitat forestal, té una màxima qualitat ja que pràcticament no presenta alteracions (algunes pedreres, algun tallafoc) i es presenta com una massa compacta de bosc.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Tot i estar situada en orientació obaga, la dominància de les masses forestals perennifòlies i la inexistència de mosaics la converteix en una unitat molt fràgil.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Es tracta d'una de les masses forestals més madures i amb millor estat de conservació del país
- Existeix un òrgan de gestió específic encarregat de la seva custòdia i conservació
- La massa forestal està lligada històricament a un element de màxima significació simbòlica com el Monestir de Poblet

OPORTUNITATS

- Convertir aquesta massa forestal en un exemple de gestió des del punt de vista de la maximització dels serveis ecosistèmics i la investigació aplicada
- Utilitzar la ciència ciutadana com eina de gestió i implicació dels habitants en la seva conservació

ASPIRACIONS

- Aconseguir una massa forestal madura, diversa i resilient davant les alteracions i perturbacions, especialment el canvi climàtic i el risc d'incendis forestals
- Gestionar de manera adequada l'ús públic.
- Afegir valors a l'espai en base a serveis ecosistèmics prestats, com són els espirituals, la salut pública, la tradició en la gestió forestal, el potencial d'investigació.

REALITATS

- L'ús públic pot resultar excessiu en alguns moments i indrets, portant a la massificació i a la pèrdua de la tranquil·litat
- Es tracta d'una massa forestal sensible a les conseqüències del canvi climàtic.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic menor, associat a la vida agrícola i els usos tradicionals
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

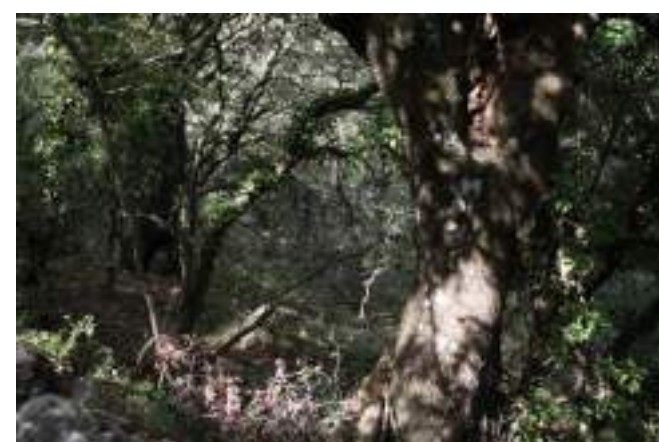
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

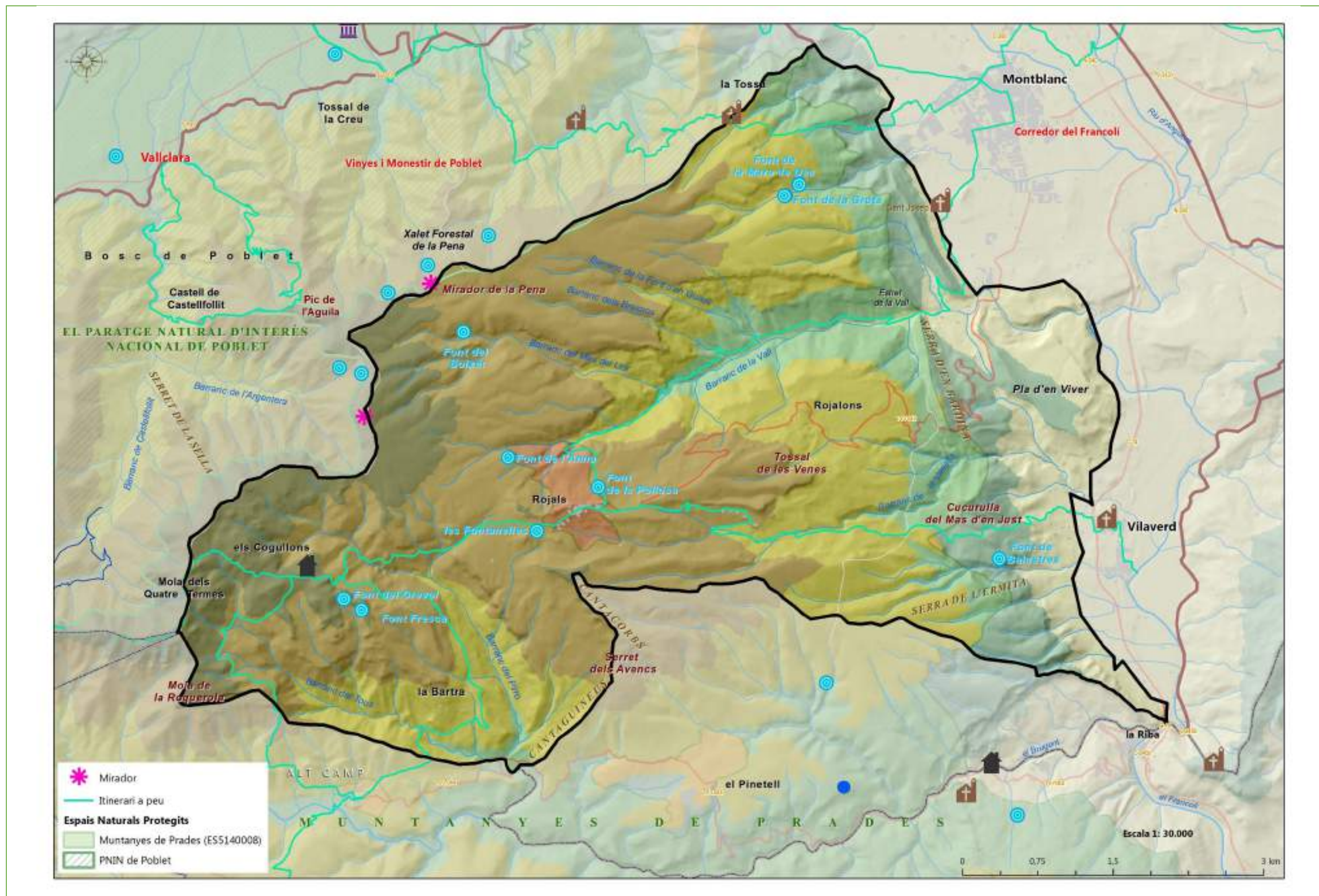

ES LOCALITZA CAP AL SUD DE LA COMARCA, A PARTIR DELS 400 M.S.N.M I CONSTITUEIX EL FONS ESCÈNIC CIRCUMDANT DE MONTBLANC. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 3.724,40 HA QUE CORRESPON AL 5,72% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI. INCLOU ELS MUNICIPIS DE MONTBLANC I VILAVERD, A MÉS DELS PRINCIPALS CIMS DE LA CONCA COM LA MOLA DE GUERXET I LA MOLA DELS QUATRE TERMES.

LOCALITZACIÓ

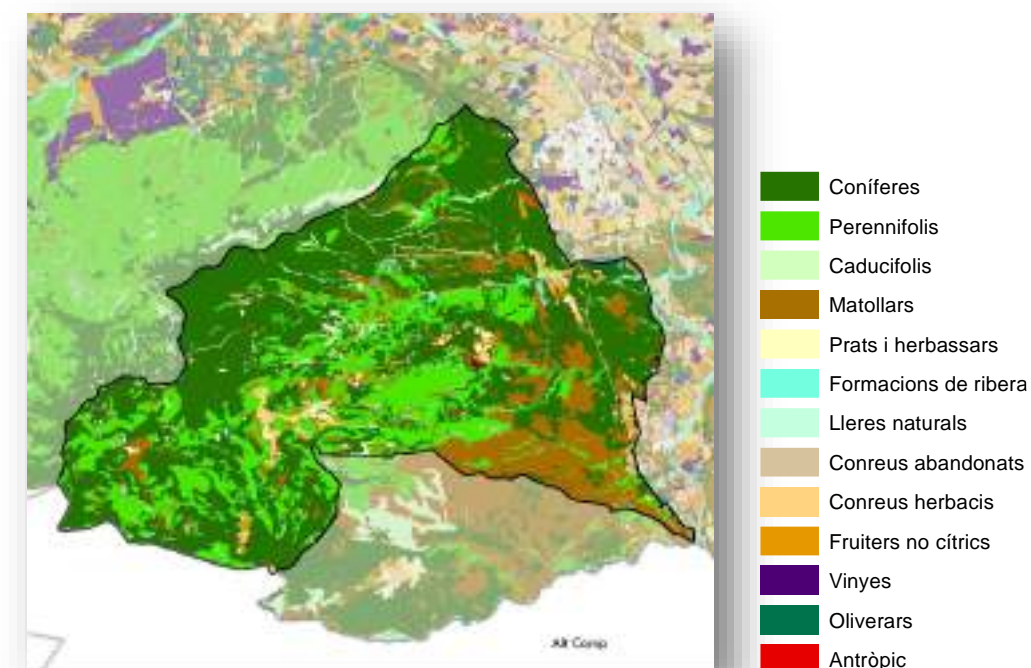
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

La unitat de paisatge està dominada per la vegetació natural; són les pinedes de pi blanc, i en menor mesura a les parts culminals les de pi roig, les que donen caràcter al paisatge, però són importants també les superfícies d'alzinar en barrancs i llocs arrecerats, i les superfícies amb matollars, fruit en molts casos dels incendis forestals.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	31,68	0,85
Conreus	103,94	2,80
Terrenys sense vegetació	48,93	1,31
Vegetació natural	3.539,85	95,04
TOTAL	3.724,40	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	2.004,27	53,81
Perennifolis	833,32	22,37
Caducifolis	49,71	1,33
Matollars	586,22	15,74
Prats i herbassars	45,98	1,23
Formacions de ribera	20,09	0,54
Lleres naturals	0,26	0,01
Conreus abandonats	21,34	0,57
Conreus herbacis	47,78	1,28
Fruiters no cítrics	22,72	0,61
Oliverars	11,33	0,30
Vinyes	0,76	0,02
Antròpic	31,68	0,85
Terrenys sense vegetació	48,93	1,31
TOTAL	3.724,40	100,0

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Rojals es troba documentat l'any 1151. Inicialment era municipi (fins al 1940 fou municipi independent) amb les masies dels Cogullons, la Bartra i el Pinetell de Rojals. Històricament, una bona part de la població de les muntanyes de Prades va establir-se a Rojals i els seus agregats fins a les primeres dècades del segle XX, quan s'inicia el despoblament. L'explotació forestal tradicional, juntament amb la ramaderia, va ser l'activitat que va caracteritzar més el paisatge de les muntanyes de Prades, incloent significatives superfícies de conreus, molts herbacis, per donar suport a aquesta població. La major part d'aquesta activitat tradicional va desaparèixer amb la pràctica desaparició dels nuclis urbans, així que els espais agrícoles són molt reduïts i les masses forestals s'han anat desenvolupant i densificant, incrementades per repoblacions forestals amb pi roig i pinassa realitzades als altiplans de Rojals als anys 60.

Una de les conseqüències van ser els incendis forestals. En aquest sector, els més importants es van produir l'any 1986 en el sector oriental de les Muntanyes de Prades des de Rojals i Rojalons fins el paratge de les Garrigues, on van cremar prop de 300 ha d'espai forestal, en un sector molt visible des de la carretera TV-7042. Com a conseqüència, el paisatge actual d'aquest sector que es va cremar és el d'una pineda de pi blanc molt densa i jove.

Les poblacions de Rojals i el Pinetell, encara que mantenen una part de l'estructura original de poble rural de muntanya, durant la dècada dels anys 70 del segle XX s'hi va construir algun xalet o mas de cap de setmana no gaire integrat en el paisatge, fet que actualment no succeeix en les noves construccions que s'hi estan fent, que han permès una recuperació bastant assenyada del nucli urbà de Rojals, no així el dels Cogullons, pràcticament desaparegut, o el de Rojalons, molt malmès. Els abundants masos que hi havia en aquest sector, i les terres de conreu associades, s'han anat perdent per abandonament. En conseqüència, en només 100 anys, un paisatge molt humanitzat i habitat, en mosaic de conreus i boscos força explotats, amb diversos nuclis de població i masos, s'ha convertit en una zona feréstega, forestal, on només un nucli urbà continua existint com a bàsicament espai de segona residència.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

A sobre del sòcol paleozoic s'hi va dipositar la sèrie de roques sedimentàries del Triàsic les quals apareixen en el sector oriental de les Muntanyes de Prades, amb una lleugera inclinació cap a l'oest: des dels plans de la Vila, Rojals, les Garrigues i fins a la Riba, i també al sud de l'eix del riu Brugent. Així, en aquesta zona, les muntanyes de Prades tenen un relleu tabular, i s'aixequen com una mola excavada pel riu Francolí, deixant visible en algunes zones els paquets dels gresos vermells del Bundsandstein però, especialment, els paquets de calcàries, dolomies i margues del Muschelkalk. Només alguns barrancs tributaris del Francolí, i especialment el barranc de la Vall,

aconsegueixen inserir-se en aquest sector creant relleus importants i cingleres. Aquest sòl bàsicament calcari, on l'aigua s'escola, ha creat substrats secs molt diferenciats dels que es donen a les obagues de les muntanyes de Prades, de manera que la vegetació és més xeròfita, i dominen brolles, garrigues i pinedes de pi blanc. Els alzinars i vegetació més eurosiberiana apareixen al fons d'aquests barrancs (especialment a l'obaga de la Vall) i també esponeroses pinedes de pi roig que connecten amb les obagues de Poblet es donen a les zones més planeres i culminals del sector, entre els Cogullons i la Mola dels Quatre Termes. Unes poques parcel·les de conreu, bàsicament cereals i algunes parades de noguers, se situen al voltant de l'altiplà on s'enlaira el nucli de Rojals.

En aquesta unitat, la petita carretera TV-7042 de Montblanc a Rojals serpenteja i ascendeix ràpidament per les zones cremades a l'incendi de 1986, constituïdes per pinedes de pi blanc joves i denses. El nucli dels Rojalons està molt degradat, amb només una casa/explotació ramadera antiga, mentre que el nucli de Rojals, que va arribar a estar pràcticament abandonat als anys 70, s'ha anat reconfigurant amb la recuperació de les cases del poble per part d'antics i nous residents. Malauradament, bona part dels antics masos que es donaven en aquest sector de les muntanyes de Prades està actualment enrunat.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Una part molt important de la unitat (3.000 ha) se situa dins la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008). El voltant del nucli de Rojals està caracteritzat principalment per brolles, claps d'alzinar i sobretot pinedes secundàries de pi roig i de pinassa, fruit de repoblacions forestals dels anys 60 del segle XX, com les situades a l'extens altiplà dels plans de Rojals. Enmig d'aquesta massa forestal hi ha clarianes amb comunitats arbustives que evidencien els darrers terrenys conreats al voltant de nombrosos masos, la majoria dels quals avui dia es troben en runes. Al voltant de conreu dedicats principalment al cultiu dels cereals i dels avellaners. Entre els barrancs que es dirigeixen cap a Montblanc destaca el barranc de la Vall, on hi ha comunitats de ribera bastant ben conservades i clapes d'alzinar amb espècies caducifòlies, fins i tot alguns castanyers.

La presència d'espais relativament oberts (matollars i pinedes joves baixes), així com de cingles, permet l'existència d'aus rupícules i grans rapinyaires. Es tracta d'un sector feréstec amb comunitats faunístiques ben desenvolupades i amb una flora lligada als espais solells i calcaris.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Els valors estètics principals de la unitat estan lligats al seu caràcter feréstec i al relleu tabular forestat, així com la posició preeminent del poble de Rojals dominat pel seu campanar. Existeix poca variació estacional en el cromatisme de la unitat, però els arbres caducifolis, especialment a les obagues i a la Vall, tenyeixen de punts de colors grocs, ocre i vermells els boscos d'aquesta unitat, mentre que a l'estiu, la floració d'arbusts com el matabous, aporta noves tonalitats grogues.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Els valors històrics del paisatge de la zona són nombrosos i variats, fruit de l'empremta humana que ha tingut aquest territori al llarg de la història. Entre ells destaquen el conjunt d'abrics i llocs on es troben manifestacions d'art rupestre que van ser declarats Patrimoni Mundial per la UNESCO l'any 1998. Fins a l'actualitat, es comptabilitzen 11 abrics de pintures rupestres i nombrosos llocs amb gravats, repartits principalment al voltant de la població de Rojals que testimonia una relació dels habitants d'aquesta zona amb el seu medi des d'antic. A banda, també s'hi han trobat nombrosos jaciments arqueològics, molts d'ells prehistòrics i situats en coves.

En temps més moderns, destaquen mostres de la utilització tradicional del territori com alguns antics pous de gel. Només en l'antic terme de Rojals, han estat inventariats 57 masos; entre ells hi destaquen com a singulars els masos balmats. Al nucli de Rojals, destaca l'església de Sant Salvador, d'origen romànic (segle XIII), tot i que molt modificada.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Rojals i el seu entorn poden ser considerats un exemple paradigmàtic dels processos d'aprofitament històric i de despoblament del segle XX de la muntanya mediterrània, amb nuclis urbans que han desaparegut (Cogullons), que ho estan a punt de fer (Rojalons) o que han pogut sobreviure mercès a l'interès paisatgístic i natural de la seva ubicació i la voluntat d'antics habitants, com és el cas de Rojals. La presència de nombroses mostres d'art paleolític rupestre li confereixen també antics valors de simbologia humana en els moments d'inici de l'antiga espiritualitat dels pobladors del territori. En el límit de la unitat, cal citar també la simbologia de la Mola dels Quatre Termes.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Actualment, l'explotació fustanera i tradicional dels boscos és pràcticament inexistent, i la superfície agrària molt minsada, de la qual s'obtenen avellanes, nous i cereals. Destaquen la recollida de bolets i les activitats d'ús públic, com el senderisme, les curses de muntanyes i el BTT, en tot aquest sector. Arran d'això, existeix un negoci de restauració actualment a Rojals. L'antic refugi dels Cogullons està actualment tancat.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Les dinàmiques que actualment incideixen en el paisatge són les de successió vegetal; es dona una certa maduració i heterogeneïtzació de les plantacions de pinedes de pi roig i pinassa de les parts culminals de la unitat, la colonització vegetal d'antigues parades de conreu, l'evolució d'alzinars que van ser molt explotats per extracció de llenya i carbó vegetal, i el creixement de pinedes molt joves i denses a les zones afectades pels incendis forestals. En aquestes àrees més baixes i solells, el risc d'incendi continua essent un factor força important, retroalimentat per aquest tipus de desenvolupament, i un factor molt important a tenir en compte. Mentre que el poble de Rojals té un important grau de consolidació, el nucli de Rojalons té un important grau de degradació. Continua també la destrucció paulatina, per abandonament, del patrimoni construït dels masos.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Rojals està situat a 979 metres d'altitud, essent el poble de més altitud de la comarca. Des de l'església de Sant Salvador (origen s. XIII) es pot gaudir de la vista panoràmica de bona part de la Conca fins als cims del Pirineu. També la carretera TV-7042 que ascendeix fins a Rojals permet bones vistes tant de l'inici de la vall com de la resta del sector. La carretera C-14 i la via del ferrocarril Reus-Montblanc també permeten visions importants de la part baixa de la unitat, i totes les vistes cap a l'oest des de les parts elevades de la serra de les Guixeres.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

En aquesta unitat, i en general a les Muntanyes de Prades, es tendeix a una homogeneïtzació del paisatge per l'augment de la superfície ocupada per la vegetació espontània i la configuració de grans masses forestals. El progressiu abandonament dels camps de conreu, especialment d'avellaners, a causa de la seva baixa rendibilitat fa preveure que la tendència continuarà en un futur. Davant la deixadesa dels camps, la vegetació espontània ocupa el terreny i guanya extensió. El fet que la major part de l'espai es troba protegit per diverses figures de protecció garanteix que la major part del paisatge quedi fora de projectes relacionats amb l'urbanisme, la creació de centrals eòliques i el desenvolupament de grans infraestructures lineals. Tot i així, la manca d'un òrgan de gestió específic per a la ZEC dificulta la realització d'actuacions de planificació i gestió efectives del patrimoni històric, cultural i natural del sector.

El risc d'incendis forestals continua essent important, especialment a les zones ja anteriorment afectades per incendis, així com els riscos derivats dels efectes del canvi climàtic, que posaran en qüestió la resiliència d'aquests boscos, molts d'ells joves i poc desenvolupats, per la qual cosa l'efecte de fenòmens meteorològics extrems (nevades, sequeres, ventades) i plagues poden provocar danys extensos. Si bé el futur del nucli de Rojals sembla garantit, bona part del patrimoni de masos i d'altres nuclis de població com Cogullons o Rojalons sembla difícils, a no ser que apareguin iniciatives externes relacionades amb l'aprofitament turístic.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

Les parts baixes i mitges d'aquesta unitat són força visibles des de la vall del Francolí i des del sud de la conca, així com els eixos de comunicació principals que hi discorren, i des de les serres de les Guixeres, Lilla i Carbonària, però les parts culminals són només visibles des del seu interior.

QUALITAT

La qualitat general de la unitat és elevada; el relleu tabular i la dominància de les masses forestals donen un aspecte feréstec i harmònic, tot i que l'anàlisi de detall permet apreciar zones afectades per incendis forestals amb desenvolupaments vegetals no desitjats i la presència d'un patrimoni construït que s'ha anat degradant amb el pas del temps.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

La bona il·luminació de la unitat, conjuntament amb el relatiu desnivell dels seus vessants, els colors clars dels materials calcaris i dolomítics, i la dominància de vegetació forestal perennifòlia implica una fragilitat molt alta. Un exemple és la pedrera existent a l'embocadura de la Vall, de molt difícil cicatrització.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Un poble de Rojals relativament ben conservat i amb certa habitabilitat
- Masses forestals extenses i diverses, amb importants valors naturals
- Poques alteracions paisatgístiques artificials d'importància
- Un patrimoni històric, principalment relacionat amb les cultures prehistòriques, d'importància internacional

OPORTUNITATS

- L'agricultura de muntanya, la silvicultura sostenible i l'aprofitament intel·ligent dels recursos naturals
- L'aprofitament del valor simbòlic, històric i espiritual dels jaciments d'art rupestre
- La investigació sobre l'evolució de les masses forestals mediterrànies

ASPIRACIONS

- Recuperar part del patrimoni construït com masos i antics nuclis de població, com els Cogullons i Rojalons
- Aconseguir madurar i diversificar les masses forestals per potenciar els seus serveis ecosistèmics i fer-les més resilients.
- Recuperar zones de conreu de muntanya
- Posar en valor mitjançant l'ús públic sostenible els

REALITATS

- Un patrimoni construït, principalment de masos i antics nuclis de població, molt degradat o en risc de desaparèixer
- Unes masses forestals en molts casos joves i desestructurades, poc resilents a canvis ambientals i molt susceptibles als incendis forestals
- Pèrdua continuada d'espais agraris intersticials

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic menor, associat a la vida agrícola i els usos tradicionals
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

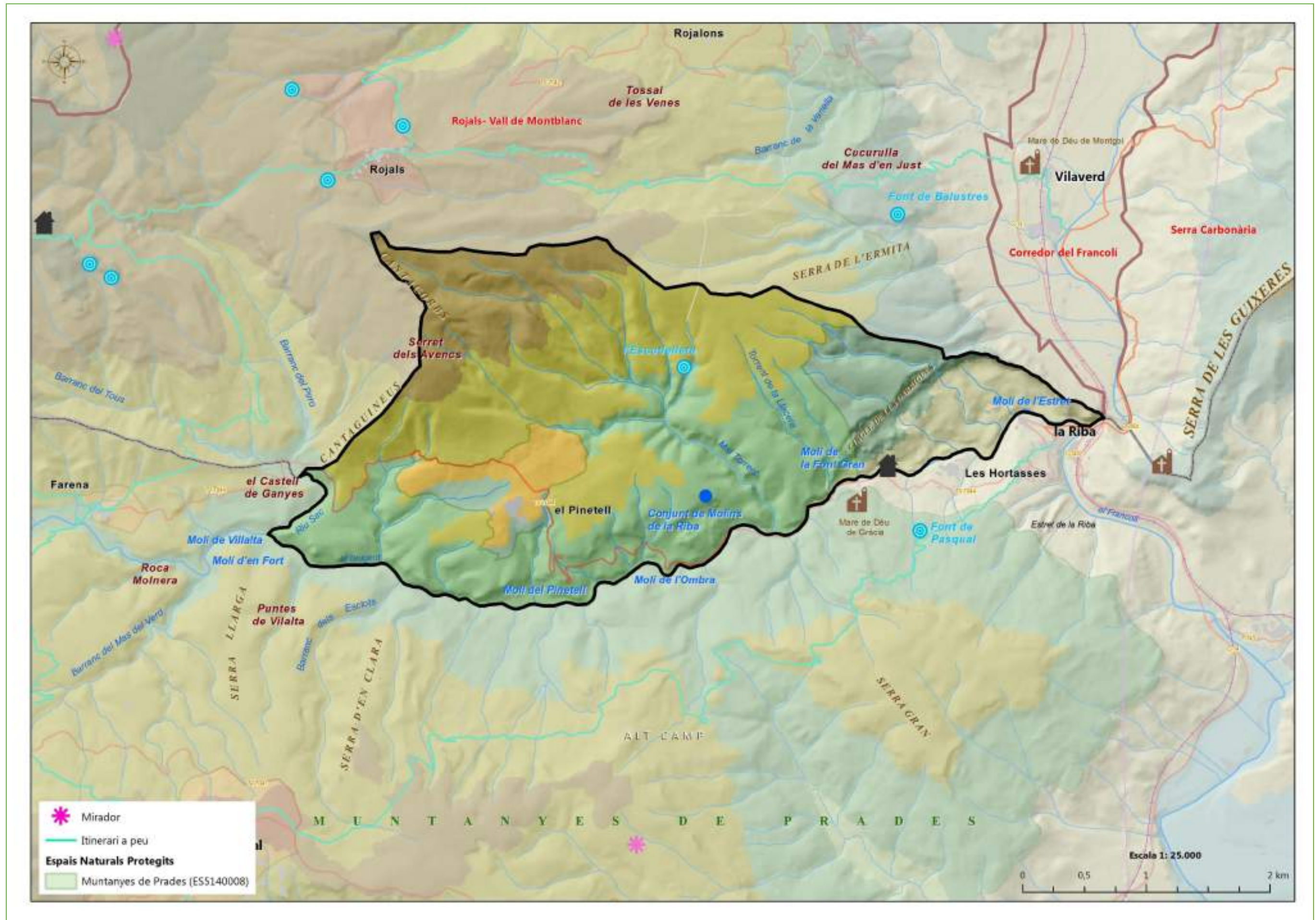
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA A L'EXTREM SUD-EST DE LA COMARCA, EMMARCADA PER LA SERRA CANTAGUINEUS I EL RECORREGUT DINS DE LA COMARCA DEL RIU BRUGENT FINS A LA SEVA DESEMBOCADURA EN EL RIU FRANCOLÍ. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 1.089,39 HA QUE CORRESPON A L'1,67% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS DE MONTBLANC I VILAVERD.

LOCALITZACIÓ

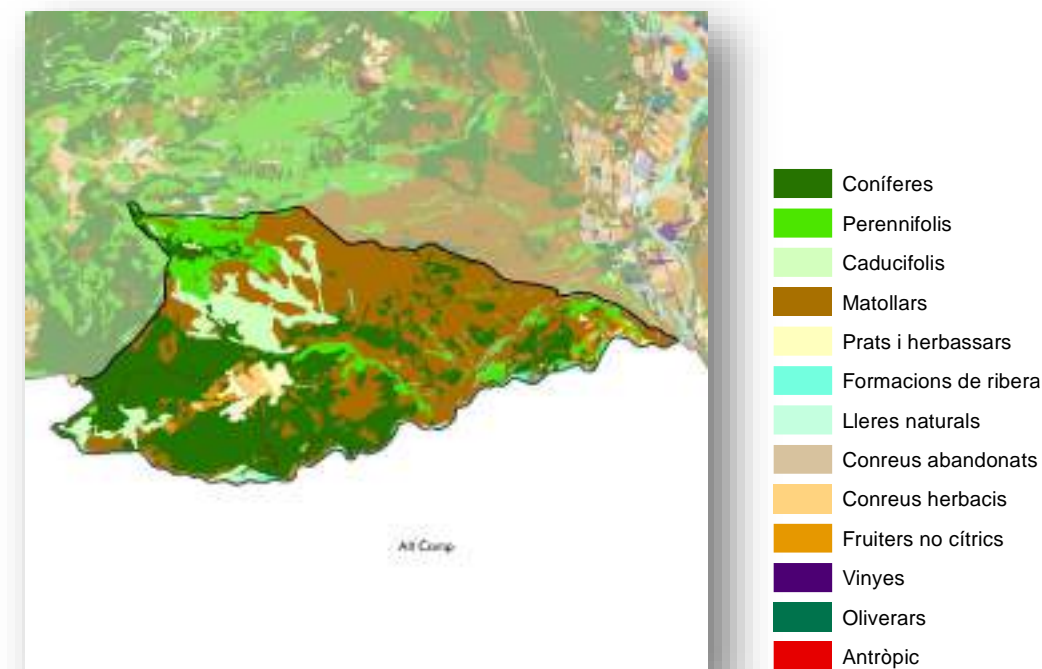
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

En aquesta unitat, conformada pel costat nord (esquerre) de la vall del riu Brugent, domina la vegetació natural amb el 96% de la seva superfície. Dins d'aquesta vegetació, quasi la meitat correspon a matollars i l'altra a pinedes de pi blanc, amb una representació molt menor de quercínies i vegetació de ribera.

GRANS Usos	ha	%
Antròpic	7,53	0,69
Conreus	24,20	2,22
Terrenys sense vegetació	11,03	1,01
Vegetació natural	1.046,63	96,07
TOTAL	1.089,39	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	386,19	35,45
Perennifolis	95,50	8,77
Caducifolis	97,71	8,97
Matollars	428,08	39,30
Prats i herbassars	20,29	1,86
Formacions de ribera	14,40	1,32
Lleres naturals	4,46	0,41
Conreus abandonats	0,00	0,00
Conreus herbacis	8,82	0,81
Fruïters no cítrics	14,53	1,33
Oliverars	0,00	0,00
Vinyes	0,85	0,08
Antròpic	7,53	0,69
Terrenys sense vegetació	11,03	1,01
TOTAL	1.089,39	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Bona part d'aquesta unitat formava part de l'antic terme municipal de Rojals, poble d'origen antic (1142) i que tenia entre els seus agregats el Pinetell de Rojals, poble que se situen dins la unitat. A finals del segle XIX, aquests pobles i els masos que en formaven part tenien una important població que explotava els boscos intensament (fusta, llenya, ramaderia, productes secundaris) i que conreava (fruits secs, oli, vinya, cereals) especialment les Planes al nord del Pinetell de Rojals i alguns vessants. Aprofitant la força hidràulica del riu Brugent, s'hi van instal·lar a la seva riba nord diversos molins fariners i, en general, es tractava d'un sector viu i treballat.

A partir de la Guerra Civil, el despoblament es va fer evident; masos i molins es van anar abandonant i en paral·lel al despoblament del nucli principal de Rojals, també ho van fer els nuclis secundaris. L'activitat d'explotació del territori es va anar reduint molt ràpidament, i les dinàmiques de successió vegetal es van imposar, amb tancament de les masses forestals, abandonament de conreus i d'estructures associades, com bancals i barraques de pedra seca, així com les estructures d'habitabilitat humanes. Els incendis forestals, com el de 1986 a la zona de les Garrigues, també van provocar canvis importants i fenòmens com les riuades d'octubre de 1992, que van afectar molt intensament la conca del riu Brugent, també van afectar elements del patrimoni construït com els molins. Actualment, nous residents han recuperat alguns dels habitatges del Pinetell.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

El riu Brugent és el principal afluent pel costat dret (oest) del riu Francolí, i excava profundament els materials mesozoics del bloc de les muntanyes de Prades, amb formes fluvials (ràpids, gorgs), de gran bellesa. El costat nord (esquerre) de la vall forma part de la Conca de Barberà; es tracta d'un territori esquerp, pendent, on el relleu tabular original ha estat modelat pel riu, deixant importants cingles visibles, i alguns replans o altiplans enlairats. Dominen en els espais solans les pinedes de pi blanc, i en algunes zones més rocalloses o afectades pels incendis forestals, garrigues. Al voltant del nucli del Pinetell, situat en un petit altiplà, romanen parades de conreus herbacis. Aquest nucli urbà presenta una interessant plaça central, amb alguns habitatges recuperats i uns bons exemplars d'alzines, roures i lledoners.

La carretera TV-7044 serpenteja per la vall del Brugent i permet accedir al Pinetell, i observar les restes dels antics molins fariners, la major part enrunats i alguns de grans dimensions i significació paisatgística, que existeixen en el costat nord del riu (solà) dins la unitat.

1.3.2. VALORS**1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS**

Unes 860 hectàrees de la unitat, la pràctica majoria, se situen dins la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008). El riu Brugent té importants valors naturals associats als rius mediterranis de muntanya calcària, amb una interessant comunitat d'invertebrats aquàtics i peixos, i vegetació de ribera. Els cingles de la unitat tenen bones mostres de flora i fauna rupícoles, incloent nidificació d'aus rapinyaires de gran valor. Al mateix temps, existeixen reductes de vegetació eurosiberiana de gran valor ecològic. Cal destacar també que bona part de la unitat se situa dins la geozona dels Esculls de la Riba.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

La vall del riu Brugent té una gran bellesa, amb un relleu impressionant i forestat, rocós. En detall, el propi riu Brugent constitueix un sorprenent curs de muntanya molt proper a la plana del Camp de Tarragona. Les restes dels molins hidràulics, tot i que degradats, tenen també un valor estètic important perquè són encara reconeixibles en la seva integritat i funció. La pròpia carretera TV-7044, via de muntanya sinuosa, realça aquesta situació. L'entorn del poble del Pinetell i la seva plaça tenen també un important valor estètic. El conjunt de cingles en forma d'arc configurat pels Cingles de les Garrigues i els Cingles de la Serra, confrontants amb el poble de la Riba, creen també un entorn geomorfològic sorprenent.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Existeixen en l'espai diverses barraques de pedra seca, testimonis de l'antiga utilització agrícola de costers i replans. Destaquen també les nombroses mostres de la cultura de l'aigua existents al llarg del recorregut del riu Brugent, incloent rescloses i molins; entre ells el Molí del Mas, el Molí de la Font Gran, el Molí del Jan, el Molí de Figuerola i el Molí del Pinetell. D'aquests, només el Molí del Jan està recuperat.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Entre els valors simbòlics actuals, destaca la utilització que actualment realitzen molts immigrants d'origen sud-americà del riu Brugent per al seu oci vocacional, recuperant activitats pròpies dels seus països com els "Paseos de Olla", dies de pícnic popular a la riba dels rius andins.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Pocs elements productius es donen en aquest sector; si bé el nucli de Farena aigües amunt té una activitat turística i de producció de truites, en l'àmbit de la Conca de Barberà només cal destacar la minsa producció de cereals que es dona en aquest sector i l'economia difosa a la Riba i la resta de la comarca que produeix la utilització lúdica del riu Brugent. A més, cal citar l'aprofitament secundari dels boscos de la unitat (bolets i d'altres).

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Les dinàmiques actuals que incideixen en el paisatge són la successió vegetal i la influència puntual dels incendis forestals. L'abandonament de les estructures, com el cas dels molins hidràulics, també tenen una important significació paisatgística. Fenòmens paral·lels impliquen la recuperació progressiva d'habitats al poble del Pinetell de Rojals i d'alguns masos, com el conjunt del Mas Solans, molt proper a la Riba.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La carretera TV-7044 com a via rodada, i el GR-7 com a sender, recorren la unitat i permeten vistes interessants i completes, amb diverses perspectives, de la mateixa. La part nord del nucli de la Riba també presenta visuals cap a la unitat, bàsicament de la petita part sota l'arc de cingles de la serra, també visibles des d'un petit tram de la carretera C-14. Les parts properes al Pinetell són visibles des de l'interior de la unitat i des dels cims que l'envolten i delimiten pel nord.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

En aquesta unitat, cal destacar el paper que, a futur, poden tenir els incendis forestals ja que, malauradament, l'estructura de la vegetació, sòls i orientació, la fan molt susceptible a aquest fenomen. Mentrestant, continuarà actuant la successió vegetal, incloent la maduració i tancament de les forests i la desaparició gradual d'antics bancals agrícoles. Malauradament, si iniciatives relacionades amb la conservació del patrimoni cultural o l'aprofitament del mateix per activitats turístiques no ho remeien, és possible que s'acabi destruint definitivament part del patrimoni de molins i de masos existents en aquest territori. Cal tenir també atenció a fenòmens puntuals de massificació del riu Brugent, que inclou hiperfreqüentació a la carretera i aparcaments incontrolats, amb conseqüents problemes per a la seguretat pública i el medi ambient.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE**2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA****VISIBILITAT**

La unitat és només parcialment visible des de la resta de la Conca de Barberà (només l'arc conformat pels cingles de la Serra); després, és visible des del seu interior o des dels cims i cingles que la limiten pel nord i des dels situats a l'altra banda de la vall del Brugent.

QUALITAT

Es tracta d'una unitat amb una qualitat visual i estètica extraordinària, a causa de la topografia abrupta, el modelat visual i la dominància del component forestal.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

La bona il·luminació de la unitat, amb orientació sud, així com la dominància de vegetació perennifòlia amb poca variació cromàtica estacional, i la presència d'importants cingles verticals de calcària, li confereixen una enorme fragilitat a agressions paisatgístiques

2.2. AVALUACIÓ FOAR**FORTALESES**

- Un conjunt natural ben conservat, harmònic, amb molt poques alteracions paisatgístiques artificials destacades
- Un riu mediterrani de gran valor estètic i gran valor natural
- Un patrimoni de molins i d'elements de la cultura de l'aigua encara visible i comprensible en el seu conjunt
- Un poble de muntanya en fase de recuperació parcial, atractiu i envoltat de conreus

OPORTUNITATS

- Aprofitament turístic i museístic del patrimoni de molins del Brugent
- Ús públic sostenible del riu Brugent
- Ciència ciutadana i investigació per a apropiació i conservació de la biodiversitat al riu Brugent i el seu entorn

ASPIRACIONS

- Recuperar de manera integral el patrimoni de la cultura de l'aigua, especialment dels molins, generant-hi activitats econòmiques
- Reduir el risc d'incendis forestals i preparar les masses forestals per a la seva resiliència als canvis ambientals
- Recuperar superfície i activitat agrària, així com les estructures de patrimoni associades (marges, bancals, cabanes, masos).
- Convertir el Pinetell de Rojals en un poble amb població estable i activitat econòmica

REALITATS

- Un elevat risc d'incendi a causa de les característiques físiques i de l'estructura de vegetació
- Homogeneïtzació accelerada del paisatge per dominància de la massa forestal
- Fenòmens puntuals de massificació en l'ús públic del riu Brugent
- Un lamentable estat de conservació de molts dels elements de la cultura de l'aigua existents en aquest territori
- Pèrdua accelerada del patrimoni agrícola construït

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE**3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA****1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca**

- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars

- 3.2.Prevenir els incendis forestals
- 3.3.Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4.Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5.Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6.Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7.Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1.Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals, (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2.Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9.Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.5.Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1.Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2.Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3.Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

- 7.1.Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2.Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3.Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques

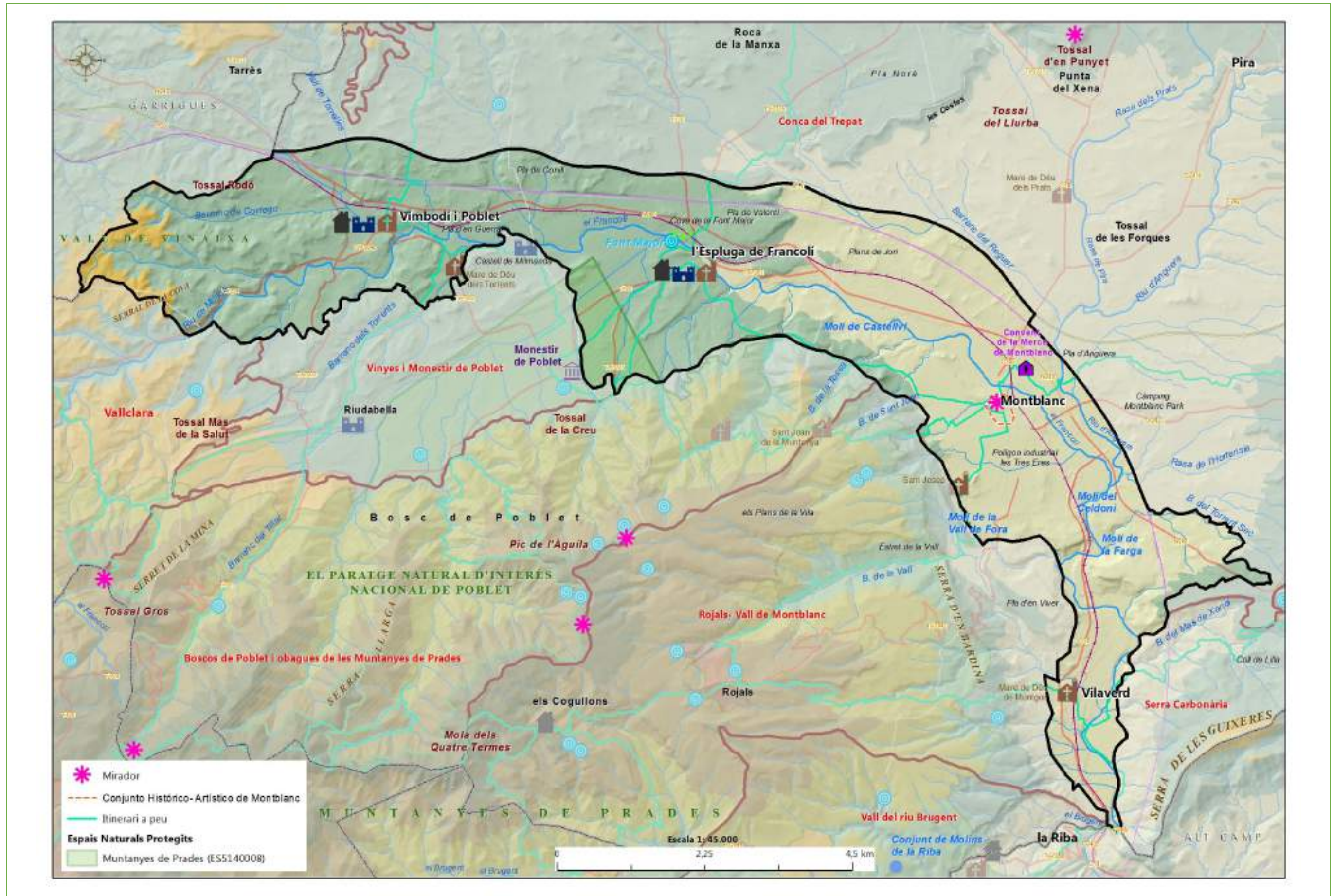

ES LOCALITZA EN UNA FRANJA PARAL·LELA AL RIU FRANCOLÍ I AL CONJUNT D'INFRAESTRUCTURES QUE SEPAREN LA ZONA VITIVINÍCOLA DE LES ÀREES NATURALS I BOSCOSES DEL SUD. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 4.538,38 HA QUE CORRESPON AL 6,97% ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS DE VIMBODÍ I POBLET, L'ESPLUGA DEL FRANCOLÍ, MONTBLANC I VILAVERD.

LOCALITZACIÓ

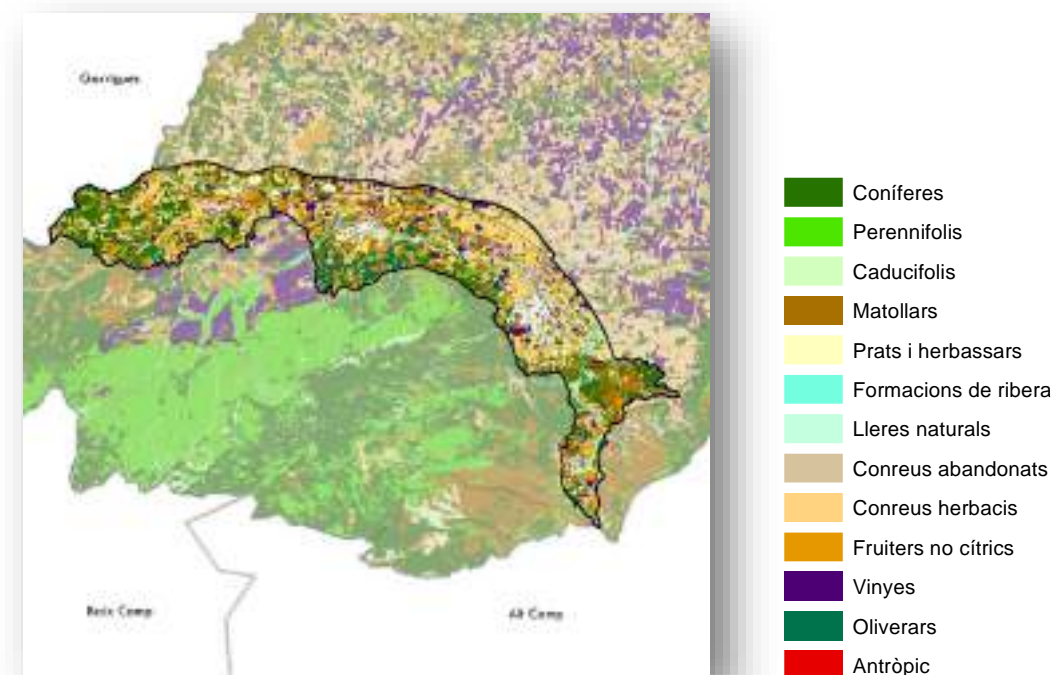
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

En aquesta unitat, destaca que més d'un 16% del sòl correspon a usos antròpics, tant residencials, com industrials i d'infraestructures. Pràcticament la meitat de la superfície és agrícola, amb un mosaic en què el 50% aproximadament són cereals i la resta es divideixen entre ametllers, avellaners, oliverars i vinyes. La vegetació natural (40% boscos de pi blanc, 40% matollars, però també prats i vegetació de ribera), tenen també una gran significació en l'àmbit d'estudi, amb el 35% de la superfície.

GRANS USOS	ha	%
Antròpic	741,76	16,34
Conreus	2.163,68	47,68
Terrenys sense vegetació	6,24	0,14
Vegetació natural	1.626,70	35,84
TOTAL	4.538,38	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	641,00	17,21
Perennifolis	12,34	0,33
Caducifolis	3,14	0,08
Matollars	626,85	16,83
Prats i herbassars	178,98	4,81
Formacions de ribera	162,04	4,35
Lleres naturals	2,36	0,06
Conreus abandonats	102,12	2,74
Conreus herbacis	983,82	26,42
Fruiters no cítrics	577,96	15,52
Oliverars	329,09	8,84
Vinyes	170,69	4,58
Antròpic	741,76	19,92
Terrenys sense vegetació	6,24	0,17
TOTAL	4.538,38	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

En el document número I s'ha explicat abastament la rica i llarga història dels quatre nuclis de població principals riberencs del riu Francolí (Vilaverd, Montblanc, l'Espluga de Francolí i Vimbodí i Poblet), amb especial significació de Montblanc, que va ser se una de les ciutats més importants del país a l'edat mitjana. De fet, per aquest territori, pas natural entre el camp de Tarragona i Lleida, ja circulava en temps romans la Via Aurèlia (Tarraco-Lleida), i la disponibilitat d'aigua pel riu Francolí, de terres de conreu i de recursos forestals a les muntanyes properes va permetre fer créixer pobles importants.

Ens interessa més l'evolució recent, on des de la crisi de la fil·loxera a finals del XIX es van produir canvis paisatgístics molt remarcables; a finals del segle XIX, la vinya va arribar a ocupar el 73% del terme municipal de Montblanc, i passà de 3.907 ha el 1.900 a 1.443 ha el 1.963, tant a causa de la disminució general del territori agrari (especialment als espais esquerps al sud de Montblanc) com la substitució per altres conreus (ametllers, oliveres, cereal, avellaners). A la segona meitat del segle XX, la construcció de l'autopista Ap-7 i la millora de la C-14 i la N-240, així com el creixement general de l'economia, van convertir aquest eix de comunicació en principal entre les províncies de Tarragona i Lleida, potenciant fluxos turístics i de mercaderies que van tenir translació amb creixements urbanístics molt significatius de Montblanc i l'Espluga de Francolí i la creació d'un eix industrial al llarg de la N-240 (i també a tocar de Vilaverd) entre aquestes dues poblacions. El pas de la via del tren d'alta velocitat ha acabat de conformar un territori de comunicació, fluid i longitudinal, on la línia natural del riu Francolí del contacte entre la vall del riu i les muntanyes de Prades, s'hi sumen les infraestructures artificials molt més lineals i en alguns casos connectades. En paral·lel, s'ha anat produint l'abandonament progressiu de petites parcel·les de conreu, la generació de molts espais intersticials banals (granges i naus abandonades, espais entre infraestructures, traces de carreteres obsoletes...), mentre les operacions d'embelliment urbà, especialment intenses a Montblanc, tant al casc antic com especialment amb l'alliberament de les muralles, han estat també factors molt remarcables.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

El corredor del Francolí és la part de la Conca estricta situada al sud del conjunt d'infraestructures que recorren el territori, bàsicament la superposició de la N-240 i de l'autopista Ap-7. Geomorfològicament, és indistint de la resta de la Conca (unitats de la Conca del Trepal i Vinyes i Monestir de Poblet), tot i que en bona part correspon a la part més fonda de la vall del Francolí. És una de les conques perifèriques del marge meridional de la Depressió Central Catalana, on l'acció erosiva dels rius Francolí i Anguera ha buidat els materials tendres fins a configurar una cubeta d'erosió, de materials oligocènics (marges llimosos de color vermell, gresos i margues groguenques). Aquesta unitat es troba recolzada pels estreps orientals i septentrionals de les muntanyes de Prades i, a l'est, pel congost de la Riba i la Serra de Carbonària.

Al sud de la unitat, els voltants de Vilaverd, al·luvial estret del Francolí entre les muntanyes de Prades i la serra de les Guixeres, conformen una zona relativament diferent que ben bé podria constituir una unitat de paisatge diferenciada. La construcció de la C-14 i l'alliberament del pas del trànsit pesat per dins el poble han permès la seva recuperació urbanística, enmig d'una plana dominada per conreus de regadiu i avellaners, i on naus industrials d'importants dimensions al nord del poble tenen també força significació paisatgística. Entre Vilaverd i Montblanc, petits estreps de la serra de les Guixeres (El pla d'en Viver), dominades per matollars a causa de l'efecte dels incendis forestals, obliguen al riu Francolí a encaixonar-se relativament, i han servit per ubicar instal·lacions com l'antic abocador de Montblanc. Al voltant de Montblanc, el cereal forma un paisatge en mosaic amb els edificis de les noves indústries, els eixamples residencials i els eixos de comunicació superposats i interconnectats, amb naus, elements obsolets i espais intersticials, si bé la vila de Montblanc, especialment amb la basílica de Santa Maria i el turó del castell, és ben visible i, des del seu flanc nord-est, s'aprecia encara molt bé part del recinte murallat. Entre Montblanc i l'Espluga de Francolí, al costat sud de la N-240 hi ha un paisatge agrari i fluvial interessant lligat al curs del riu Francolí i en contacte amb les muntanyes de Prades, mentre que annex a la carretera pel nord es desenvolupa un polígon industrial lineal amb estructures de gran dimensió paisatgística com, per exemple, la fàbrica de Revibasa. Cap a Vimbodí, la N-240 discorre per terrenys més elevats, en paral·lel a l'AP-7, mentre que els terrenys entre l'Espluga i el Vimbodí plantegen un mosaic de parcel·les agrícoles, boscos de ribera i restes de vegetació natural bastant interessant. L'Espluga de Francolí, relativament enlairada sobre un turó presenta una façana nord interessant, amb el celler modernista, i les restes de la muralla, mentre que per l'est i l'oest es difumina amb nous eixamples residencials.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Aquesta unitat presenta una poca superfície inclosa a espais naturals protegits: 140 ha estan dins la ZEC Muntanyes de Prades (ES5140008), i al nord de Vimbodí, 399 ha formen part de l'espai Vall la Vinaixa. Els valors naturals més importants, no obstant, tenen a veure amb els ambients fluvials: el riu Francolí, tot i problemes de contaminació puntual, es configura com un sistema fluvial interessant, amb formes de dinàmica diverses, àrees amb boscos de ribera relativament importants, tant en plana com engorjats, per exemple a la zona de confluència amb el riu Anguera (La Sallida). També els matollars existents a la zona del pla d'en Viver, sobre margues i guixos, presenten cert interès botànic. Cal citar també la importància del sistema de la cova de l'Espluga de Francolí, excavat sobre conglomerats, exemple de karst binari molt poc freqüent a Catalunya, amb interès arqueològic i sedimentològic.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Tot i les nombroses alteracions generals patides a causa de les expansions urbanes, industrials i d'infraestructures de comunicació, moltíssimes peces d'aquesta unitat tenen una gran bellesa estètica: els conreus d'avellaners al nord i sud de Vilaverd, encaixonats entre el riu Francolí, les muntanyes de Prades i les Guixeres, la zona dels Molins de la Vila, l'àrea entre l'Espluga de Francolí i les Masies, el casc urbà (medieval i cercle de muralles) de Montblanc, els cellers modernistes de Montblanc i l'Espluga de Francolí.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Es tracta d'una zona amb impressionant valor històric i cultural. Cal citar, per començar, les restes prehistòriques trobades a la cova de l'Espluga de Francolí i els enterraments funeraris de l'edat de bronzo-ferro al t.m. de Vimbodí. Existeixen diversos molins hidràulics fariners al llarg del riu Francolí, entre els quals destaquen de la Vila, situats a la confluència dels rius Francolí i Anguera, molins fariners medievals que pertanyeren al Comú fins el 1691. A Montblanc, declarat Conjunt Històric Artístic, destaca l'església de Sant Miquel (1288, reformada el XIV), l'església de Santa Maria la Major (XII, reformada el XIV), l'antic Hospital de Santa Magdalena (XIV), l'església hospital de Sant Marçal (1339), i els edificis gòtics del Palau Reial, Palau Alenyà, Palau del Castlà, casa Desclergue i el palau dels Castellví, i tot el cercle de muralles del segle XIV, el més llarg i ben conservat de Catalunya, amb nombroses torres i portals. Són també destacables els convents de Sant Francesc (1236, reformada XIV), convent de la Mercè/Santuari del Miracle, originari 1246 i el Convent de la Mare de Déu de la Serra, consagrat el 1365.

A l'Espluga de Francolí destaca l'església vella de Sant Miquel, d'estil romànic-gòtic, i l'església nova de Sant Miquel, d'estil neoclàssic (XIX). Destaca també l'antic hospital, construït a finals del segle XIV. Al poble també hi ha el Museu de la Vida Rural, espai que antigament fou la casa pairal i la farmàcia de la família Carulla des del 1960. També són visibles encara les restes de muralla en el flanc nord del poble, i el Celler Cooperatiu modernista, bastit el 1913 seguint les indicacions de Domènec i Montaner. La cova de la font Major és un jaciment arqueològic musealitzat de primer ordre. Pertany al municipi l'indret de les Masies, zona residencial i hotelera creada a finals del segle XIX al voltant de les fonts ferruginoses del Ferro i la Magnèsia, on hi havia diferents establiments balnearis, com Vil·la Engràcia.

Al poble de Vimbodí per la seva banda destaca, l'església parroquial de Sant Salvador, començada el 1287, d'estil gòtic; i l'ermita de la Mare de Déu dels Torrents, un indret molt venerat tant pels monjos de Poblet com pels habitants del poble. Apart, existeixen nombrosos jaciments arqueològics a la part plana del terme, amb elements romans.

El nucli medieval del poble de Vilaverd té una estructura de carrerons antics molt atractiva; aquí hi destaca l'església parroquial de Sant Martí, la primitiva construcció de la qual data del segle XII. També és força destacat el santuari de la Mare de Déu de Montgoi, documentat des del segle XIII.

En aquest territori de peudemont i de vall del Francolí, existeixen també nombroses masies de gran transcendència històrica i interès arquitectònic.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Les festes quinquennals de la mare de Déu dels Torrents de Vimbodí són una de les manifestacions religioses més importants de la comarca; les festes majors del poble són el 6 d'agost i el 9 de setembre (Mare de Déu dels Torrents); un altre dels elements culturals i simbòlics remarcables d'aquesta unitat són les festes de la mare de Déu de la Serra de Montblanc que se celebren cada 25 anys per tota la població. A Vilaverd destaca la romeria al santuari de Montgoi. La Setmana Medieval de Montblanc, des del 23 d'abril a l'1 de maig, s'ha convertit en una activitat que reuneix desenes de milers de visitants cada any.

Pel que fa les fires també és un esdeveniment tradicional tot i que aquestes s'han adaptat als nous temps. Antigament a les fires s'hi venia animals de tracció i treball, més tard van ser tractors, maquinària agrícola i cotxes sempre acompanyat de productes alimentaris. Actualment algunes d'aquestes fires s'han reconvertit com és el cas de Montblanc on han passat a ser temàtiques (gastronomia, ceràmica artística, joguines, etc.) en comptes de multisectorials. Altres municipis però han volgut mantenir l'esperit de fira tradicional com és el cas de l'Espluga de Francolí.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Un percentatge elevadíssim de l'activitat econòmica de la comarca es produeix dins aquesta unitat; apart de la concentració del sector serveis, incloent els administratius, i en bona mesura dels negocis turístics – per la potència turística de Montblanc i el monestir de Poblet -, s'hi situa en bona mesura el sector industrial comarcal, tant en els polígons al voltant de Montblanc, com a la vora de Vilaverd i, especialment, al llarg de la N-240 entre Montblanc i l'Espluga de Francolí.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

En aquesta unitat, els processos que es donen estan molt més lligats als equilibris urbanístics i industrials que a la resta de la comarca. Tot i la crisi econòmica, continua l'expansió residencial – a un ritme molt menor – dels nuclis urbans de Montblanc i l'Espluga de Francolí, el primer estenent-se cap al sud i est, el segon cap al nord. Al mateix temps, la instal·lació de noves indústries es continua donant, així com la generació de nous espais banals intersticials entre infraestructures o en edificacions i naus antigues. El sector agrari roman fort en algunes zones: al voltant de Vilaverd, a l'est de Montblanc i a l'entorn de l'Espluga i Vimbodí. Mentrestant, continuen i es desenvolupen esforços de restauració del patrimoni i embelliment dels cascs antics dels diversos pobles.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Aquesta unitat és força visible perquè hi discorren els eixos de comunicació principals de la comarca: Ap-7, N-240, C-14, via del ferrocarril Reus-Lleida, via del TAV. Tot i així, els punts elevats situats en la seva perifèria, especialment a les muntanyes de Prades, permeten visions molt significatives: la Pena, carretera de pujada a Rojals, ermita de Sant Joan de Montblanc. Cal destacar també les vistes parcials que es tenen des del Coll de Lilla. El turó de Santa Bàrbara dins del poble de Montblanc és també un bon mirador del propi entorn periurbà i urbà d'aquesta ciutat.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

Essent el centre administratiu, econòmic, turístic i logístic de la comarca, aquesta unitat i les ciutats i viles que en formen part són dinàmics i es produiran evolucions i canvis; els més transcendents, segurament, es donaran a partir de la construcció del túnel de Lilla i la perllongació de l'autovia A-27, creant nous enllaços i territoris banals entre infraestructures. Per altra banda, Montblanc, i en menor mesura l'Espluga de Francolí, mantindran creixements urbanístics, aprofitant espais actualment buits dins la trama urbana i amb petits eixamples. Serà el sector industrial, amb ampliacions progressives de polígons i ocupació de parcel·les en zones industrials ja consolidades, les que implicaran canvis, sense descartar l'aparició d'indústries o naus de grans dimensions amb forta repercussió paisatgística

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La unitat és força visible des d'àmplies parts del territori, tant des dels miradors principals situats a les parts elevades del sud de la comarca, com des dels eixos de comunicació principals que la recorren, ja que és, de fet, el corredor de comunicació principal entre el litoral tarragoní i l'interior lleidatà.

QUALITAT

La matriu original és d'una gran qualitat; viles amb elements medievals, arrecerades en l'al·luvial del riu Francolí, envoltats de conreus i en el peudemont de serres importants. La superposició d'eixos de comunicació i els eixamples residencials i industrials han anat creant nous paisatges i generant espais més degradats i banals, de manera que actualment tenim un paisatge mixt amb peces de gran bellesa i peces degradades que s'hi van superposant.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Es tracta d'un sector de baixa fragilitat paisatgística a causa dels usos tant heterogenis i l'existència de tants elements de disrupció.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Inclou la major part de les empreses, indústries i teixit econòmic de la comarca
- Inclou els dos municipis amb més població i dinamisme de la comarca
- Montblanc té un enorme patrimoni històric i cultural, considerat el seu casc antic Conjunt Monumental i Artístic, amb gran capacitat atractora com a recurs turístic
- El riu Francolí manté paisatges i ecosistemes fluvials de gran valor
- Inclou dos dels cellers modernistes de més valor de la comarca
- Manté encara conreus variats en mosaic productius i ben conservats.

OPORTUNITATS

- L'existència d'espais buits, sense ús, entre infraestructures de comunicació pot ser compresa com una oportunitat per realitzar intervencions de caire paisatgístic
- La força històrica i turística de Montblanc i els actius turístics de l'Espluga de Francolí justifiquen i permeten accions d'embelliment urbà i de recuperació del patrimoni històric, paisatgístic i natural
- La presència d'indústries i empreses de rellevància permet la seva implicació en accions de millora del paisatge mitjançant la responsabilitat social corporativa.

ASPIRACIONS

-

REALITATS

- El pas, al llarg del temps, de diverses infraestructures de comunicació ha generat nous paisatges banals i degradats, especialment en espais intersticials i accessos, i diverses barreres visuals
- L'extensió residencial de Montblanc i l'Espluga de Francolí ha dificultat les visions dels seus nuclis antics en algunes de les façanes
- La indústria i la logística ha ocupat importants superfícies que, en alguns casos, han generat paisatges de baixa qualitat.
- El projecte d'autovia A-27 implicarà noves barreres visuals i fragmentació paisatgística.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble, amb èmfasi en les fortificacions, el romànic, el gòtic i el patrimoni civil del segle XIX i XX.

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats

- 2.2. Eliminar i/o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.2. Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
- 5.3. Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.4. Desenvolupar un pla de millores paisatgístiques pels polígons industrials de la comarca
- 5.5. Restaurar antics abocadors i pedreres, tot posant en valor aquells elements de la cultura minera i extractiva d'interès patrimonial

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

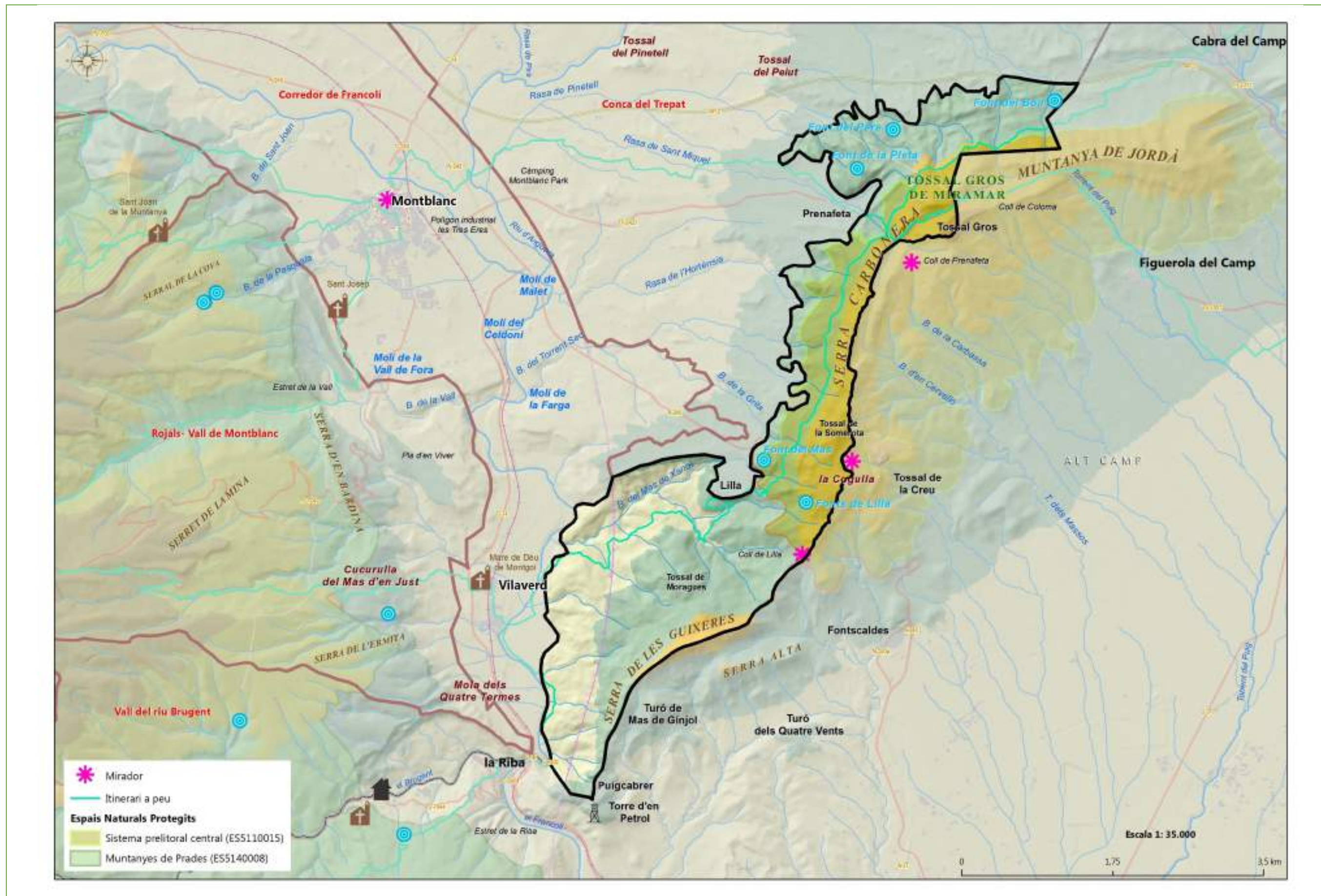
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA A L'EXTREM SUD-EST DE LA COMARCA I CORRESPON A LES ELEVACIONS DEL MASSÍS FORMAT PER LES SERRES DE LES GUIXERES, CARBONÀRIA I JORDÀ (SERRA DE MIRAMAR). PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 1.217,43 HA QUE CORRESPON A L'1,87% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI I INCLOU ELS MUNICIPIS DE MONTBLANC I BARBERÀ DE LA CONCA.

LOCALITZACIÓ

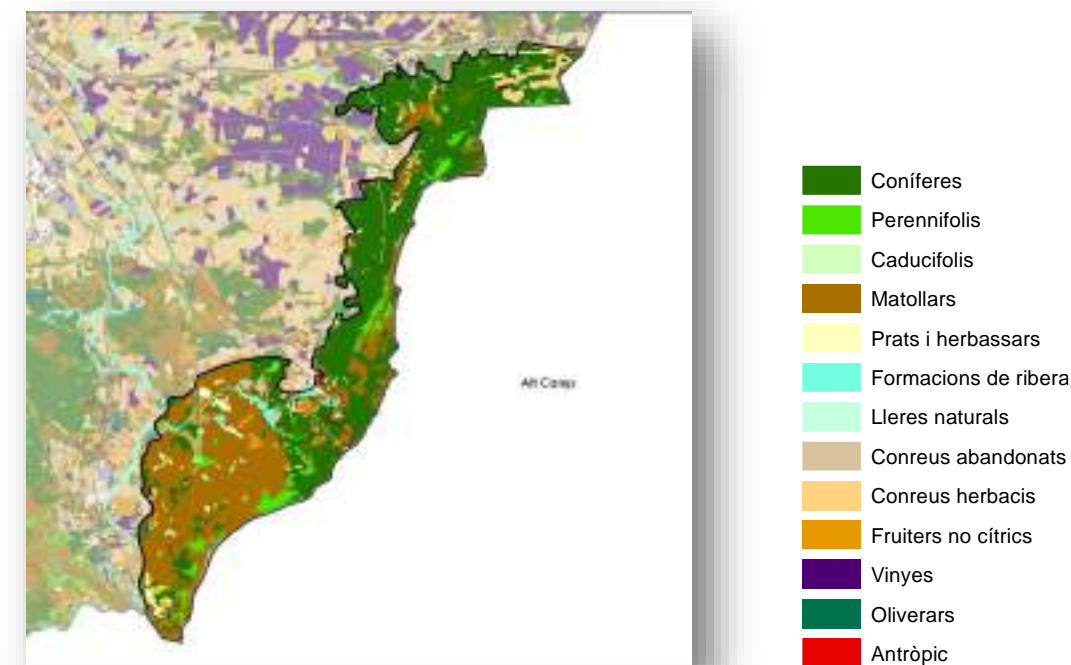
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

En aquesta unitat, més del 90% de la superfície està ocupada per vegetació natural, en la qual dominen les pinedes de pi blanc, però els matollars (brolles i garrigues) són també força destacats, amb petites superfícies d'alzinars. Els conreus encara actius són reduïts, equilibrats entre cereals i ametllers o altres fruiters de fruita seca

GRANS Usos	HA	%
Antròpic	37,23	3,06
Conreus	69,65	5,72
Terrenys sense vegetació	4,59	0,38
Vegetació natural	1.105,96	90,84
TOTAL	1.217,43	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	568,62	46,71
Perennifolis	54,93	4,51
Caducifolis	1,23	0,10
Matollars	430,25	35,34
Prats i herbassars	29,35	2,41
Formacions de ribera	21,59	1,77
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	12,64	1,04
Conreus herbacis	28,84	2,37
Fruiters no cítrics	24,45	2,01
Oliverars	2,34	0,19
Vinyes	1,38	0,11
Antròpic	37,23	3,06
Terrenys sense vegetació	4,59	0,38
TOTAL	1.217,43	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Aquesta zona d'obaga de les serres de les Guixeres i Carbonària presenta dos pobles antics, Lilla i Prenafeta. L'antic poble de Prenafeta està documentat des del 1060. Posteriorment va formar la baronia de Prenafeta juntament amb Figuerola del Camp, Miramar, el Mas de l'Amill i Montornès. El poble antic i enlairat de Prenafeta es va abandonar el segle XVIII, quan es va construir un altre a la base de la muntanya, ja en contacte amb la plana agrícola. Lilla té encara una història més antiga: El 978, fou el blanc del primer atac d'Almansor contra el comtat de Barcelona, quan de retorn d'una expedició al Regne de Navarra, en la que va atacar Alfaro i Pamplona, atacà el castell d'al-Daliya, que s'ha identificat com el de Lilla; el 1970 aquest poble va passar a formar part del municipi de Montblanc.

No obstant això, sempre s'ha tractat de pobles petits, que tenien una interessant agricultura de muntanya construïda a base de feixes i costers en aquests territoris costeruts; petits bancals amb vinya, oliveres, ametllers, cereals es combinaven amb la gestió intensa del bosc: la crisi agrícola de meitat del segle XX va fer que moltes d'aquestes terres s'abandonessin i les brolles, garrigues i pinedes de pi blanc anessin recolonitzant l'antic espai agrari, mentre marges i barraques de pedra seca s'anaven ensulsiint. Donada la seva orientació al mestral o vent de dalt, el risc d'incendis forestals és força important, i s'ha manifestat en diverses ocasions, afectant la massa forestal, especialment al sector de la serra de les Guixeres (2002).

Cal destacar també el necessari pas d'infraestructures per aquest sector de la serra, per l'existència del relativament més baix Coll de Lilla. Així, la N-240 que hi passa des d'antic, va ser remodelada fa ja unes desenes d'anys i els importants desmuntats i terraplens generats encara hi estan cicatritzants. Més recentment, la construcció d'un túnel molt important per permetre el pas de la via del tren d'alta velocitat, ha generat un nou paisatge amb viaductes i trams de trinxera d'aquesta infraestructura.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

A l'actualitat, es tracta d'un sector feréstec de muntanya, amb pendent més suau a les Guixeres i més abrupta a la Carbonària, on s'observen els estrats del Muschelkalk, inclinats espectacularment a l'extrem sud (estret de la Ribera). Al costat de les Guixeres, els incendis forestals de les dècades passades han deixat visibles l'estructura de marges i bancals, sobre la qual creix una garriga molt densa, i zones amb pinedes de pi blanc denses i joves; arrecerats a llocs inaccessibles de les cingleres, hi ha restes d'alzinars. A l'altra banda del coll de Lilla, a la serra Carbonària, els rocams i cingles de penya-segats són més pendents i abruptes, i la vegetació més densa, amb

zones no afectades per incendis. Les petites restes del castell de Prenafeta són visibles damunt del poble actual, però en general tot el patrimoni construït – excepte el poble de Lilla, en bon estat donada la seva fàcil comunicació a partir de la N-240 – es troba en mal estat, amb diversos masos enrunats o molt danyats.

Com s'ha dit anteriorment, el pas de la N240 i de la via del ferrocarril d'alta velocitat, així com de l'AP-7 pel coll de Cabra, que suposaria el límit nord de la unitat, són elements d'important repercussió paisatgística. També destaca la presència d'una zona d'antic abocador de Montblanc al pe de la serra de les Guixeres. Hi ha també antenes de telecomunicació a la Cogulla i el Tossal de la Somerosa, a ponent del poble de Miramar que està al costat de l'Alt Camp.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Cal destacar que 318 hectàrees d'aquesta unitat se situen dins la ZEC Sistema Prelitoral Central (Espai d'Interès Natural del Tossal de Miramar, ES5110015). Grans àrees d'aquest bloc de muntanyes van ser afectades pels incendis, o estaven ocupades per conreus que ara han estat abandonats, per la qual cosa actualment presenten broles, comunitats arbustives o arbòries dominades pel pi blanc. No obstant, romanen restes d'alzinars litoral, encara que apareixen comunitats de caire més humit a les obagues, amb roures de fulla petita (*Quercus faginea*), o de caire més continental, amb presència de carrasca al coll de Prenafeta. A les carenes desprovistes de vegetació apareixen individus dispersos d'erigó (*Erinacea anthyllis*). Hi ha altres espècies de flora interessant o rares, com *Amaranthus hybridus bouchonii*, *Centaurea linifolia*, *Euphorbia minuta*, *Genista patens*, *Euphorbia nevadensis* i fins i tot individus de teix. Quant a la fauna, les espècies de rapinyaires rupícoles hi tenen presència i també és un espai important per la migració d'ocells.

Per últim, cal considerar la seva funció connectora entre les muntanyes de Prades i el bloc del Gaià i la resta de sistemes prelitorals centrals.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

Aquesta unitat suposa el fons escènic de la cubeta de la conca si s'observa des de l'oest i el nord, tancant-la entre les muntanyes de Prades i el bloc de l'Alt Gaià; es tracta d'una zona feréstega i forestal, però afectada per la presència de la carretera al coll de Lilla, el tren d'alta velocitat, antenes de comunicació, línies d'alta tensió, etilenoductes, pistes forestals, i l'encara evident petjada dels incendis forestals. Tot i així, els elements geològics, com els plegaments propers a l'estret de la Riba i alguns dels rocams de la serra Carbonària i les Guixeres, tenen una singular bellesa-

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

De l'antic poble de Prenafeta, en queden dos elements molt interessants, tot i que molt malmesos per l'abandonament. Per una banda, l'antiga església romànica de Sant Salvador de Prenafeta, de la qual queda l'absis i part de la nau central. Per altra banda, hi ha el castell de Prenafeta: aquest era un petit castell roquer de planta gairebé trapezoïdal. Els murs que es conserven són de molt poca alçada. Les restes actuals són dues edificacions d'èpoques diferents. A l'extrem oest de la cresta del tossal hi havia una casa forta. Aquesta casa es va edificar al segle XIII o al segle XIV. Bona part de la paret que encara es conservava es va esfondrar l'estiu del 2006; abans d'aquest esfondrament es podia veure un mur amb espielleres. Sota d'aquest edifici hi ha un túnel. A l'extrem oriental del tossal on estava assentat el castell hi ha la construcció més antiga (s.XII).

Al poble de Lilla destaca l'església de Sant Joan de Lilla, de nau única i absis semicircular. Conserva alguns elements gòtics encara que majoritàriament fou realitzada en el segle XVI. La façana conserva les dovelles d'una antiga portada més gran que l'actual i una rosassa esqueixada.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

Es tracta d'un lloc de pas obligat entre l'Alt Camp – Tarragona i la Conca de Barberà, fet que l'ha prodigat en històries i anècdotes, quan antigament el pas podia tallar-se per efectes de la neu o d'altres. També, el fet d'existir un poble abandonat fa temps, com el de Prenafeta, genera històries, contes i tradicions; per exemple, l'existència d'un amagatall del temut bandoler vallenc Joan Serra.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

Els conreus que actualment s'hi donen són molt reduïts, així com l'aprofitament secundari dels productes del bosc. Els restaurants presents al tram de N-240 entre el Coll i Lilla serien les activitats econòmiques més importants que s'hi donen.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

Actualment, es dona un procés de regeneració forestal sobre conreus abandonats i especialment sobre els espais afectats pels incendis més recents. En paral·lel, l'antiga estructura de marges agrícoles es va degradant, i part del patrimoni construït (masos i restes de l'antic poble de Lilla) es va degradant; cal saludar la recent iniciativa de l'ajuntament de Montblanc d'adquirir les restes del castell i església de Prenafeta amb la intenció de restaurar-les.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

Pràcticament tota la cubeta de la conca permet visions més o menys allunyades d'aquesta alineació muntanyosa. Val a dir que els pobles més propers, com Vilaverd i Prenafeta, situades als seus peus, i Montblanc i Barberà de la Conca, molt propers, tenen visions interessants de la mateixa. La carretera C-14 permet la visió dels interessants plegaments a l'Estret de la Riba, així com la N-240 recorre la unitat pel coll de Lilla, amb visions especialment cap a les Guixeres. El GR-7 recorre el peu de la serra de les Guixeres i creua la serra de Carbonària dues vegades. L'antic castell de Prenafeta és un bon mirador de la unitat i, al mateix temps, de bona part del territori comarcal. També el poble de Lilla presenta molt bones vistes cap a les Guixeres.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

L'evolució d'aquesta unitat de paisatge estarà marcada per l'evolució natural de la vegetació que haurà de fer front a perturbacions com possibles incendis forestals o l'extremat clima derivat del canvi climàtic, en una zona per orientació i pendent molt susceptible a ventades, nevades i sequera. Per altra banda, la construcció del túnel de Lilla necessari per la continuació de l'autovia A-27 pot suposar canvis importants en la zona de les Guixeres, amb impactes paisatgístics i ambientals remarcables, que ja han començat a manifestar-se amb moviments de terres. És d'esperar, per altra banda, accions de recuperació del patrimoni històric de l'antic poble de Prenafeta.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE**2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA****VISIBILITAT**

És una unitat amb una molt bona visibilitat des de bona part del sud de la comarca, fons escènic de la cubeta de la Conca cap al sud-est, i a més és creuada o limitada per importants vies de comunicació que en permeten bones visions.

QUALITAT

Té una elevada qualitat des del punt de vista de les formacions geològiques i geomorfològiques que en formen part, però ha estat afectada abastament per infraestructures de tot tipus que l'artificialitzen i impacten.

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

Els forts pendents i la dominància de la vegetació perennifòlia amb poques variacions estacionals es contraposen amb una orientació general poc il·luminada. Es pot dir que la fragilitat és mitjana.

2.2. AVALUACIÓ FOAR**FORTALESES**

- Configuració geològica i geomorfològica de gran atractiu visual
- Pervivència de masses forestals interessants
- Existència d'un poble medieval abandonat amb elements arquitectònics de valor

OPORTUNITATS

- La recent adquisició del castell i església antics de Prenafeta per part de l'ajuntament de Montblanc
- Les mesures de prevenció i correcció ambientals del projecte de túnel de l'A-27
- La recuperació d'antics bancals i marges agrícoles per reduir el risc d'incendis forestals

ASPIRACIONS

- Convertir punts elevats de la unitat en miradors paisatgístics principals de la conca
- Recuperar el patrimoni històric del poble abandonat de Prenafeta
- Cicatritzar les ferides provocades pel pas de les infraestructures de comunicació
- Augmentar la superfície agrària
- Reduir el risc d'incendis forestals i augmentar la resiliència de les masses actuals envers les perturbacions actuals i futurs

REALITATS

- L'àmbit té un gran risc d'incendis forestals que es manifesta regularment
- El pas pretèrit, actual i futur d'infraestructures de tot tipus produeixen impactes paisatgístics remarcables
- El patrimoni construït s'està degradant d'una manera important

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans degradats de la comarca, amb problemes greus de pèrdua de població, i avaluar les possibilitats d'actuació als que ja estan abandonats
- 2.2. Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca
- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori
- 3.8. Fomentar l'aprofitament sostenible de les masses forestals, amb especial atenció als productes secundaris
- 3.9. Protegir i posar en valor el patrimoni geològic, geomorfològic i paleontològic

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

5. Restaurar els paisatges degradats i banals

- 5.1. Inventariar construccions abandonades (granges, naus, magatzems...) i elaborar un pla de reconversió/demolició
- 5.2. Inventariar els espais annexes i intersticials entre infraestructures de comunicació, definint el seu propietari, i elaborar un pla de recuperació ambiental i paisatgística
- 5.3. Inventariar traces de carreteres abandonades i elaborar un pla de reconversió/demolició

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

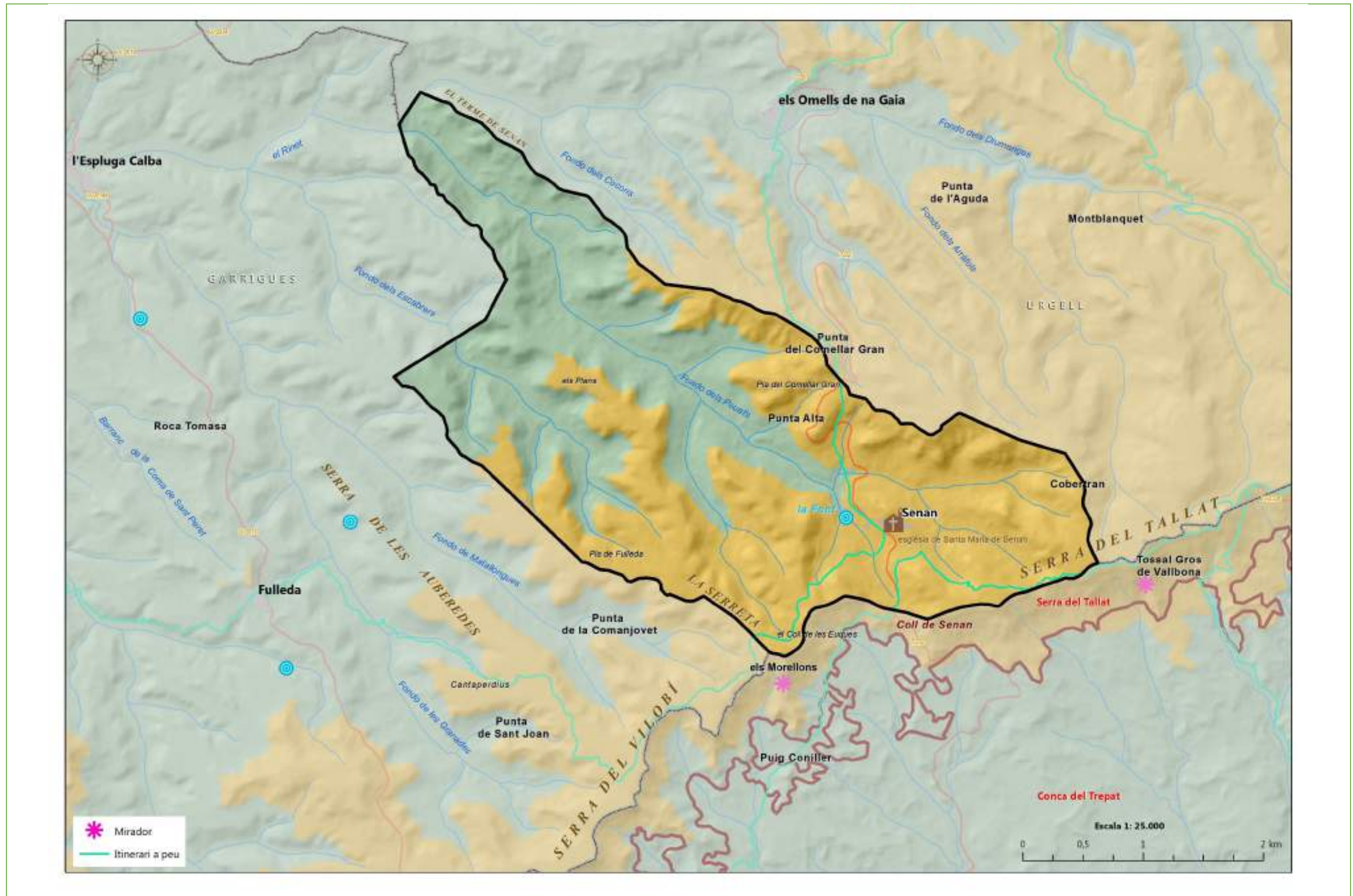
- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.

ES LOCALITZA A L'EXTREM OEST DE LA COMARCA, AL VESSANT OCCIDENTAL DE LA SERRA DEL TALLAT INCLOENT COMPLETAMENT EL MUNICIPI DE SENAN. PRESENTA UNA SUPERFÍCIE DE 1.187,99 HA QUE CORRESPON A L'1,83% DE L'ÀMBIT D'ESTUDI.

LOCALITZACIÓ

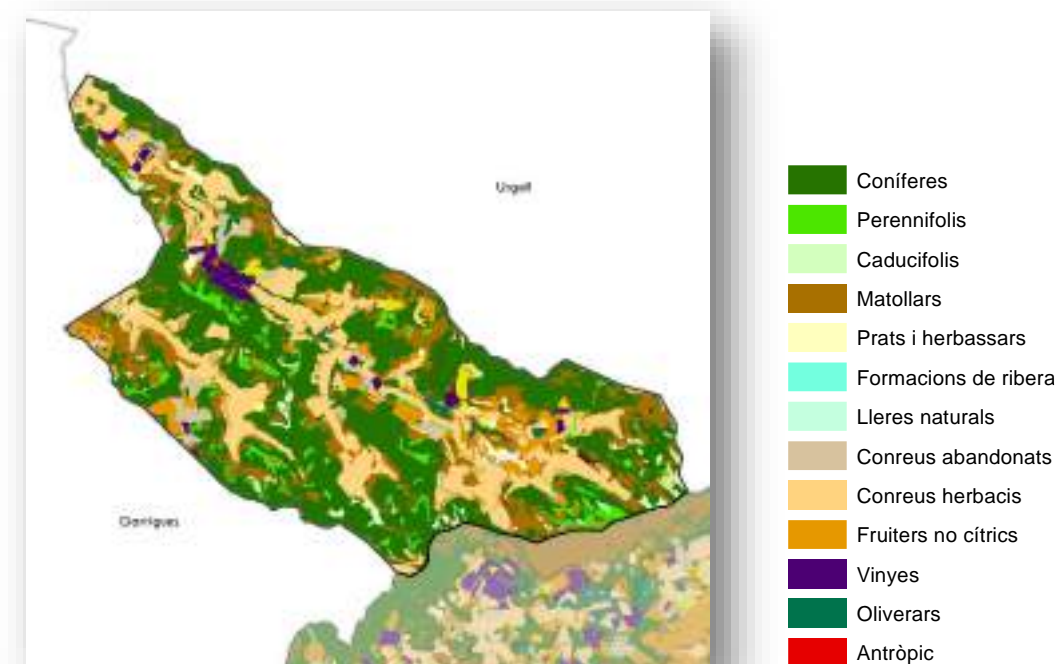
1. ANÀLISI DEL PAISATGE

1.1. USOS DEL SÒL A LA UNITAT

Pràcticament una quarta part de la unitat està ocupada per conreus, que suposen un interessant mosaic de conreus extensius mediterranis, amb dominància dels cereals però amb bona presència dels ametllers i la vinya. La vegetació natural ocupa pràcticament el 70% del territori, i hi manen els boscos de pi blanc, tot i que els matollars (brolles i garrigues) ocupen una superfície destacada, i hi tenen presència significativa els alzinars i les rouredes.

GRANS USOS	HA	%
Antròpic	18,77	1,58
Conreus	353,24	29,73
Terrenys sense vegetació	0,24	0,02
Vegetació natural	815,75	68,67
TOTAL	1.187,99	100,00

USOS DEL SÒL	ha	%
Coníferes	518,64	43,66
Perennifolis	44,45	3,74
Caducifolis	22,50	1,89
Matollars	216,37	18,21
Prats i herbassars	13,78	1,16
Formacions de robera	0,00	0,00
Lleres naturals	0,00	0,00
Conreus abandonats	37,33	3,14
Conreus herbacis	236,97	19,95
Fruiters no cítrics	50,85	4,28
Oliverars	7,82	0,66
Vinyes	20,27	1,71
Antròpic	18,77	1,58
Terrenys sense vegetació	0,24	0,02
TOTAL	1.187,99	100,00

1.2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PAISATGE

Les primeres notícies que hi ha de Senan daten de l'any 1159, sota el senyoriu de Guerau de Granyena, la seva esposa Saurina i potser el seu germà Bernat de Granyena. El 1167, els senyors de Granyena cedeixen un terreny al monestir de Montserrat i tres anys després se'ls donà permís per bastir una església. S'esmentà directament el castell o torre de defensa. A poc a poc Montserrat anà adquirint drets sobre Senan, fins que el 1244 n'obtingué el total domini, però alhora s'adonà de la dificultat d'administració a causa de la distància, i aquest va ser un dels motius pels quals Montserrat vengué l'any 1265 les seves possessions de Senan al Monestir de Poblet. A partir d'aleshores, la història del poble anà lligada a la del monestir cistercenc durant més de cinc segles. Tal i com succeeix a la resta del Principat durant el s. XVIII, Senan experimenta una notable recuperació econòmica i demogràfica. El segle XIX, que començà amb un fort impuls, va ser una època de conflictes socials, vinculats a les guerres carlines. Cal destacar l'acabament del domini de Poblet sobre la vila, per un decret de les Corts de Cadis de 1811

Senan ha estat un poble que ha patit molt intensament la despoblació, especialment a les darreries del segle XX. Tot i així, ha arribat a recuperar un pic de població el 2012 amb 61 persones, que són 47 habitants el 2018. No obstant, en general el poble construït es troba en bon estat, ja que existeixen segones residències i la recuperació de les cases d'antics habitants del municipi.

Com a tot el món de la muntanya mediterrània, l'agricultura tradicional de secà ha patit notablement, havent passat de 405 ha de terres llaurades segons el cens agrari de 1989, a 239 ha segons el cens agrari de 2009. La pèrdua de pràcticament la meitat de les terres llaurades, i la desaparició de la ramaderia ovina i caprina, ha permès augmentar, madurar i densificar la superfície forestal, així com accelera la pèrdua de part del patrimoni agrari associat a la pedra seca.

Durant les darreres dècades, el fenomen de la instal·lació de centrals eòliques al llarg de les carenes i els altiplans immediats de la Serra del Tallat ha implicat també canvis paisatgístics significatius del conjunt de la unitat.

1.3. EL PAISATGE A L'ACTUALITAT

1.3.1. DESCRIPCIÓ

Es tracta d'una península administrativa ubicada fora dels límits estrictament geogràfics de la Conca de Barberà, ja que està al vessant septentrional de la carena del Tallat, en vessants que miren cap a les Garrigues. Té una fesomia de mosaic agrícola forestal de gran interès estètic, d'exemplar equilibri i exempt d'elements distorsionadors significatius, més enllà dels aerogeneradors que ressegueixen la carena i altiplans de la serra. Les zones forestals

están principalment constituïdes per pinedes secundàries de pi blanc (*Pinus halepensis*), i presenten estadis de recuperació de les comunitats de planifolis, amb alzines (*Quercus ilex*) i roures de fulla petita (*Quercus faginea*). La presència de marges amb vegetació arbustiva i arbòria, segregadora dels conreus de cereals o vinya, conforma ecotons que augmenten la diversitat de la zona.

La conca o fondo agrícola, situada a la vora dels pobles i als vessants, tenia en el cens agrari de 2009 un total de 239 ha de terres llaurades, de les quals 152 corresponien a cereals, 35 a ametller, 9 a oliveres i 43 de vinya. De ben segur s'hauran anat produint variacions en els darrers 10 anys, però el paisatge actual continua presentant un mosaic ben interessant de conreus herbacis i llenyosos, en feixes abancalades amb tanques arbustives i arbrades en separació.

En el centre d'aquesta petita depressió agrícola envoltada de boscos, s'instal·la el poble de Senan, arrecerat al costat sud d'un petit turó i no massa estrident o destacat visualment donades les humils dimensions de la seva església parroquial. En aquest turó hi ha una petita antena de telefonia mòbil. El poble, de fet, s'estructura en tres nuclis urbans separats: l'antic, el raval de la Creu i el raval de la Font, que es formaren al segle XVIII.

1.3.2. VALORS

1.3.2.1. VALORS NATURALS I ECOLÒGICS

Els valors naturals més interessants d'aquesta unitat de paisatge són segurament la tranquil·litat i el fenomen de successió vegetal que està permetent la recuperació de les quercínies, singularment el roure de fulla petita. La densitat dels boscos permeten l'existència d'una notable comunitat de rapinyaires forestals i, al mateix temps, aquest espai té funcionalitat dins d'una important ruta migratòria pels ocells. Existeixen espècies de flora de cert interès, com *Fritillaria pyrenaica*, *Lygeum spartium*, *Ononis tridentata* i *Sideritis spinulosa*. Hi ha un arbre singular, l'alzina de la Pastora. La unitat no té superfície dins d'espais naturals protegits.

1.3.2.2 VALORS ESTÈTICS

El mosaic agrari en feixes, que combina els cereals majoritaris amb conreus llenyosos, de manera que es produeix una variació estacional acusada (cicle del cereal, floració dels ametllers, colors de tardor de la vinya) i també accentuat pels colors de tardor i hivern dels roures de fulla petita. Des de dins de la unitat, els aerogeneradors es veuen llunyans, amb vistes molt limitades, i la sensació general és d'una petita vall enlairada i allunyada, tranquil·la i ben conservada.

1.3.2.3 VALORS HISTÒRICS I CULTURALS

Dins el poble, destaca l'església de Santa Maria de Senan, romànica del segle XII-XIII, construïda sota l'impuls dels monjos benedictins de Montserrat. La portalada n'és l'element més visible. En l'àmbit d'estudi, les construccions de pedra seca són destacades, especialment les cabanes de volta, amb una tipologia molt similar a les que es poden trobar a les comarques de les Garrigues i l'Urgell. Destaquen també els rentadors municipals. Cal citar el Camí de les Egües (ramader), que travessava d'est a oest tota la serra del Tallat, des de Forés fins a Senan. Uns pocs masos i pallisses completen el patrimoni rural de la unitat.

1.3.2.4 VALORS SOCIALS I SIMBÒLICS

A Senan existeixen algunes roques amb identitat pròpia conegudes per la gent del territori: Roques del Coster, del Serra, roca Plana, del Farril, del Quitxall.

1.3.2.5 VALORS PRODUCTIUS

L'agricultura continua essent el major eix productiu del municipi. Existeix una petita casa de turisme rural i una granja de porcs. Hi ha un taller actiu de ceràmica. Les centrals eòliques que són molt visibles des de la unitat no es troben dins la mateixa, sinó en termes veïns de la província de Lleida.

1.3.3. DINÀMIQUES I PROCESSOS QUE INCIDEIXEN EN EL PAISATGE

En aquesta unitat, les dinàmiques principals estan lligades amb l'abandonament progressiu de l'espai agrari, tot i que desaccelerat en els darrers temps, i el conseqüent desenvolupament de la vegetació natural sobre les antigues parcel·les de conreu i el tancament i maduració de la resta de masses, aprofitant les relatives millors condicions microclimàtiques de les obagues, amb afavoriment d'una lenta substitució de les coníferes per quercínies. La població sembla tenir petits descens en els darrers anys, a causa de la situació allunyada i fora dels eixos de comunicació principals d'aquesta localitat.

1.3.4. LLOCS D'OBSERVACIÓ PAISATGÍSTICA

La part alta del poble de Senan és un bon mirador de paisatge de tota la unitat, que no té visibilitat des de fora de la mateixa; les vistes s'obren una vegada arribats al coll de Senan i al coll de les Euques, a la carena de la serra del Tallat. La carretera T-232 que hi accedeix permet també una visió completa de la mateixa.

Cal destacar que Senan és lloc de pas del camí de Sant Jaume a Catalunya i del GR-171.

1.4. PROSPECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA UNITAT DE PAISATGE

No són d'esperar canvis significatius a la unitat de paisatge en els propers temps, més enllà de la lenta successió vegetal i petits canvis en la superfície agrària, a no ser que es manifestin perturbacions com incendis forestals.

2. AVALUACIÓ DE LA UNITAT DEL PAISATGE

2.1. VISIBILITAT, QUALITAT I FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

VISIBILITAT

La unitat de paisatge no és visible des de fora de la mateixa, però en cavi és plenament comprensible i delimitable una vegada situats a dins, ja que correspon a la conca hídrica d'un fondo ben marcat

QUALITAT

La qualitat de la unitat és molt elevada, ja que no existeixen elements importants d'alteració i es llegeix molt bé un fondo i vessant agrícoles amb un cert mosaic de conreus i uns vessants forestals amb bon estat de conservació i presència creixent de quercínies, el que dóna certa heterogeneïtat cromàtica. Alguns elements com les cabanes de volta o grans ametllers en els marges de conreus augmenten aquesta qualitat

FRAGILITAT PAISATGÍSTICA

L'orientació obaga general i la certa heterogeneïtat d'usos determinen una fragilitat mitjana, tot i que cal tenir en compte que als espais forestals domina la vegetació perennifòlia.

2.2. AVALUACIÓ FOAR

FORTALESES

- Absència d'alteracions paisatgístiques externes remarcables
- Harmonia i equilibri entre diversos tipus de conreus i masses forestals
- Poble ben conservat amb una església romànica d'interès
- Elements interessants del patrimoni agrícola, com cabanes de volta i ametllers alineats en marges de conreu

OPORTUNITATS

- La tranquil·litat, el silenci, l'harmonia del paisatge i la qualitat ambiental de la unitat haurien de ser un factor d'atracció de persones i activitats econòmiques.

ASPIRACIONS

- Desenvolupament d'un model d'activitat econòmica basat en un paisatge harmònic i en la tranquil·litat
- Potenciació de productes agraris propis de muntanya
- Conversió del poble en un lloc d'atracció de nous professionals que cerquen qualitat de vida.

REALITATS

- Falta de dinamisme del poble i estancament/baixa de la població
- Les centrals eòliques situades als termes lleidatans veïns han alterat visuals i sensacions
- Cert aïllament donat per la posició geogràfica i per una ubicació naturalment més lligada a les Garrigues que a la Conca de Barberà.

3. PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

3.1. OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

1. Recuperar i posar en valor el patrimoni històric de la comarca

- 1.1. Consolidar, conservar i/o recuperar el patrimoni de castells, muralles, torres, talaies, portals, palaus i fortificacions de la comarca
- 1.2. Protegir efectivament els jaciments arqueològics i les pintures rupestres, facilitant l'ús públic i la visita en aquells on sigui compatible amb la seva protecció
- 1.3. Recuperar el patrimoni de molins fariners i altres elements de la cultura de l'aigua
- 1.4. Recuperar els masos
- 1.5. Dissenyar un pla de senyalització vial que permeti conèixer els elements d'interès històric existents a cada poble

2. Mantenir la integritat visual i paisatgística i l'habitabilitat dels nuclis urbans de la comarca

- 2.1. Recuperar els nuclis urbans abandonats i degradats de la comarca
- 2.2. Eliminar o reciclar estructures obsoletes a la perifèria dels nuclis urbans (granges, naus industrials...)
- 2.3. Redissenyar paisatgísticament les àrees d'aparcament
- 2.4. Estudiar la ubicació i naturalesa d'elements de senyalització, publicitat i d'altres que causen impacte sobre la visibilitat dels nuclis urbans i el seu patrimoni i reubicar/eliminar aquelles que siguin necessàries
- 2.5. Recuperar elements tradicionals com les alineacions d'arbrat a les carreteres d'entrada en algunes poblacions, sempre tenint en compte la seguretat viària
- 2.6. Millorar la xarxa de telecomunicacions de la comarca, així com la integració paisatgística de les infraestructures necessàries, per facilitar la vida als pobles
- 2.7. Formular i executar una estratègia de recuperació d'habitatges buits als nuclis urbans de la comarca

- 2.8. Incloure estratègies de compacitat i embelliment a les revisions de planejament urbanístic de la comarca
- 2.9. Fomentar la interconnexió entre nuclis urbans mitjançant la xarxa de camins i senders
- 2.10. Millorar la xarxa i infraestructura de comunicacions viàries i ferroviàries de la comarca, sempre tenint en compte la seva correcta inserció i integració paisatgística

3. Protegir, gestionar i conservar els hàbitats naturals i les formacions geològiques d'interès

- 3.1. Conservar els arbres i les arbredes monumentals, notables i singulars
- 3.2. Prevenir els incendis forestals
- 3.3. Recuperar i diversificar els paisatges fluvials i les fonts
- 3.4. Posar en valor les brolles, màquies i comunitats herbàcies i arbustives, tot recuperant espais oberts
- 3.5. Fomentar la maduració i diversificació dels boscos
- 3.6. Aconseguir òrgans de gestió efectius pels espais naturals protegits de la comarca que no en disposen
- 3.7. Involucrar la societat civil i les administracions locals en la gestió del patrimoni natural mitjançant la figura de la custòdia del territori

4. Fomentar el mosaic agrícola tradicional i les noves formes de conreu respectuoses amb el medi ambient i el paisatge

- 4.1. Recuperar el patrimoni etnològic associat a la vida agrícola i els usos tradicionals (cabanes, barraques, eres, corrals, cocons, pous de gel, carboneres...)
- 4.2. Recuperar marges i bancals
- 4.3. Fomentar i potenciar conreus alternatius d'alt valor paisatgístic
- 4.4. Promoure formes de conreu més respectuoses amb el medi i el paisatge
- 4.5. Afavorir els formats extensius tradicionals en els conreus llenyosos
- 4.6. Recuperar l'heterogeneïtat del parcel·lari agrícola, protegint i recuperant marges arbrats i boscos-illa
- 4.7. Fomentar productes de qualitat que puguin afegir valor mitjançant la conservació del paisatge
- 4.8. Recuperar àrees de conreu a les zones de muntanya
- 4.9. Fomentar la ramaderia extensiva i l'apicultura

6. Augmentar la conscienciació i el coneixement sobre el paisatge a la comarca

- 6.1. Crear una xarxa de miradors de paisatge amb valor interpretatiu
- 6.2. Crear una xarxa d'itineraris de paisatge mitjançant la xarxa de senders i camins
- 6.3. Dissenyar i executar un programa d'educació en el paisatge als centres escolars i de gent gran de la comarca.

7. Desenvolupar una política comarcal de promoció i protecció del paisatge de la comarca

- 7.1. Crear un òrgan de gestió i coordinació de polítiques de paisatge a la comarca
- 7.2. Establir sinèrgies amb iniciatives de paisatge de comarques veïnes
- 7.3. Promoure iniciatives de foment d'accions de millora, protecció i promoció del paisatge per entitats locals, empresarials i cíviques.